

LUCA BEDEA BIA JESUCRITODEBEMA LUCABA BΛDA

Nañ cartara Lucaba bΛsia. Idjira griego basica bΛa. Colosa 4:14de, Pilemoñ 24de bida jara bΛa Lucara Paulo ume nĩbasida. Mateoba, Marco bida ãdjiza carta Jesucritodebema bΛpedadacarea Lucaba nañ cartara bΛsia.

Lucaba nañ cartara ēberã dji droma Teopilo itea bΛsia cawamārēã Jesudebema idjia jaradiapedadara wārãda (1:1-4). Lucaba waabemarã cãyãbara ebudaara bΛsia Borocuebari Juañ topedadadebemada (1:5-80), Jesu topedadadebema sida (2:1-52). Mañare bΛ bΛa Juañba Jesu borocuedadebemada (3:1-22), Jesu drõã naēnabemarã trãda (3:23-38), idjaba diauruba Jesu mĩã sē badadebemada (4:1-13). Mañare bΛ bΛa Jesuba Galilea druade jaradia nĩbadadebemada (4:14deba aba 9:50daa) idjaba Jerusaleãnaa wãbarãde jaradia badadebemada (9:51neba aba 19:27daa).

Jirũare bΛ bΛa Jesu Jerusaleãne mãwãnanebemada: Jerusaleã puru carea jĩanada, crude beapedadada, ãrēbadada, idjaba idji iñã bearã quĩrãpita bajãnaa wãnada (19:28deba aba 24:53daa).

Lucaba ebuda bΛsia ãcõrēba cawa oiidebemada (2:25-35; 19:37-44; 21:20-24) idjaba cadjirua obadarã idjimaa jēda zebãdarãda ēdra edaidebemada (1:67-80; 15:1-32; 19:1-10). Bãrima zocãrã bΛsia cadjirua obadarã Jesuba

quĩrã djuburiadada: judiorãda, judiorãéda, Samariadebemarãda, ne neẽ quedeada, Romanebema boro itea parata jΛΓΛ pebadarã sída.

Luca cartade ebuda bΛa wẽrãrã sída Jesuare panasidada. BΛ bΛa Elisabedebeemada (1:5-66), Mariadebeemada (1:26deba aba 2:52daa), Ananebeemada (2:36-38), idjaba Jesu carebabadarãnebeemada (8:1-3). Maã awara wẽrãrãba idji ãrẽbadadebeemada naãrã cawasidaa (24:1-12).

Lucaba Teopiloa bΛ diabueda

¹ ãcõrẽba dadjirã tãẽna odadebeemada zocãrãba bΛ quĩrãsídaa.

² Jũma maã oda unupedadaba nẽbΛrΛsídaa idjaba jaradiasidaa. Dji carta bΛpedadaba maãda bΛsídaa.

³ BΛ dji droma bΛ Teopilo, mãa bida jũma maã mãwãnada bio quĩrãcuíta iwíwída bẽrã, mãmaarã bia bΛa bΛ itea aride bΛ diabueida.

⁴ Mãwã bΛa cawaya bΛa jaradiapedadara wãrãda.

Borocuebari Juaã todi cawabida

⁵ Herode Judea druadebema boro baside sacerdote Zacariada basia.* Maã Zacariara sacerdoterã idji ume trajabada sída Abiãrã abadjidaa.† Dji químa Elisabera Aaroã eberãrãneba yõna basía.

⁶ ãdjira umena ãcõrẽ quĩrãpita jipa panasidaa. ãcõrẽba obi jaradara jũma ãjã o panΛ bẽrã biẽ jaradi neẽ panasidaa.

* **1:5** *Herode*. Maã Herodera “dji Droma” abadaa. † **1:5** *Abía*. 1 Cronica 24:10.

⁷ Barib_{AR}_A Elisabera warra toca bada bēřã warra neē panasidaa. Mañ awara bio drōãda panasidaa.

⁸ Māwã pan_Ane Zacaria ãcōrē de dromane trajai ewarida jũesia. Mañ bēřã idjira, waabema sacerdoterã idji ume trajabada sida ãcōrē quĩrãpita traja panasidaa.

⁹ Mañne sacerdoterãba obada quĩrãca ne jemenesidaa caiba ãcōrē de dromane eđa incienso querada bá diaida b_A cawaya. Mañne Zacaria trãda odjasia.

¹⁰ Incienso quera bá diai horada jũena bēřã Zacariara eđa wãsia.‡ Mañne puruba dajadaare ãcōrēa iwidi panasidaa.

¹¹ Māwã b_Ade bajãnebema nezocada quera bá diabada j_Awa araare odjasia.

¹² Idji unuside Zacariara bio dauperapeda abeda cawa crĩchaē basía.

¹³ Barib_{AR}_A bajãnebema nezocaba jarasia:

–Ne wayarãdua. B_Aa ãcōrēa iwidi badara idjia ũrĩsia. B_A quima Elisabeba warrada toya. Idji trãra b_Adua Juañ.

¹⁴⁻¹⁵ Mañ warra carea zocãrã b_ASridadia. Idjira ãcōrē quĩrãpita dji droma bai bēřã b_A sida bio b_ASrida baya. Uva ba aseada, itua sida doca baya. Biteda beb_{AR}_A ewarideba ãcōrē Jaurera idji ume baya.§

¹⁶ Idjia zocãrã israelerãra ãcōrēmaa jēda zebyia.

¹⁷ Elíaba erobada jaureda, b_Ab_Aa sida b_A warraba erobaya. Mañneba idjira dadjirã Boro na wãya dji

‡ **1:10** Incienso querada bá diaida b_A. Exodo 30:34-38. § **1:14-15** Numero 6:1-5; Jucee 13:2-5.

zezada ādji warrarā ume ibiabi carea.* Mañ awara ñjanaē bea sida carebaya jipa beaba crīchabada quĩrāca crīchadamārēã. Māwã carebaya puruba dadjirã Borora bia edadamārēã.-

18 Mañne Zacariaba bajãnebema nezocaa iwidisia:

-¿Mãa sãwã cawai b_Λa jara b_Λra wãrãda? Mãra bio drõãda b_Λa. Mã quima sida djorada b_Λa.-

19 Bajãnebema nezocaba Zacaria jarasia:

-Mãra Gabriel, Ācõrē nezocaa. Idjia mãra b_Λmaa diabuesia mañ bedea biada jaramārēã.

20 Mãa jara b_Λra Ācõrēba b_Λda ewaride wãrãda mãwãya. Barib_Λr_Λ ñjanaē bẽrã b_Λra quĩrãme cara beya aba b_Λ quima warra tob_Λr_Λdaa.-

21 Mañmisa ēberãrãba dajada jãã panasidaa. Ādjia cawadaē panasidaa sãwãērã Zacariara jãcua eda dãrãb_Λr_Λda.

22 Mãwã b_Λde idjira dajadaa zesia barib_Λr_Λ poya bedeaē basía. Quĩrãme cara beda bẽrã ababe sãyãneba bedea basia. Mañba ēberãrãba cawasidaa Ācõrēba idjía ne unubisida.

23 Idji Ācõrē de dromane trajai ewari jõnacarea Zacariara diguida wãsia.

24 Mãwãnacarea idji quima Elisabera biogoa besia. Mañ bẽrã Elisabera jedeco juesuma diguida besia. Nãwã crīchasia:

25 “Ācõrēba mãra carebasia biogoa bemārēã. Jãwã bia odaba mã quĩrã perara ãyã b_Λsia. Ēberãrãba mãra waa biē jaradaēa.”

Bajãnebema nezocaba Mariaa jarada

* 1:17 Malaquia 4:5-6.

26-27 Elisabe sei jedeco biogoa bedacarea Ñcõrēba bajānebema nezoca Gabrielda Galilea druade Nazare purudaa diabuesia awērā umaquĩrā adua bΛ Mariamaa. Mañ Mariara Jose ume dji edadi carea bedea bia panasidaa. Josera Davideba zeda basía.

28 Bajānebema nezocara Mariama jũēpeda nāwā jarasia:

–¡Mērā! Ñcõrēba bΛra bia erobΛa.† Idjira bΛ ume bΛa.–

29 Mañ bedea ũrĩside Mariaba abeda cawa crĩchaē basía cārē cārēã bajānebema nezocara māwā bedea bΛda.

30 Mañne bajānebema nezocaba idjía jarasia:

–Maria, ne wayarādua; Ñcõrēba bΛra careba bΛa.

31 Mañ bērā bΛra biogoa bepeda warrada toya. Mañ warra trãra bΛdua Jesu.‡

32 Idjira dji droma baya idjaba Ñcõrē dji dromaara bΛba idji Warraada aya. Ñcõrēba idjira israelerā boroda bΛya idji drõāenabema Davi bada quĩrāca.

33 Idjira Jacobodeba yõpedadarā boroda baya. Ewariza ādjirāra pe erobaya.–§

34 Mañne Mariaba bajānebema nezocaa iwidisia:

–Mãra umaquĩrā adua bΛda ¿sāwā biogoa bei?–

35 Bajānebema nezocaba panusia:

–Ñcõrē Jaurera bΛmaa zepeda idji bΛlara bΛ ume baya. Mañ bērā idjia dia bΛ warra bΛa tobΛrΛda Ñcõrēba idji Warraada aya.

† 1:28 Ñcõrēba bΛra bia erobΛa. Griego bedede ñcõrēba cartade nāwā bΛ bΛa: “Ñcõrēba bΛda dewara wērārā cāyābara biara erobΛa.”

‡ 1:31 Mateo 1:21. § 1:33 2 Samuel 7:8,16.

³⁶ BΛ apipi Elisabe siða warra toya.* Djo-rada bΛmĩna idjaba warra tocaada abadamĩna sei jedeco bΛa biogoa bΛada.

³⁷ Ācōrēba poya oēra neēa.–

³⁸ Mariaba panusia:

–Māra Ācōrē nezocaa. Bia bΛa bΛa jaraða quĩrāca idjia oida.–

Mañbe bajānebema nezocara idji quĩrāpitabemada wāsia.

Mariaba Elisabe acΛde wāna

³⁹ Māwānacarea Mariara isabe Elisabe puruðaa wāsia. Mañ purura Judea drua eyaiða bΛde bΛa.

⁴⁰ Mama Zacaria dede eða wāpeða Elisabea jara-sia:

–¡Mērā!–

⁴¹ Elisabeba Maria bedea ũrĩbΛrΛde idji warra biteda quirura domicasia. Ara mañda Elisabera Ācōrē Jaureðeba besia.

⁴² Mañne Mariaa nāwā jĩgua jarasia:

–BΛra wārāda dewara wērārā cāyābara Ācōrēba biara careba bΛa. BΛ warra siða Ācōrēba bio bia bΛya.

⁴³ ¿Māra cai mΛ Boro papaba jāwā acΛde ze bΛra?

⁴⁴ Ara bΛ bedea ũrĩbΛrΛde warra mΛ biteda bΛra bΛsriðaba domicasia.

⁴⁵ Ācōrēba jaraðara wārāda māwāida ĩjāna bērā bΛra bio bia bΛa.–

⁴⁶ Mañne Mariaba jarasia:

Sodeba mΛa jaraya: Ācōrēra dji dromaa.†

* **1:36** BΛ apipi. Griego bedeaðe mañra ebuða bΛēa. † **1:46** 1 Samuel 2:1-10; Salmo 113:5-9.

47 Æcõrẽ mǎ ãdrΛ edabari ume mǎra bio þΛsrida þΛa.

48-49 Idjia za quiru nezocara bia erobΛa.

Idiba λtaa jũmarãba jaraðia Æcõrẽ jũma poya þΛba mǎra bio careba þΛda, mǎ itea ne waiþΛada o þΛ bẽrã.

¡Aþa idjidrΛ Æcõrẽa!

50 Mañ bẽrã idji waya þeara ewariza quĩrã djuburia þaya.

51 Æcõrẽba idji ΛþΛaðeba ne waiþΛada ocuasía.

Ara ãdjiduba dji dromada crĩcha þeara idjia memenebisía.

52 Dji droma þeaðara ãyã þΛcuapeða dji eðaara queðeada dji dromada þΛcuasía.

53 Dji ne neẽ queðeaa ne jũma biada diasía, baribΛrΛ dji ne bara þeara jΛwa bari ãyã wãbicuasía.

54-55 Idji nezoca Israel purura carebasía. Idjia Abrahañra, idjideba yõbΛdarã síða ewariza quĩrã djuburiaya dadji drõã naẽnabemarãa jarada quĩrãca.

56 Mariara Elisabe deðe jedeco ùbea þapeða diguíðaa wãsía.

Borocuebari Juañ toda

57 Idji ewari jũẽsíde Elisabera warra tosia.

58 Idji caita panabadaba, idji ãberãrã bíða mañ ùrĩsíðade idji ume þΛsridasíðaa Æcõrẽba bio quĩrã djuburiada bẽrã.

59 Warra todacarea ocho ewari þΛðe ábaa dji jΛresíðaa warra cacuara wẽãgoðí carea.‡ Mañne ãcΛrΛba idji zeza trã Zacariada þÁ quĩrã panasíðaa.

‡ 1:59 Genesis 17:10-12.

60 Barib_ΛΛ dji papaba jarasia:

–Māwā tr_Λ b_Λdaēa, āteb_ΛΛ idji tr_Λra b_Λdia Jua_Λ.–

61 Ādjirāba jarasidaa:

–¿Cārēā ma_Λ tr_Λra b_Λdi? Bārā ēberārā tāēna ma_Λ tr_Λra neēa.–

62 Ma_Λbe dji zeza Zacariaa sēyāneba iwidisidaa cārē tr_Λda b_Λ quīrīā b_Λ cawaya.

63 Ma_Λ carea Zacariaba bacuru peweēada enebisia. Ma_Λg_Λde nāwā b_Λsia: “Idji tr_Λra b_Λdia Jua_Λ.”

Ma_Λ unusidade jūmarāba cawa crīchadaē basía.

64 Ara ma_Λne Zacariara quīrāme cara ba_Λda waya bedeasia. Ara ma_Λda idjia Ācōrēa bia bedeasia.

65 Jūma ādji caita panabadaba ma_Λnebema ūrīsidade Ācōrē waya pan_Λba jūma Judea drua eyaida b_Λde nēb_ΛΛbadjidaa.

66 Jūma ma_Λ ūrīpedadaba jarabadjidaa: “Māwā baib_ΛΛ, ma_Λg_Λ warrara dji droma baya.” Māwā jarasidaa Ācōrē _Λb_Λara dji warra ume b_Λ bērā.

67 Zacariara Ācōrē Jauredeba bēpeda nāwā bedeasia:

68 ¡Israelerā Ācōrēra bio bia b_Λa, idji ēberārāra ēdr_Λ edai carea ze b_Λ bērā!

69 Idji nezoca Davideba zedada diabueb_ΛΛa dadji Ēdr_Λ Edabarida bamārēā.§

70 Naēna Ācōrēba idjideba bedeabadarāa ma_Λnebemada jarabisia.

71 Idjia jarabisia jūma dadjirā dji quīrūnebemada, dadjirā quīrāma pan_Λnebema sida ēdr_Λ edaida.

§ 1:69 2 Samuel 7:12-13; Salmo 132:17.

72 Māwā oya dadji drōã naēnabemarāa quĩrā
djuburiayaða ada bērā

idjaba ādjirā ume beðea bΛðada jūma oyaða ada
bērā.

73-74 Idjia dadji drōãenabema Abrahaŕa jarasia dad-
jirā dji quĩrū jΛwaedabemada ēdrΛ bΛida.

Māwā ne wayaa neē dadjirāba idjira poya ēpē
panania.

75 Dadjirā zocai panΛmisa idji quĩrāpita biya, jipa
nĩbadia.

76 Maŕbe Zacariaba idji warradebemada nāwā
jarasia:

Warra, bΛra Ācōrē dji dromaara bΛðeba
bedeabariða adia. BΛra dadjirā Boro
na wāya idji o jari carea.*

77 BΛa israelerāa cawabiya sāwā Ācōrēba ādji cad-
jiruara quĩrādoapeða ēdrΛ edaida.

78 Ācōrē quĩrāra bio waibΛa bΛa. Dadjī ĒdrΛ
Edabarira bajāneba zeya ŕmāðau odjabari
quĩrāca.

79 Maŕba dji pāĩmane bæaa, dji beuði waya bæaa
biða Ācōrēra cawabiya.

Idjaba dadjirāa cawabiya sāwā idji ume necai
pananida.

80 Dji warrara warisia idjaba Ācōrē Jaureðeba
zarea besia. Drōã baðacarea ējūã pōãsa ewaraga
bΛde baðe wāsia. Mama bΛbadjia aba jūmarā
quĩrāpita bedeabΛrΛ ewaridāa.

* 1:76 Malaquia 3:1.

2

Jesu toda ewari

Mateo 1:18-25

¹ Mañ ewaride Romanebema boro Cesar Augustoba idji j_Λwaeda beara jũma juachabisia.* Mañ bẽrã jarasia puru ãĩ beara ãdji puruđaa wãnamãrẽã.

² Mañ eberãrã juachabidara idjia naãrã obida basía. Mañ ewaride Cirenioda Siria druade dji boro basía.

³ Mañne jũmarãda juachadamãrẽã ãdji puruza wãsidaa.

⁴ Mañ ewaride Josera Galilea druade Nazare purude babadjia. Idjira Davideba zeda bẽrã Judea druade Beleñ puruđaa wãsia. Beleñra Davi topeđada puru basía.

⁵ ãdji juachadamãrẽã idji quima bai Maria ume wãsia. Mañ ewaride Mariara biogoa basia.

⁶ Beleñne pan_Λne Maria warra toi ewarira jũesia.

⁷ Cãibada de bari b_Λra neẽ bẽrã idji warra iwina todara wuaba b_Λr_Λpeđa animarã ne cobadađe coquirusia.

Bajãnebema nezoca oveja wagabadarãma odjada

⁸ Mañ diamasi oveja wagabadarãba ãdji ovejara Beleñ caita waga panasidaa.

⁹ Cawaẽne bajãnebema nezocada ãdjima odjasia. Mañne ãcõrẽ quĩrãwãrẽã dorrodorroaba ãdjima bio ãnaga nũmesia. Mañ carea oveja wagabadara bio dauperasidaa.

¹⁰ Barib_Λr_Λ bajãnebema nezocaba ãdjía jarasia:

* **2:1** Idjia mãwã obisia puru beaza idji itea paratara aride j_Λr_Λ pedĩ carea.

–Ne wayarānadia. Māa beḏea biada bārāa jarade ze ḅΛa. Mañ beḏea carea jūmarāda ḅΛsriḏadia.

11 Idi Davi topeḏada puru Beleāne bārā ēḏra edabarida tosiḏaa. Idjira Critoa, dadjirā Boroa.†

12 NaḷgΛḏeba bārāba cawadia māa jarabΛrΛra wārāda: bārāba mañ warra zaquera wuaba bΛrá ḅΛda animarā ne cobadaḏe ununia.–

13 Ara māwā jarabΛrΛḏe bajānebema nezocarāda zocārā odjasidaa. Jūma ādjirāba Ācōrēa nāwā bia bedeasidaa:

14 ¡Ācōrē λtΛ bajāne ḅΛra bio bia quirua! ¡Ēberārā Ācōrēba bia unu ḅΛra nañ ējūāne necai beadia!‡

15 Mañbe bajānebema nezocarāra bajānaa wāsidaa. Ara mañda oveja wagabadarāba jarasidaa:

–Māēteara dadjirā Boroa cawabiḏara Beleānaa acΛḏe wānia.–

16 Ara mañda wābΛrΛsidaa. Jūēsidade Mariada, Joseda, dji warra zaque siḏa unusidaa. Warra zaquera animarā ne cobadaḏe ḅasia.

17 Mañ unupedaḏacarea bajānebema nezocaba warradebema jaraḏara ādjia jūmarāa nēbΛrΛsidaa.

18 Oveja wagabadaba jara panΛ ūrīsidade jūmarāba cawa crīchadaē panesidaa.

19 BaribΛrΛ dji papa Mariaba maḷgΛḏebemada idji soḏe jūma quīrācuīta crīcha ḅabadjia.

† 2:11 *Crito*. MaḷgΛra trāēa, ātebΛrΛ griego beḏea. Arameo beḏeade jarabadaa “Mesías.” Jara ḅΛa “Ācōrēba ēḏra edabari diai jaraḏaa” wa “Ācōrēba dadjirā Boroda ḅamārēā ḅΛda.” ‡ 2:14 *¡Ēberārā Ācōrēba bia unu ḅΛra nañ ējūāne necai beadia!* Griego beḏeade mañra ebuḏa ḅāēa.

20 Oveja wagabadarã jêda wãbɔdade ãdjia unpedada carea idjaba ùrɩpedada carea Ñcõrêa bia bedeasidaa. Bajãnebema nezocaba jaraɗa quĩrãca wãrãda jũma mãwãsia.

Jesu Ñcõrê de dromanaa edepedada

21 Warra todacarea ocho ewari ɓɔde dji warra cacuara wêãgosidaa. Maãne idji trãra ɓɔsidaa Jesu, dji papa ɓiogoai naëna bajãnebema nezocaba jaraɗa quĩrãca.

22 Warra toɗa carea dji papaba wagaida ɓɔ ewarira wagasia Ñcõrêba Moisea diada leyde ɓɔ ɓɔ quĩrãca. § Maã ewari jõnacarea idjia dji zeza ume warra zaquera Jerusaleãnaa edesidaa Ñcõrê quĩrãpita ɓɔdi carea.

23 Mãwã osidaa Ñcõrê leyde nãwã ɓɔ ɓɔ bërã: “Jũma warra iwinara Ñcõrêa diadida panɔa.”*

24 Maã awara Ñcõrê quĩrãpita bia ɓei carea dji papaba puchirãda babue diabisia Ñcõrê leyde nãwã ɓɔ ɓɔ bërã: “Puchirãda wa putujuda umé diada ɓɔa.”†

25 Maã ewaride eberã Simeoã abadada Jerusaleãne ɓasia. Maã Simeoãra jipa ɓasia idjaba Ñcõrêba jara ɓara quĩrãcuíta ãjã obadjia. Idjia jãã ɓasia Ñcõrêba Israel puru sobiabi ewarida. ‡ Ñcõrê Jaurera idji ume ɓasia.

26 Naëna Ñcõrê Jaureba idjia cawabisia idji jaidai naëna Ñcõrêba êdrɔ edabari diai jaraɗara unuida.

§ 2:22 Levitico 12:1-8. * 2:23 Warraiwina. Exodo 13:2. † 2:24 Levitico 12:6-8. ‡ 2:25 Isaía 40:1-5; 49:13-16; 57:18-19; 61:1-3.

27 Æcõrẽ leyde þá þá quĩrãca odi carea djibarirãba Jesura Æcõrẽ de dromanaa edesidade Æcõrẽ Jau-reba Simeoõra araa wãbisía.

28 Simeoõba dji warra unuside bara edapeda Æcõrẽa nãwã bia jarasia:

29 Mã Boro, jããbeþara þá nezocara idu necai beu-bidua þara jarada quĩrãca oda bẽrã.

30 Þara eðra edabari diai jaradara mãa unubisía.

31 Þara idjira þasia jũma puru beaba ununamãrẽã. §

32 Idjira ãnaa quĩrãca þaya judiorãẽba þadebemada cawadamãrẽã.

Idji carea þá puru Israelera bia jaradia.*

33 Simeoõba ãdji warradebema jara þá ùrĩsidade Jesu djibarirãba cawa crĩchadaẽ basía.

34 Maãne Simeoõba ãdjira bia jara þapeda Mariaa nãwã jarasia:

-Æcõrẽba naã warrara diasia israelerã zocãrã bia þamãrẽã idjaba zocãrã biẽ þamãrẽã. Cawabiya idjira Æcõrẽneba ze þada, mãwãmĩna idjira biẽ jaradia.

35 Mãwã zocãrãba ãdji sode mẽrã erobeara unubidia. Idjaba þara bio sopua þaya mãsuba subada quĩrãca.-

36 Arima Æcõrẽneba bedeabari Ana abadada þasia. Idjira Aserdeba yõna Panuel cau basía. Idjira djorada þasia. Awẽrã quiruda quima edapeda siete poa þade pẽdra basía.

37 Idji pẽdra bedara 84 poa þasia. † Ewariza ãsa, diamasi biða Æcõrẽ de dromanaa wãbadjia Æcõrẽa

§ 2:31 Isaía 40:5; 52:10. * 2:32 Isaía 42:6; 46:13; 49:6.

† 2:37 Idji pẽdra bedara 84 poa basía. Griego bedeade ebuða þãã. Acarãmaarã jara þara Anara 84 poa basida.

bia jarai carea, ne codaca ewari oi carea idjaba Ācōrēa iwidi carea.

³⁸ Mañ djorara Jesu djibarirā caita wāpeda Ācōrēa bia bedeasia. Mañbe Ācōrēba Jerusaleñ puru ēdr_Λ edai ewari jãã beaa dji warra za-
quedebemada bedeasia.‡

³⁹ Ācōrē leyde b_Λ b_Λ quĩrãca jūma opedadacarea Josera, Maria sida Galilea druade ādji puru Nazaredaa jēda wāsidaa.

⁴⁰ Dji warrara cacua _Λb_Λa warisia. Idjira bio ne cawasia idjaba Ācōrēba ne jūmane idjira care-
babadjia.

Jesu Ācōrē de dromane bada

⁴¹ Poaza Jesu djibarirāra Jerusaleñnaa wābadjidaa judiorā Egiptodeba ēdr_Λpedada quĩrãnebabada ewari oedi carea. §

⁴² Jesu doce poa baside ādjira wāsidaa mañ ewari droma bađi carea jūma judiorāba obada quĩrãca. Jesu sida ādji ume wāsia.

⁴³ Mañ ewari droma jōnacarea ādjira jēda wāsidaa. Barib_Λ_Λ ādji warra Jesura Jerusaleñne besia. Mañra ādjia adua panasidaa.

⁴⁴⁻⁴⁵ Crĩcha panasidaa Jesura ēberārā tãēna nĩda. Māwā ewari aba nĩbasidaa. Qewara idji j_Λr_Λsidaade ādji ēberārā tãēna ununaē basia. Ara mañda jēda Jerusaleñnaa Jesu j_Λr_Λde wāsidaa.

⁴⁶ Ewari ũbea bab_Λr_Λde idjira unusidaa Ācōrē de droma dajadaare judiorā ley jaradiabadarā tãēna chũm_Λda. Ādjia jaradia pan_Λra ũrĩ basia idjaba ādjia iwidi badjia.

‡ 2:38 Isaia 52:10. § 2:41 Exodo 12:1-27.

⁴⁷ Mañne ãdjia iwidib_Λdeade idjia aride panubadjia. Jũma idji ùrĩ pan_Λba cawa crĩchadaẽ panasidaa necawaadeba panu b_Λ bẽrã.

⁴⁸ Djibarirãba idji unusidade cawa crĩchadaẽ basía. Dji papaba idjía iwidisia:

–Warra, ¿b_Λa cãrẽ cãrẽã jãwã osi? ¿Cãrẽ cãrẽã nama besí? Bio sopua pan_Λba mã, b_Λ zeza bida b_Λra j_Λr_Λ panasidaa.–

⁴⁹ Jesuba panusia:

–Bãrãba ¿cãrẽ cãrẽã mãra j_Λr_Λ panasida? ¿Mã Zeza dede baida b_Λda adua pan_Λca?–

⁵⁰ Barib_Λr_Λ Jesuba jarađara djibarirãba cawadaẽ basía.

⁵¹ Mañbe Jesura ãdji ume Nazaređaa wãsia. ãdjia jarab_Λdara idjia jũma ïjã obadjia. Jũma Jerusaleñe mãwãnara dji papaba bio quĩrãcuíta crĩcha b_Λbadjia.

⁵² Jesura cacua _Λb_Λa warisia idjaba ewariza ne cawaara wãsia. ãcõrẽba, ãberãrã bida idjira bia unusidaa.

3

Borocuebari Juañnebema

Mateo 3:1-12; Marco 1:1-8; Juañ 1:19-28

¹ Tiberio Cesar quince poa Romanebema boro b_Λde Poncio Pilatoda Judea druade dji boro basía. Herodeda Galilea druade dji boro basía.* Dji djaba Pelipeda Traconite druade idjaba Iturrea druade

* **3:1** Mañ Herodera Antipa trã jarabadjidaa. Idjidebemada beđea b_Λa Mateo 14:1-10de, Marco 6:14-28de, Luca 3:19de, 9:7-9de, 13:31-33de, 23:6-12de.

dji boro basía.† Lisaniada Abilene druade dji boro basía.

² Anáda idjaba Caipáda sacerdote dji dromarã basía.‡

Mañ ewaride ějũã põãsa ewaraga bΛde Ācõrēba Zacaria warra Juaãa bedeasia.

³ Mañ bēã Juaãra jũma Jordaã do caita bearãa jarade wãsia ãdji cadjiruara igaradapeda Ācõrēmaa zedamãrēã. Idjia jaradisia mãwã osidara Ācõrēba ãdji cadjiruara quĩrãdoaida. Dji ĩjãbΛdara idjia doeda borocuebadjia.

⁴ Jũma maãgΛra mãwãsia Ācõrēneba bedeabari Isaíaba naēna bΛda quĩrãca:

Ēberãda ějũã põãsa ewaraga bΛde jĩgua bedeã bΛa:
Ora jaridadua dadjirã Boro bia edadamãrēã. Ora idji itea jipa jaridadua.

⁵ Jogoã beara jũma daucha ocuaya. Eya ãtΛ beara, eya jewedeã bea sida daucha ocuaya.

O jũrēã beara jipa jariya, o biẽ beara jũma biya ocuaya.

⁶ Mãwã jũmarãba ununia sãwã Ācõrēba ědrΛ ed-
abarida.§

⁷ Zocãrã ěberãrãda zebadjidaa Juaãba
borocuemãrēã. BaribΛrΛ Juaãba ãcΛrΛa
jarabadjia:

† **3:1** MaãgΛ Pelipedebemada aba nañ versículo de bΛ bΛa. Dewarabema Pelipera Herode-Pelipe abadada unubadaa Mateo 14:3de, Marco 6:17de, idjaba Luca 3:19de. Herode dji Droma abadara ãdji zeza basía. Antipa ume dji djabarã basía. ‡ **3:2** Caipára Aná wigu basía. Anára sacerdote dromada basia poa 6deba aba 15daa. Caipára sacerdote dromada basia poa 18deba aba 36daa. § **3:6** Isaía 40:3-5.

-Dama ēberārā, ¿caiba jarasi bārāra Ācōrē
quīrūbidebemada poya mīrūnida?

⁸ Bārāba o pananeba unubidadua wārāda
Ācōrēmaa zesidada. Crīcharānada Abrahā
warrarā bērā Ācōrēba cawa oēda. Māa bārāa
ebuđa jaraya: Ācōrēba quīrīāibara za tabea
mōgarara Abrahā warrarā babicuaya.

⁹ Mañ awara māa jaraya Ācōrēba zagarada
erobaba bacuru tutacuai carea. Jūma bacuru bia
zauđacara tutacuapeda tabade batacuaya. Ara
mañ quīrāca Ācōrēba cadjirua obadarāda cawa
oya.-

¹⁰ Mañ carea ēberārāba idjía iwidibadjidaa:

-Māēteara daiba ¿cārēda oēda pan?-

¹¹ Juañba panusia:

-Cacuađe jābada umé erobaba dji neē quirúa
aba diaida ba. Dji coi erobaba dji coi neē quirúa
diaida ba.-

¹² Māwā bađe Romanebema boro itea parata
jara pebadarāda borocueđi carea zesidaa. Mañbe
ādjia iwidisidaa:

-Jaradiabari, dairāba ¿cārēda oēda pan?-

¹³ Juañba ādjia jarasia:

-Bārāba parata jara peđida pan auđu dia-
birānada.-

¹⁴ Mañne sordaorā arima duanaba Juaña
iwidisidaa:

-Dairāba ¿cārēda oēda pan?-

Juañba panusia:

-Bārā trajubari parata dia pananeba
necai beadada. Waraga pananeba djārā
paratara jāirānada idjaba sewadeba djārā biē
jararānada.-

15 Arima duanΛba mañ ũrĩsidaede bio quĩrãcuita duanesidaa cãrẽda sãwãi cawaya. Ara ãduba nãwã crĩcha panasiċaa: “¿Juañra ãcõrẽba ědrΛ edabari diai jaradaca?”

16 BaribΛrΛ Juañba jũmarãa jarasia:

–Wãrãda mñã bãrãra baidoba borocue bΛa. BaribΛrΛ mñ cãyãbara dji dromaara bΛda zeya. Idjia jĩrũne jã bΛ ěrãi carea mñra bia bΛěa. IdjiabΛrΛ ãcõrẽ Jaureda diaya.* BaribΛrΛ ĩjãnaěbΛrΛ cawa oya.†

17 Ezoai careabemara idji jΛwade erobΛa porara dji ta umebemada ãyã bΛi carea. Mañbe dji tara wagaya baribΛrΛ dji porara tΛbΛ uruade babueya.–

18 Ara mañ quĩrãca ne quĩrãtanoaneba Juañba bedeã bia dadji ědrΛċidebemada jaradia bapeċa jarabadjia ĩjãnamãrẽã.

19 BaribΛrΛ Juañba Galileadebema boro Herodera quẽãbadjia idjia wẽrã erobΛ Herodía carea. Mañ Herodíara ara Herode djaba Pelipe quima basía. Mañ awara Juañba idjira quẽãbadjia ne jũma cadjirua o bΛ carea.

20 Herodeba mañ cadjirua o bΛ awara nañgΛ cadjirua sida osia: Juañra preso bΛbisia idji quẽã bΛ carea.‡

Juañba Jesu borocueda

Mateo 3:13-17; Marco 1:9-11

21 Juañba ěberãrã borocuecua baside Jesu sida borocuesia. Mañne Jesuba ãcõrẽa bedeabΛrΛċe bajãda ewasia.

* **3:16** ãcõrẽ Jaureda diaya. Griego bedeade bΛ bΛa: “ãcõrẽ Jaureba borocueya.” † **3:16** Cawa oya. Griego bedeade bΛ bΛa: “Uruaba borocueya.” ‡ **3:20** Mateo 14:1-10; Marco 6:14-28.

²² Ewapeda Ācōrē Jaureda bajāneba puchirā quīrāca idji ḗrḗ zesia. Maḗne Ācōrēba bajāneba edaa nāwā bedeasia:

–Bḗra mḗ Warra quīrīā bḗa. Bḗ carea mḗra bio bḗsrida bḗa.–§

Jesu drōā naēnabemarā trḗ

Mateo 1:1-17

²³ Jesuba jaradia beside treinta poa bḗsica bḗa. Ēberārāba idjira Jose warrada crīcha panasiēaa. Josera Eli warra basía,

²⁴ Elira Matá warra basía, Matára Levi warra basía, Levira Melqui warra basía, Melquira Janai warra basía, Janaira Jose warra basía.

²⁵ Josera Matatía warra basía, Matatíara Amó warra basía, Amóra Nahuḗ warra basía, Nahuḗra Eslī warra basía, Eslira Nagai warra basía.

²⁶ Nagaira Máha warra basía, Máhara Matatía warra basía, Matatíara Semei warra basía, Semeira Jose warra basía, Josera Juda warra basía.

²⁷ Judara Johanaḗ warra basía, Johanaḗra Resa warra basía, Resara Zorobabel warra basía, Zorobabelera Salatiel warra basía, Salatielera Neri warra basía.

²⁸ Nerira Melqui warra basía, Melquira Adi warra basía, Adira Cosaḗ warra basía, Cosaḗra Elmodaḗ warra basía, Elmodaḗra Ere warra basía.

²⁹ Erera Josue warra basía, Josuera Elieze warra basía, Eliezera Joriḗ warra basía, Joriḗra Matá warra basía.

³⁰ Matára Levi warra basía, Levira Simeoḗ warra basía, Simeoḗra Juda warra basía, Judara Jose

§ **3:22** Bḗ carea mḗra bio bḗsrida bḗa. Griego bedeadē maḗba idjaba jara bḗa: “Mḗa bḗda jḗra edasia.”

warra basía, Josera Jonañ warra basía, Jonañra Eliaquiñ warra basía.

³¹ Eliaquiñra Melea warra basía, Meleara Mainañ warra basía, Mainañra Matata warra basía, Matatara Natañ warra basía, Natañra Davi warra basía.

³² Davira Jesé warra basía, Jeséra Obé warra basía, Obéra Boo warra basía, Boora Salmoñ warra basía, Salmoñra Naasoñ warra basía.

³³ Naasoñra Aminadá warra basía, Aminadára Arañ warra basía, Arañra Esroñ warra basía, Esroñra Paré warra basía, Paréra Juda warra basía.

³⁴ Judara Jacobo warra basía, Jacobora Isa warra basía, Isara Abrahañ warra basía, Abrahañra Tare warra basía, Tarera Naco warra basía, Nacora Seru warra basía.

³⁵ Serura Ragau warra basía, Ragaura Pele warra basía, Pelera Hebere warra basía, Heberera Sala warra basía.

³⁶ Salara Cainañ warra basía, Cainañra Arpaxa warra basía, Arpaxara Señ warra basía, Señra Noé warra basía, Noéra Lame warra basía.

³⁷ Lamera Matusaleñ warra basía, Matusaleñra Enoco warra basía, Enocora Jaré warra basía, Jaréra Majalaleel warra basía, Majalaleelera Cainañ warra basía.

³⁸ Cainañra Enó warra basía, Enóra Se warra basía, Sera Adañ warra basía, Adañra Æcõrẽ warra basía.

4

Diauruba Jesu mĩã sê bada
Mateo 4:1-11; Marco 1:12-13

1 Jesura Ācōrē Jauredeba bΛda Jordaλ dodeba jēda wāsia. Maλne Ācōrē Jaureba idjira ējūā pōāsa ewaraga bΛdaa edesia.

2 Cuarenta ewari mama b̄asia. Maλne diauruba idjira mīā sē b̄asia Ācōrēda igarabi carea. Maλ ewaride Jesuba ni cārē sida coē bΛ bērā jarra b̄asia.

3 Māwā bΛde diauruba Jesua nāwā jarasia:

–BΛda wārāda Ācōrē warrabΛrΛ, naλ mōgarada paλ babidua.–

4 Jesuba panusia:

–Ācōrē Bedeade nāwā bΛ bΛa: ababe ne co bΛdeba ēberāra zocai baēa, [ātebΛrΛ jūma Ācōrēba jara bΛ ījā bΛdeba zocai baya].–*

5 Māwānacarea diauruba Jesura eya λtΛ bΛde edesia. MamaΛba naλ ējūāne bea puruda jūma acΛbitasia.

6 Maλne diauruba jarasia:

–Naλ ējūāne bea purura, maλ purude ne bia bea sida jūma bΛ jΛwaeda bΛya. Mλre bērā mλa dia quīrīābΛrΛa diaida bΛa.

7 Mλ quīrāpita chīrāborode cobepeda mλa bia bedeaibΛrΛ mλa jūma diaya.–

8 BaribΛrΛ Jesuba jarasia:

–Satana, āyā wādua.† Ācōrē cartade nāwā bΛ bΛa: “Aba bārā Boro ĀcōrēabΛrΛ bia bedeadadua. Idjia jara bΛdrΛ ījā o pananadua.”–‡

9-10 Māwānacarea diauruba Jesura Jerusaleλnaa edesia Ācōrē de droma boro λtΛara bΛmaa. Maλbe jarasia:

* **4:4** Deuteronomio 8:3. Griego bedeade λcΛrΛ cartade bedea corchete de bΛra neēa. † **4:8** *Satana, āyā wādua*. Griego bedeade λcΛrΛ cartade maλra neēa. ‡ **4:8** Deuteronomio 6:13.

-Bada wārāda Ācōrē warrabara, namaaba udu jadrādua. Ācōrē cartade nāwā bā bā:

Ācōrēba idji nezocarāda bamaa diabueya carebadamārēā.

11 Bāra ādji jawade edadia ba jirūra mōgaraba puarāmārēā.Š

12 Baribara Jesuba jarasia:

-Idji bedede nañ sida bā bā: “Bariduada orānādua bārā Boro Ācōrēba carebai cawaya.”*

13 Māwā miā sē bapēda diaurura Jesu caitabemada āyā wāsia aba dewara ewarīdaa.

Jesuba jaradia bēda

Mateo 4:12-17; Marco 1:14-15

14 Māwānacarea Jesura Ācōrē Jaure abadeba bada Galilea druāda jēda wāsia. Jūma mañ druāde idjira bio trā bāgasia.

15 Judiorā dji jarebada deza idjia Ācōrē bedeara jaradia bābadjia. Mañ bērā jūmarāba idjira bia jarabadjīdaa.

Jesu Nazarede bēda

Mateo 13:53-58; Marco 6:1-6

16 Māwānacarea Jesura idji warīda puru Nazaredaa wāsia. Anāubada ewarīde idjia obari quīrāca judiorā dji jarebada dede eda wāsia. Mañbe idjira piradrāsia Ācōrē Bedeada nocoare lei carea.

17 Mañne Ācōrēneba bedebāri Isaía cartada idjia diasīdaa. Mañra ewara edapēda nañ bedeada jarapēda jīgua lesia:

Š 4:11 Salmo 91:11,12. * 4:12 Deuteronomio 6:16.

18-19 Ācōrē Jaurera m̃ ume b̃Λa. Idjia m̃ra edasia dji ne neē quedeaa jaramārēã Ācōrēba ādjirāra carebaida.

Idjia m̃ra diabuesia sopua beada sobiabicuamārēã,† jida edepedadarã ēdrΛdida jaramārēã,
dauberrea beaa unubimārēã, djārã jΛwaeda m̃ga beara bia b̃Λcuamārēã,
idjaba jaramārēã Ācōrēba ēdrΛ edai ewarira jūēsida.‡

20 Ledacarea cartara bΛrapeda dji wagabaría diasia. Mañbe chūmesia jaradiai carea. Jūmarāba idjira acΛ duanasidaa.

21 Mañne Jesuba jarasia:

–Mañ bedeaba jara b̃Λra idi bārã quĩrāpita m̃wābΛrΛa.–

22 Jūmarāba idjidebemada bia bedeasidaa. Idjia bia jaradia b̃Λ carea cawa crīchadaē basía. Ara ādjiduba jara duanasidaa: “¿Idjira Jose warrada jāwã b̃Λēca?”

23 Jesuba jarasia:

–Bārāba nañ bedeada m̃la jaradia: “Nēārã diabari, ara bΛdjida biabidua. B̃Λa Capernauñne odara daiba ũrīsidaa. Nama b̃Λ purude bida abarica odua.”–

24 Mañ awara jarasia:

–M̃a bārã wārāda jaraya: ni abaΛ Ācōrēneba bedeabarida ara idji druade bia edadacaa.

25 Quĩrānebadadua, Elía b̃asi ewaride Israel druade pēdra wērārara zocārã panasidaa. Mañ

† 4:18-19 *Sopua beada sobiabicuamārēã.* Griego bedeade ḄΛrΛ cartade mañra neã. ‡ 4:18-19 Isaía 61:1-2; 58:6.

ewaride poa ũbea ěsidra cue zeĕ ħada bĕrã jarrabada zesia.

²⁶ Barib_ΛΓ_Λ Ācōrĕba Elíara ni aba_Λ pĕdra wĕrã Israeldebema carebade wãbiĕ basía. Āteb_ΛΓ_Λ pĕdra wĕrã Sidoã druade Sarepta purude ħ_Λmaa wãbisia. §

²⁷ Ara ma_Λ quĩrãca Eliseo ħasi ewaride aida bara ħada Israel druade zocãrã panasídaa barib_ΛΓ_Λ ãdjirãnebema ni aba_Λda idjia biabiĕ basía. Āteb_ΛΓ_Λ Siria druadebema Naamaãda biabisia.-*

²⁸ Ma_Λ ũrísídade jũma dji j_Λrebada dede duan_Λra quĩrũbucasídaa.

²⁹ Ara maãda Jesura puru dajadaa errebari ededapeda eya edaa tuca jira ħ_Λde ħatabuedi carea edesídaa.

³⁰ Barib_ΛΓ_Λ Jesura ara ãdji daidu necai wãsia.

Jesuba ĕberã jai bara ħ_Λ biabida

Marco 1:21-28

³¹ Mãwãnacarea Jesura Galilea druade Capernaũ purúdaa wãsia. Anãũbada ewaride idjia jaradia ħasia.

³² Bio cawa ħ_Λdeba ebuda jaradia ħ_Λ bĕrã jũmarãba cawa crĩchaadaĕ basía.

³³ Judiorã dji j_Λrebada dede ĕberã jai bara ħ_Λda ħasia. Cawaĕne idjia jĩgua jarasia:

³⁴ -Jesu Nazaredebema! ¿Cãrĕ cãrĕã दौरa mĩã sĕ ħ_Λ? ¿Dai biĕ ħ_Λi carea zesica? Mãa cawa ħ_Λa ħ_Λra caida: ¡Ĥ_Λra Ācōrĕba diabuedaa!-

³⁵ Ma_Λ carea Jesuba idjía jarasia:

-Chupeadua. Idji cacuaдебemada ĕdr_Λdua.-

§ 4:26 1 Reye 17:1-16. * 4:27 2 Reye 5:1-14.

Ara mañda jaiba ēberāra egode baebipeda ēdrasia. Baribara mañ ēberāra ni cārē sida biē oē basía.

³⁶ Mañ unusidade jūmarāba cawa crīchadaē basía. Ādjiza iwidi duanesidaa:

–Idji bedeaba ġsāwā jāwā o ba? Idjia jarabara jairāba ĩjābadaa. Idjira ba bēra bedeabade jaira ēdracuabadaa.–

³⁷ Mañ bēra idjira puru caita beaza bio trā bagasia.

Jesuba Simoñ Pedro pācōrē biabida

Mateo 8:14-15; Marco 1:29-31

³⁸ Judiorā dji jarebada dedeba ēdrapeda Jesura Simoñ dedaa wāsia. Mama Simoñ pācōrēda bio cawa nūmasia. Mañ carea Jesua beđa djuburisasiā biabimārē.

³⁹ Jesuba edaa acapeda dji cawamiara quēāsia. Ara mañda cawamiara dugusia. Mañbe wērāra piradrapeda ādjira ne cobisia.

Jesuba zocārā biabicuada

Mateo 8:16-17; Marco 1:32-34

⁴⁰ Queubade zocārā quīrātaoa cacua biē beđa Jesumaa enesidaa. Jesuba idji jawara ādjirā rā bapeda biabicuasía.

⁴¹ Ara mañ quīrāca zocārā jairāda ēberārā cacuadebemada ēdrabicuasía. Ēdrabadae nāwā bia jarasidaa: “jara wārāda Ācōrē warraa!” Ādjia cawa panasidaa idjira Ācōrēba diai jarada ēdra edabarida. Mañ carea Jesuba ādjira quēābadjia chupeadamārē.

Galileade jaradia nībada

Marco 1:35-39

42 Diapededa Jesura puru dajadaa wāsia ēberā neēmaa. Barib_ΛΛ ēberārāba idjira j_ΛΓ_Λ panasidaa. Unusidade jarasidaa ādji purude bemārēā.

43 Barib_ΛΛ Jesuba ādjía jarasia:

–Māa dewara puru beade jaradiaida b_ΛΛ Ācōrēra zeb_ΛΛada ādji Boro bai carea. Mañ beċea bia jaramārēā Ācōrēba m_Λra diabuesia.–

44 Mañ bērā Jesuba judiorā druade dji j_Λrebada deza jaradia wāsia.†

5

Beda quenapedada

Mateo 4:18-22; Marco 1:16-20

1 Ewari aba Jesura amene droma Genesare abada icawa basia.* Mañne Ācōrē beċea jaradia b_Λ ūrīni carea ēberārāra zocārā idjima powua duanasidaa.

2 Arima do icawa jābada umé ū panasidaa. Mañ jāba djibarirāba ādji beċea jidabadada caita s_Λg_Λ panasidaa.

3 Mañne Jesura Simoñ Pedro jābade badopeda jarasia quēsaarabe edemārēā. Mañbe jābade chūmepeda jūma arima duan_Λrāa jaradia besia.

4 Jaradiadacarea Jesuba Simoñja jarasia:

–Jāñbe b_Λ jābara do quēsaara edepeda beċea bariċadua.–

5 Barib_ΛΛ Simoñba panusia:

–Jaradiabari, दौरa diamasi beċea bari pan_Λda ānadr_Λsidaa. Māwāmīna ni cārē sida jidadaē basia. Barib_ΛΛ b_ΛΛ māwā jara b_Λ bērā ĩjāya.–

† 4:44 *Judiorā druā.* Griego beċeade _ΛC_ΛΓ_Λ cartade Judea druada wa Galilea druada b_Λ b_ΛΛ. * 5:1 Genesare amenera idjaba Galilea abadaa.

6 Ara maŕda ãdjira beda b̄arisidaa. Bio zocãrã jidab̄da b̄erã dji beda jidabadara cõãb̄ar̄ basía.

7 Maŕ carea dewara jãbaðe beada j̄awaba tr̄sidaa carebaðe zedamãrẽã. Zedapeða jãbara umena bedaba birasidaa. Maŕba biru bæboðoða basía.

8-10 Simoŕ Pedroba idji ume pan̄ bida beda zocãrã jidapeðada unusidaðe cawa cr̄ichadaẽ basía. Idji ume pan̄ra Santiago idjaba Juaŕ basía. ãdjira Zebedeo warrarã basía. Maŕne Simoŕra Jesu caita wãpeða ch̄rãborode cobepeda jarasia:

–Mã Boro, biara b̄la b̄ra m̄ caítabemada ãyã wãida, m̄ra cadjirua obari b̄erã.–

Jesuba Simoŕra jarasia:

–Dauperarãdua, idiba ãtaa b̄ra m̄ itea ãberã enebarida beya.–

11 ãdjirãba jãbara doyaa enenapeða jũma amesidaa. Maŕbe Jesu ume wãsidaa.

Jesuba aida bara b̄a biabida

Mateo 8:1-4; Marco 1:40-44

12 Ewari aba Jesura purude basia. Maŕne ãberã aidaba jũma bira b̄da jũesia.† Maŕ ãberãba Jesu unuside idji quĩrãpita ch̄rãborode b̄arru cobepeda nãwã quĩrã djuburiada iwidisia:

–Mã Boro, b̄la quĩrã b̄b̄ar̄, m̄ra poya biabida b̄la.–

13 Maŕne Jesuba j̄awa ãr̄ b̄b̄ar̄de jarasia:

–Mãwã o quĩrã b̄la. ¡Biadua!–

Ara maŕda aidara anisia.

† **5:12** Aidara Jesu ewaride wãrãda sãwã basida dadjirãba cawadaẽ pan̄la. Bari b̄ar̄ judiorãmaarã aba ãcõrẽb̄ar̄ poya biabida basia (Numero 12:9-12; 2 Reye 5:7). Maŕ awara aba aidaba jidasira ãyã baðe wãida basia (Levítico 13:45-46).

14 Mañne Jesuba idjía jarasia:

–BΛ biadara ni abααα jararādua. ĀtebΛrΛ sacerdotemaa wādua bΛra biasida unumārēā. Jāñbe Ācōrē quĩrāpita bia bei carea Moiseba jarada quĩrāca ne diacuadua.‡ Māwā ēberārāba cawadía bΛra wārāda biasida.–

15 BaribΛrΛ Jesura trā bΛgaara wāsia. Mañ bērā ēberārāra zocārā zebadjidaa idjia jaradia bΛ ūrīni carea. Cacua biē beara zebadjidaa bi-abicuamārēā.

16 BaribΛrΛ Jesura edaude ēberā neēmaa wābadjia Ācōrēa bedelai carea.

Jesuba ēberā cacua beu bΛ biabida

Mateo 9:1-8; Marco 2:1-12

17 Ewari aba Jesuba jaradia bΛde pariseorāda, judiorā ley jaradiabadarā sida arima duanasidaa. Ādjirāra Galilea druadeba, Judea druadeba idjaba Jerusaleā purudeba zepedada basía. Mañne Ācōrē bΛadeba Jesuba cacua biē beara biabibadjia.

18 Māwā bΛde ācΛrΛba ēberā cacua beu bΛda idji cΛdade enenapeda eda ede quĩrīā panasidaa Jesu quĩrāpita bΛdi carea.

19 BaribΛrΛ ēberārā cābana nūmΛ bērā poya Jesuma jūēbidaē basía. Mañ carea ādjirāba dji cacua beu bΛra de ārā edesidaa. Mañbe de ārābemada ogadapeda dji cacua beu bΛra dji cΛdadeba edaa bΛsidaa. Ēberārā ēsi Jesu quĩrāpita bΛsidaa.

20 Jesuba unusia ādjia wārāda ĩjā panΛda idjia cacua beu bΛra poya biabida. Mañ carea dji cacua beu bΛa nāwā jarasia:

–Ache, bΛa cadjirua ođara mĀa quĩrādoasia.–

‡ 5:14 Levitico 14:1-32.

21 Mañ ũrĩsidade arima duanΛ pariseorãba, judiorã ley jaradiabadarã biða nãwã crĩchasiðaa:

“Idjira ¿caida crĩcha ðΛ? ¿Cãrẽ cãrẽã mãwã Ãcõrẽ quĩrãpita biẽ bedea ðΛ? Aða ÃcõrẽbΛΓΛ ãberãba cadjirua odara poya quĩrãdoaya.”

22 BaribΛΓΛ Jesuba ãdjia crĩcha panΛra cawaða bẽrã nãwã iwĩðisia:

-¿Cãrẽ cãrẽã bãrã soðe jãwã crĩcha panΛ?

23 Bãrãmaarã ¿sããgΛda zareaara ðΛ? ¿Cadjirua odara quĩrãdoayada aida wa nañ ãberã cacua beu ðΛra piradrΛbipeða nĩbabida?

24 Ãcõrẽba mñ, Nañ Djara Edaðara ðΛsia nañ ãjũãne duanΛba cadjirua obadara quĩrãdoamãrẽã. Mañra bãrãa unubiya.-

Ara mañda dji cacua beu ðΛa nãwã jarasia:

-PiradrΛdua. BΛ cΛðara edapeða diguiðaa wãdua.-

25 Ara mãwã jarabΛΓΛde cacua beu ðaðara pirabaripeða idji cΛðara edapeða jũmarã quĩrãpita nĩbade wãsia. Mañbe Ãcõrẽra bio bia jara ðΛda diguiðaa wãsia.

26 Mañ unusiðade jũmarãba cawa crĩchadaẽ basía. Mañ bẽrã Ãcõrẽra bio bia jarasiðaa. Ãcõrẽ wayaadeba jarasiðaa:

-¡Idi wãrãda ne ununaca waibΛada unusiðaa!-

Jesuba Levi trãna

Mateo 9:9-13; Marco 2:13-17

27 Mãwãnacarea Jesu wãbΛΓΛde parata Romanebema boro itea jΛΓΛ pebarida unusia. Idji trãra Levi abadjiðaa. Mañ ãberãra parata diabada deðe chũmasia. Jesuba unupeða jarasia:

-Mñ ume zedua.-

28 Ara mañda Levira piradrΛpeda idjia o ðadara amepeda Jesu ume wãsia.

29 Mañbe Jesu carea Leviba idji dede ne codi waibΛada osia. Zocãrã Romanebema boro itea parata jΛrΛ pebadarãda, dewara ëberãrã sida ãdji ume ne co panasidaa.

30 Mañ unusidaðe judiorã ley jaradiabadarãba, pariseorã bida Jesu ume nĩbabadarãa nãwã biẽ jarasidaa:

-¿Cãrẽ cãrẽã parata jΛrΛ pebadarã ume idjaba dewara cadjirua obadarã ume bida ãbaa ne co panΛ?-

31 Jesuba ãdjía jarasia:

-Cacua bia beaba nẽãrã diabarira jΛrΛðacaa. Ababe cacua biẽ ðeabΛrΛ jΛrΛbadaa.

32 Mãra jipa ðea trãi carea zeẽ ðΛa, ãtebΛrΛ cadjirua obadarãda trã ðΛa Æcõrẽmaa zedamãrẽã.-

Ne codaca ewaridebema

Mateo 9:14-17; Marco 2:18-22

33 ΛcΛrΛba Jesua jarasidaa:

-Borocuebari Juañ ume nĩbabadarãba Æcõrẽa iwidibΛðade ara cadrΛa ne codaca ewarira obadaa. Ara mañ quĩrãca pariseorã ëpẽbadarã bida obadaa. BaribΛrΛ bΛ ume nĩbabadarãba ¿sãwãrẽã odaca?-

34 Jesuba ãdjía jarasia:

-Mãwãra wẽrã edabΛrΛba ðΛsrída ewari o ðΛðe ¿idjia edoðarãa ne codaca ewarida obica?

35 BaribΛrΛ ewari aba dewara ëberãrãba idjira ãyã ededia. Mañ ewaridebΛrΛ idjia edoðarãba ne codaca ewarira odia.-

36 Mañ awara Jesuba ãdjía ne jara ðΛðeba nãwã jarasia:

-Ni abalaba wua djiwidida tɔdapeda wua sorede capirudacaa. Mãwã odibara wua djiwidira ãrĩa. Maã awara dji wua djiwidi tɔdara dji sore ume bia beã.

³⁷ Idjaba ni abalaba uva ba djiwidira animarã e oda dji sorede tɔdacaa. Mãwã odibara aseabara de animarã e oda dji sorera cõãya. Maãbe uva bara, animarã e oda sida aduaya.

³⁸ Maã carea uva ba djiwidira animarã e oda djiwidide tɔdida panã. Mãwã umena dãrã droadia.

³⁹ Idjaba uva ba asea dji drõã dobabara djiwidira do quĩrĩãcaa. ãtebãra jarabaria: “Uva ba dji drõãra djiwidi cãyãbara biara ba.”-

6

Jesura ãnãũbada ewari djibaria

Mateo 12:1-8; Marco 2:23-28

¹ ãnãũbada ewaride Jesura idji ume nĩbabadarã sida eũã trigo uɔde nĩbasidaa. Mama nĩnane Jesu ume nĩbabadarãba trigora tɔ edadapeda jawaba caratadapeda co nĩbasidaa.*

² ãcara pariseorãba maã unusidade iwidisidaa:
-¿Bãrãba cãrẽ cãrẽã ãnãũbada ewaride ocara panãda o panã?-

³ Jesuba panusia:

-¿Bãrãba ãcõrẽ Bedeara acɔdacaca? Davi, idji ume nĩbabadarã sida jarra panasidade ¿sãwã osida?†

* **6:1** Deuteronomio 23:24-25. † **6:3** 1 Samuel 21:1-6.

⁴ Davira Ācōrē dede eda wāpeḁa Ācōrē quīrāpita ḁada paḁda edasia. Maḁ paḁra ḁababe sacerdoterāba codida panasidaēca? Barib Δ Γ Δ Daviba copeḁa idji ume nīḁabadarāa diasia.–

⁵ Idjaba Jesuba jarasia:

–Mā, Naḁ Djara Edaḁara ḁnāūbada ewari djibaria.–

Jesuba ḁnāūbada ewaride ēberā biabida

Mateo 12:9-14; Marco 3:1-6

⁶ Dewara ḁnāūbada ewaride Jesura judiorā dji j Δ rebada deḁaa wāpeḁa jaradia ḁasia. Mama ēberā j Δ wa ara beu ḁada ḁasia.

⁷ Judiorā ley jaradiabadarāda, pariseorā sida panasidaa. Ādjia Jesura ac Δ panasidaa ḁnāūbada ewaride ēberā j Δ wa beu ḁada biabi cawaya. Biabisira biē jaradida crīcha panasidaa.

⁸ Barib Δ Γ Δ ādjia crīcha pan Δ ra Jesuba cawa ḁada bērā dji ēberā j Δ wa beu ḁāa nāwā jarasia:

–Piradr Δ peḁa ēsi nūmane zedua.–

Ara maḁda dji ēberāra piradr Δ peḁa ēsi nūmane wāsia.

⁹ Maḁbe Jesuba ādjia jarasia:

–Māa bārāa iwiḁiya: ḁnāūbada ewaride ḁcārēda odida pan Δ ? ḁBiada wa cadjiruada? ḁDjārā carebaida wa idu beubida?–

¹⁰ Maḁbe arima pan Δ ra ac Δ peḁa dji ēberāa nāwā jarasia:

–J Δ wa jiradua.–

Māwā jirab Δ Γ Δ de idji j Δ wara biasia.

¹¹ Maḁ carea arima pan Δ ra bio quīrūnapeda ādjiduba iwiḁi duanesidaa Jesura sāwā oḁi cawaya.

Jesuba ēberā doce edada
Mateo 10:1-4; Marco 3:13-19

¹² Ewari aba Jesura eyadaa wāsia. Mama Ācōrēa iwidi bΛda ĩnadrΛsia.

¹³ Āsa badacarea idji ēpē beara ābaa trĀcuapeda doce edasia. Maļ doce edadara idjia trĀ bΛsia “mĀ diabuedarā.”‡

¹⁴ Ādji trĀra naġΛa: Simoļ (Jesuba idjira trĀ bΛsia Pedro), dji djaba Andre, Santiago,§ Juaļ, Felipe, Bartolomé,

¹⁵ Mateo, Tomá, Alpeo warra, Santiago, Simoļ Zelote abada,

¹⁶ Santiago djaba Juda, idjaba Juda Iscariote. Jīrūare maġΛaba Jesura jidabisia.

Jesuba cābana duanĀ jaradiada
Mateo 4:23-25

¹⁷ Maļbe Jesura idjia edadarā ume eyadeba edaa zesidaa. Jewedeade idji ēpē bea zocārā panΛ ume idjaba ēberārā cābana zebΛda ume besia. Maļ ēberārāra Judea druadeba, JerusaleĀneba, pusa icawabema puru Tirodeba idjaba SidoĀneba zesidaa Jesuba jaradia bΛ ūrīni carea idjaba cacua biē beara biabicuamārēā.

¹⁸ Maļ awara Jesuba jai beara ēberārā cacuadebemada āyā jΛrecuasias.

¹⁹ Jūma dji cacua biē beaba idjira tā quīrīā panasidaa Ācōrē ΛbΛdeba biabi bΛ bērā.

Dadji bia beadi Jesuba jarada
Mateo 5:3-12

‡ **6:13** *MĀ diabuedarā.* Cāpūrīā bededeade jara bΛa “apóstoles.”

§ **6:14** Maļ Santiagora idjaba Jacobo abadaa. Cāpūrīā bededeade Santiago trĀra zesias “San Jacobo” isabe jarabΛrΛdeba.

- 20 Jesuba idji ěpě bea acΛpeda nāwã jarasia:
Bio bia beadia bārã dji ne neĕ panΛra Ācōrĕba
bārãra pe eroβΛ bĕrã.
- 21 Bio bia beadia jarra beara Ācōrĕba jãwũãbi
bĕrã.*
- Bio bia beadia sopuaba jĩã beara Ācōrĕba
βΛsridabi bĕrã.†
- 22 Bio bia beadia ěberãba m̃, Nã Djara Edada
carea bārã quĩrãmabΛdade, igarabΛdade id-
jaba biĕ jarabΛdade.
- 23 Bārã biĕ obΛdade bio capipiadadua, bārãba
nebia waibΛada bajãne eropanani bĕrã.‡
- Ādji drõã naĕnabemarãba Ācōrĕneba bedeabadarãra
ara mã quĩrãca biĕ obadjidaa.
- 24 BaribΛrΛ mĩã djuburi beadia bārã dji ne bara
beara.
- Bārãba eropanΛneba necai panΛ bĕrã
nocoarebema ewaride necai pananaĕa.
- 25 Mĩã djuburi beadia bio ne co panΛneba jãwũã
beara, nocoarebema ewaride jarra panani
bĕrã.
- Mĩã djuburi beadia ara nawena ipida beara no-
coarebema ewaride jĩãni bĕrã idjaba sop-
uadi bĕrã.
- 26 Mĩã djuburi beadia ěberãrãba bārãda bia
jaradibΛrΛ.
- Bārã drõã naĕnabemarãba ěberãrã Ācōrĕ trãneba
sewa jaradia beara bia jarabadjidaa.

* **6:21** Jeremia 31:25. *Bio bia beadia jarra beara Ācōrĕba jãwũãbi bĕrã.* Mãba nã crĩcha sida dia βΛa: “Bio bia beadia soĕeba Ācōrĕ cawa quĩrã beara, Ācōrĕba cawabi bĕrã.” † **6:21** Salmo 126:5-6; Isaía 57:18; 61:2-3; Apocalipsi 7:16-17. ‡ **6:23** 2 Cronica 36:16.

*Dadji dji quĩrũrã quĩrĩãnida pana**Mateo 5:38-42, 44*

²⁷ Barib_{ΛΓΛ} m_Λa jara b_Λ ũrĩ pan_Λa jaraya: b_Λrã dji quĩrũra quĩrĩãnadua. B_Λrã quĩrãma pan_Λara bia odadua.

²⁸ B_Λrã biẽ jarabadara bia jaradadua. B_Λrã biẽ obada carea Ācõrẽa iwidiɖadua ādjirãra carebamãrẽã.

²⁹ Aba_Λba b_Λda uridarrade uib_{ΛΓΛ}, dewarabema uridarrade idu ubidua. Aba_Λba b_Λa cacuade j_Λ b_Λdebemada aba jãrĩb_{ΛΓΛ}, dewarabema b_Λa j_Λ b_Λ siɖa idu edebidua.

³⁰ Aba_Λba b_Λa ne iwidi_{ΛΓΛ}, wãgarãdua. Ma_Λ awara b_Λa erob_Λdebemada aba_Λba jãrĩsira iwidirãdua jẽda diamãrẽã.

³¹ Bãrãba quĩrĩã pan_Λa djãrãba bãrãra bia odida. Ara ma_Λ quĩrãca bãrãba djãrãra bia odadua.

³² Ababe bãrã dji biarãdr_Λ quĩrĩã pan_Λb_{ΛΓΛ}, ¿caiba bãrãra bia jarai? Cadjirua obadarã biɖa ādji dji biarãra quĩrĩãbadaa.

³³ Ma_Λ awara ababe bãrã dji biarãdr_Λ bia odib_{ΛΓΛ}, ¿caiba bãrãra bia jarai? Cadjirua obadarã biɖa ara ma_Λ quĩrãca obadaa.

³⁴ Ma_Λ awara bãrãba ababe dji poya jẽda diadida beaa diadib_{ΛΓΛ} ¿caiba bãrãra bia jarai? Cadjirua obadarã biɖa ara ma_Λ quĩrãca obadaa ādjia diapedadara waya jẽda edadida crĩcha pan_Λ bẽrã.

³⁵ Ma_Λ carea bãrã dji quĩrũra quĩrĩãnadua. Ādjirãra bia odadua. Ādjirãa ne diadadua. Barib_{ΛΓΛ} diab_Λdade ādjirãneba edadida crĩcharãnadua. Mãwãb_{ΛΓΛ} bãrãba Ācõrẽneba edadira bio wãib_Λa baya idjaba unubidua wãrãda bãrãra Ācõrẽ dji dromaara b_Λ warrarãda. Idjia cadjirua

obadarāda, idjía bia bΛada adaca siela idji biadeba carebabaria.

³⁶ Ara mañ quĩrāca bārāba quĩrā djuburia beadida panΛa bārā Zeza bajāne bΛba quĩrā djuburiabari quĩrāca.

Djārā biē jarabadadebema

Mateo 7:1-5

³⁷ Djārāra biē jararānadia Ācōrēba bārā biē jararāmārēā. Ni abaΛda beedeade bΛada arānadia, Ācōrēba bārāda beedeade beada arāmārēā. Bārā biē opeadara quĩrādoadadia. Māwā bārāba biē opeadara Ācōrēba quĩrādoaya.

³⁸ Djārāa ne diadadia. MāwābΛΛ Ācōrēba bārāa bio aduba diaya ē bio birapeda cuguzoa bΛ quĩrāca. Idjia diaya bārāba djārāa diabada quĩrāca.-

³⁹ Mañ awara Jesuba jarasia:

-¿Dauberrea bΛba dewara dauberrea bΛda poya eronĩbaica? ¿EronĩbaibΛΛ, ādjira umena uriade baedaēca?

⁴⁰ Ne cawa quĩrā bΛra dji jaradiabari cāyābara ne cawaara bΛēa. BaribΛΛ idjia bio cawadacarea dji jaradiabari quĩrāca beya.

⁴¹ Bārāba ¿cārē cārēā nejarra djārā daude bΛda acΛbada? ¿Sāwāērā bacuru waiβΛa bādji daude bΛda acΛdaca?

⁴² Bacuru waiβΛa bādji daude bΛda ununaē panΛbΛΛ ¿sāwā djārāa nāwā jaradī? “Nejarra bΛ daude bΛra mΛa aubariya.” ¡Bārāba jarabada quĩrāca odacaa! Naārā bacuru waiβΛa bādji daude bΛda aubaridadua. Māwā poya ununia nejarra djārā daude bΛra aubaridī carea. Ara mañ quĩrāca

bła cadjirua o błara naãrã idu bładua. Małbeblarł djãrãra carebaida bła.–

Bacurura dji nejõneba cawabadaa

Mateo 7:15-20; 12:34-35

⁴³ Bacuru cadjiruaba nejõ biada zaucaa. Ara maļ quĩrãca bacuru biaba nejõ cadjiruada zaucaa.

⁴⁴ Bacurura dji nejõneba cawabadaa. Arł bara błaba higojõda zaucaa. Idjaba jũichichiba uvada zaucaa.

⁴⁵ Ara maļ quĩrãca õberã biaba idji sođe ne bia erobłdeba ne biada jarabaria. Bariblarł õberã cadjiruaba idji sođe ne cadjirua erobłdeba ne cadjiruada jarabaria. Õberãba idji sođe crĩcha bł quĩrãca bedeabaria.

De uménebema

Mateo 7:24-27

⁴⁶ Młã jara błara bãrãba odacaa. Małda ¿cãrẽ cãrẽã młra bãrã boroada abada?

⁴⁷ Młmaa zeblarłba mł bedeada ũrĩpeda iã oiblarł młã jaraya idjira cai quĩrãca błda.

⁴⁸ Idjira õberãba de oblarł quĩrãca bła. Maļ õberãba bio edu corosia abã mõgara zarea unublarłdaa. Maļ łrł de jĩrũra u nũmasia. Maļ dera bio zarea nũma bẽrã do waibłaa zeblarłde cora edeẽ basía.

⁴⁹ Bariblarł mł bedeada ũrĩpeda iããera naļ quĩrãca bła. Õberãba deda osia bariblarł de jĩrũra edu uẽ basía. Maļ bẽrã do waibłaa zeblarłde idji dera cora wãsia. Abeda jũma ãrĩsia.–

7

Jesuba sordaorã boro nezoca biabiða

Mateo 8:5-13

1 Jesuba ēberārā māwā jaradacarea Capernaūānaa wāsia.

2 Mama sordaorā boroda basia. Idjia nezoca bio quīrīā bāda erobasia. Baribaᳵᳵ maļ nezocara cacua biē bā bērā jūācāyā nūmasia.

3 Dji sordaorā boroba Jesudebema ūrīside ācāᳵᳵ judiorā dji dromarāda Jesumaa diabuesia idji nezoca biabide zemārēā.

4 Ādjirāra wānapeda nāwā beᳵea djoburiasidaa:

–Jāļ sordaorā borora ēberā bīaa. Maļ bērā bia bāa bāa carebaida.

5 Idjia dadji judiorāra bio quīrīā bā bērā dadjirā dji jārebada deda o diasia.–

6 Māwā jarapedada bērā Jesura ādji ume sordaorā boro dedaa wāsia. Baribaᳵᳵ de caita jūēbādade sordaorā boroba idji dji biarāda Jesua nāwā jarade diabuesia:

–Mā Boro, māra dji biāē bērā, biara bāa bāra mā dede eda zeēda.

7 Maļ carea māra bāmaa wāē basīa. Baribaᳵᳵ mā nezoca biamārēā bāa jāmaaba jaraibaᳵᳵ biaya.

8 Mā boroba jara bāra māā ījāida bāa. Idjaba māā jara bāra sordaorā mā jāwaeda beaba ījānida paᳵā; māā abāa zeduada aibaᳵᳵ zebaria; wāduada aibaᳵᳵ, wābaria; idjaba mā nezocaa nāwā oduada aibaᳵᳵ ara maāda idjia obaria.–

9 Maļ ūrīside Jesuba idjidebemada bia crīchasia. Maļ carea idji ēpē paᳵāra acāpeda jarasia:

–Māā jaraya: naļ ēberāba bio ījā bā quīrāca israelerā tāēna ni abā biēda unucaa.–

10 Sordaorā boroba diabuedarā jēda wāsidade unusidaa nezoca cacua biē bāᳵara biasida.

Jesuba pēdra wērā warra biabida

11 Māwānacarea Jesura, idji ume nībabadarā sida Naiļ purudaa wāsidaa. Ādjirā ume ēberārāra zocārā wāsidaa.

12 Jesu dji purude eda wābada caita jūēside unusia ēberārāba cūdra jaidadada t̄baride edeb̄dada. Dji papara pēdra wērā basía. Ababe maļ warrada erobasia. Dji pēdra wērā ume ēberārāra cābana duanasidaa.

13 Jesuba dji pēdra wērāra mīā djuburi unupeđa nāwā jarasia:

-Waa jīārādua.-

14 Maļbe caita wāpeđa dji bēwārā edebada bacuruda tāsia. Maļ carea dji edeb̄darāra nūpanesidaa. Maļne Jesuba jarasia:

-Cūdra, m̄la b̄la jaraya, piradr̄dua.-

15 Ara maļda dji beu bađara piradr̄peđa bedeasia. Maļbe Jesuba idjira dji papaa diasía.

16 Maļ carea dji arima duan̄ra bio dauperasidaa. Jūmarāba Ācōrēra nāwā bia jarasidaa:

-Wārāda Ācōrēneba bedeabari dji dromada dadjirā tāēna jūēsia. Ācōrēba idji purura carebađe ze b̄la.-

17 Maļ bērā Jesura jūma Judea druade idjaba mama caita bea purude bida tr̄ b̄gasia.

Jesuba Borocuebari Juaļnebema jarada

Mateo 11:2-19

18-19 Juaļ ume nībapedadaba Jesuba odara Juaļa jūma nēb̄ar̄asidaa. Maļ carea Juaļba umé tr̄peđa Jesua nāwā iwidide wābisía: “¿B̄ara dji zeida bađaca, wa dewarada j̄ānida pan̄?”

20 Ara maļda Jesumaa wānapēđa iwidisidaa:

–Borocuebari Juaλba दौरा bλmaa diabuesia. Idjia nāwā iwidiḃisia: “¿Bλra dji zeida ḃadaca, wa dewarada jλānida panλ?”–

²¹ Ara maλ ewaride Jesuba cacua ḃiē ḃeada, jai bara ḃeada, dauberrea ḃea sida zocārā biabicua ḃasia.

²² Maλ ḃērā Jesuba ādjía nāwā panusia:

–Bārāba unu panλda idjaba ūrī panλda Juaλa jarade wānadua: dauberrea ḃeadaḃa unu panλa, jīrū ḃiē ḃeadaḃa bia nīnaa, aida bara ḃeadaḃa biasidaa, cλwλrλ qui ḃeadaḃa ūrī panλa, idjaba beupedaḃara λrēḃacuasiḃaa. Maλ awara ne neē queḃeaba ḃeḃea bia Ācōrēba careḃaibeḃemada ūrī panλa.*

²³ Mλ igaraē ījā ḃλra bio bia ḃaya.–

²⁴ Juaλba diabuedarā wāpedaḃacarea Jesuba arima duanā Juaλneḃemada nāwā jarasia:

–Ējūā pōāsa ewaraga ḃλḃaa bārāba Juaλ acλde wāsiḃade ¿cārēda ununida crīchasiḃa? ¿Nāūrāba cha ureurea eronūmλda ununida crīchasiḃaca?†

²⁵ Māwā crīchaḃaē ḃasía. Maλda ¿cārēda ununida crīchasiḃa? ¿Ēberā bio djio ḃλda ununida crīchasiḃaca? Māwāéa; dji bio djio ḃea, jūma neḃia erobeara dji bororā de dromane panabadaa.

²⁶ Maλda ¿cārēda ununida crīchasiḃa? ¿Ācōrēneba ḃeḃeabarida ununida crīchasiḃaca? Māē, Ācōrēneba ḃeḃeabarida acλde wāsiḃaa. Juaλra Ācōrēneba ḃeḃeabari dji dromaa.

²⁷ Idjideḃemada Ācōrē Bedeade nāwā ḃλ ḃλa:

* **7:22** Isaía 29:18-19; 35:5-6; 26:19. † **7:24** *Nāūrāba cha ureurea eronūmλda*. Maλba jara ḃλa “ēberā peramiāida ḃλda.”

Bedea jarabarida m̃a bΛ na diabueya bΛ o jarimãrẽã.‡

28 M̃a jaraya: naã ëjũãne ni abalda Juaã cãyãbara dji dromaara bΛã.§ BaribΛΛ Ācõrẽ pu-rudebema dji edaara quiruda idji cãyãbara dji dromaara bΛa.*

29 Jesuba jara bΛ ùrĩsidade ëberãrãba, Romanebema boro itea parata jΛΛΛ pebadarã bida jarasidaa Ācõrẽba o bΛra jipa bΛda, Juaãba ãdjirã borocueda bẽrã.

30 BaribΛΛ pariseorãba, judiorã ley jaradia-badarã bida Ācõrẽba ãdji itea o quĩrã bΛdara igarasidaa. Maã carea Juaãba ãdjirã borocueë basía.

31 Dadjirã Boro Jesuba idjaba jarasia:

–Idibema ëberãrã ¿cãrẽ quĩrãca panΛ?

32 Purude warrarã jemene panΛne nãwã ijarabada quĩrãca panΛa:

Daiba chiru zasidade bãrãra caridaë basía.

Sopuadebema trããbi trããsidade bãrãra jããnaë basía.

33 Bãrãra ara maã quĩrãca panΛa. Juaã zeside barid-uada coca basía idjaba uva ba aseada doca basía. Maãne bãrãba jarasidaa idjira jai bara bΛda.

34 Maãbe m̃, Naã Djara Edadara ze bΛa. M̃a ne jũmada cobaria idjaba ne jũmada dobaria. Maãne bãrãba jarabadaa m̃ra ne coya bΛda idjaba itua awua bΛda. Maã awara jarabadaa m̃ra cadjirua

‡ 7:27 Malaquia 3:1. § 7:28 Naã ëjũãne ni abalda. Griego bedeadã nãwã bΛ bΛa: “Wẽrãrãba topedadãdebemada.” * 7:28 ΛcΛΛmaarã Jesuba versículo 29, 30 sida jarasia.

obadarã ume, Romanebema boro itea parata jΛΓΛ pebadarã ume biða nĩbabarida.

³⁵ BaribΛΓΛ cawa panΛΛa ãcõrẽ necawaara jipa bΛda idji ãjã panΛba jipa obada bẽrã.-

Pariseo Simoã dede Jesu ne codã

³⁶ Pariseoda b̄asia. Maã pariseoba Jesura edosia idjima ne code wãmãrẽã. Ara maãda Jesura wãpeda ne co chũmesia.

³⁷ Maã purude wẽrã bio cadjirua obarida b̄asia. Maã wẽrãba Jesu pariseo dede ne co bΛda cawaside alabastro mõgara oðade querada enesia.†

³⁸ Jesu caita cobepeda jĩã bΛba idji daubaba Jesu jĩrũra saḡasia. Maãbe idji budaba jarepeda Jesu jĩrũra isõpeda idjia quera enenaba pΛΓΛsia.

³⁹ Maã unuside Jesu edoda pariseoba nãwã crĩchasia: “Naã ãberãda wãrãda ãcõrẽneba bedeabari badabara cawacasia cadjirua obari wẽrãba jãwã o bΛda.”

⁴⁰ Maã carea Jesuba nãwã jarasia:

-Simoã, m̄ãa b̄ãa ne jara quĩrĩã bΛa.-

Simoãba jarasia:

-Mãẽteara jaradua, Jaradiabari.-

Jesuba jarasia:

⁴¹ -Ëberãda umé panasidaa. ãdjia ãberã bara b̄ãa diai bara panasidaa. AbaΛba quiniento ewari trajabΛΓΛde edabari quĩrãca diaida b̄asia.‡

† **7:37** Alabastro mõgarara cuaracuara bΛa. Mãcua zareaẽ bΛ bẽrã ne obadaa. Judiorãba alabastro Egipto druaðeba enebad-jidaa. Jũma alabastro oðara nẽbΛa bΛa. ‡ **7:41** Quiniento ewari trajabΛΓΛde edabari quĩrãca. Griego bedeade b̄ã bΛa “quinientos denarios.”

Dewarabemaba cincuenta ewari trajabarade edabari quĩrãca diaida basia.

⁴² Baribarabã ãdjia poya diadaẽda cawada bẽrã, dji bara ðã ãberãba ãdjia diaẽda panara quĩrãdoasia. Mãa bãa iwiãiya: ¿sããgãba dji bara ðã ãberãra biara quĩrããi?–

⁴³ Simoãba panusia:

–Mãmaarã dji auãuara diaida baãaba biara quĩrããya.–

Jesuba jarasia:

–Bãa aride panusia.–

⁴⁴ Maãbe wẽrãmaa acãpedã Simoãa jarasia:

–¿Bãa naã wẽrãra unu ðãca? Bã dede jũẽside mã jĩrũ sagãmãrẽã bãa baidoda diaẽ basia, baribarabã naã wẽrãba ara idji daubaba mã jĩrũra sagãpedã idji buãaba põãsa jaresia.

⁴⁵ Mã jũẽside bia edai carea bãa isõẽ basia, baribarabã naã wẽrãba mã jĩrũra isõ jõẽ bãa.

⁴⁶ Mã bia edai carea bãa mã boro ãrã olivo dragara weaẽ basia, baribarabã naã wẽrãba mã jĩrũra queraba parãsia.

⁴⁷ Maã bẽrã mãa nãwã jaraya: idjia cadjirua zocãrã oãara mãa jũma quĩrãdoasia. Maã carea idjia mãra bio quĩrãã bãa. Baribarabã abaãba mãcua cadjirua oããda mãa quĩrãdoaiãã maãba mãra mãcua quĩrãã baẽa.–

⁴⁸ Maãbe idjia wẽrãa jarasia:

–Bãa cadjirua oãara mãa jũma quĩrãdoasia.–

⁴⁹ Baribarabã dewararã arima ne co chũmeaba nãwã jara ãuanesidaa:

–Naãra ¿caida crĩcha ðã? ¿Mãwãra dewaraba cadjirua oãara idjia poya quĩrãdoaida ðãca?–

⁵⁰ Maãne Jesuba wẽrãa jarasia:

-BΛa mλra ñjana bēra cadjiruadebemada ēdrΛsia.
Necai wādua.-

8

Wērārāba Jesu careba panana

¹ Māwānacarea Jesura puru waiβΛa beaza id-
jaba puru zaque beaza wāsia. Mañne jarabadjia
Ācōrēra ādji Boro bai carea zebΛrΛda. Mañ bedea
bia jaradia ñne idjia doce edadarāda idji ume
ñbabadjidaa.

² Mañ awara wērārāda idji ume ñbabadjidaa.
Mañ wērārā λcΛrΛ cacua biē beadada Jesuba
biabisia idjaba λcΛrΛ jai bara beadada Jesuba
dji jaira āyā jΛretasia. Aβa Maria Magdalena
basía.* Jesuba idji cacuadebemada jairāda siete
āyā jΛretasia.

³ Cuza quima Juana sida basia. Cuzaba Herode
dedebemada jūma cawa obadjia.† Susana sida
basia. Mañ awara dewara wērārāda zocārā
panasidaa. Ādjirāba Jesu carebađi carea ne dia-
badjidaa.

Pea podadebema ne jara βΛ

Mateo 13:1-9; Marco 4:1-9

⁴ Zocārā ēberārā puruzabemada Jesumaa
zesidaa. Mañne ne jara βΛdeba Jesuba ādjirāa
nāwā jaradiasia:

⁵ -Ēberāda idji ējūāne ne pode wāsia. Māwā po
ñne λcΛrΛ tara ode baecuasiasia. Mañ bēra ēberārāba
λrλ tΛgasidaa idjaba ībanaba mīcuasidaa.

* **8:2** Maria Magdalenara Magdala purudebema bēra māwā trλ
jarabadjidaa. † **8:3** Mañ Herodera Antipa trλ jarabadjidaa.

6 ΛCΛΓΛ tara mōgara ḗrḗ egoro nãũcha ḅΛde ḅaecuasía. Tununacarea mãcua baido neḗ ḅΛ bḗrã jũma purrubasía.

7 ΛCΛΓΛ tara ḗjũã ΛΓΛida ḅΛde ḅaecuasía. Tununacarea jḗcara ΛΓΛ bara ḅΛba ḅΛrá quenasía.

8 BaribΛΓΛ ḗCΛΓΛ tara ḗjũã biade ḅaecuasía. Mãḗ tara bia waridapeda bio zausídaa.-‡

Mãwã jarapeda Jesuba jĩgua jarasía:

-Dji CΛWΛΓΛ bara ḅΛba quĩrãcuíta ũĩrdúa.-

Pea podadebema Jesuba cawa jarada

Mateo 13:10-23; Marco 4:10-20

9 Mãḗ carea Jesu ume nĩbabadarãba idjía iwídisídaa:

-ḅΛa mãwã ne jara ḅΛdeba jaradiadaba ¿cãrẽda jara ḅΛ?-

10 Jesuba panusía:

-Ăcõrẽba ḗberãrã pe eroḅΛdebemada jũmarãa cawabiḗ ḅΛmĩna bãrãa cawabi ḅΛa. BaribΛΓΛ dewararãa mãḗ ne jara ḅΛdeba bedeá ḅΛa Ăcõrẽ cartade jara ḅΛra mãwãmãrẽã. Nãwã jara ḅΛa: Naḗ ḗberãrãba ũĩ panΛmĩna cawadaḗa. Unu panΛmĩna cawadaḗa.Š

11 Mãḗ ne jara ḅΛdeba jaradara naḗgΛa: dji tara Ăcõrẽ bedeáa.

12 Ta ode ḅaedaba naḗda jara ḅΛa: ḗCΛΓΛ ḗberãrãba Ăcõrẽ bedeáda ũĩnapeda diauruba mãḗ bedeá adji sode jũenara quĩrãdoabibaria İjãrãnamãrẽã. Mãwã adjirãra cadjiruadebemada ḗdrΛḗcaáa.

13 Ta mōgara ḗrḗ egoro nãũcha ḅΛde ḅaedaba naḗda jara ḅΛa: ḗCΛΓΛ ḗberãrãba Ăcõrẽ bedeáda

‡ 8:8 Bio zausídaa. Griego bedeáde ḅΛ ḅΛa: “Ta aba quiruba cien tada diasía.” Š 8:10 Isaía 6:9.

bio bΛsrida edabadaa baribΛrΛ bio carra jidadaca bērā sodeba ĩjānacao. Mañ bērā dārāēne bia mīgabΛdade idu bΛbadaa.

¹⁴ Ta ējūā rΛida bΛde baedaba nañda jara bΛa: λcΛrΛ ēberārāba Ācōrē bedeeda ũrīnapeda nañ ējūāne sāwā bia beadida, ne jūma erobeadida, sāwā bΛsridadi sida biara crīchabadaa. Mañ bērā ādjia ũrīpedadara igaradapeda waridacao.

¹⁵ BaribΛrΛ ta ējūā biade baedaba nañda jara bΛa: so jipa beaba idjaba crīcha bia beaba Ācōrē bedeara ũrīnapeda wārāda ĩjābadaa. Ādjia ĩjā panΛra idu bΛdaca bērā ne biada obadaa.

Ībīrānebema ne jara bΛ

Mateo 5:14-15; Marco 4:21-25

¹⁶ Ni abaΛba ĩbīrāda coadapeda mērā nūmΛnacao wa epedeco droma edre bΛdacao.* ĀtebΛrΛ λtΛ dji ĩbīrā bΛbadade nūmΛbadaa dji dede eda zebΛdarāba λnaa ununamārēā.

¹⁷ Ara mañ quīrāca ne jūma ebuda bΛēra mērā beēa. Dadjia cawadaē panΛra Ācōrēba ebuda cawabiya.

¹⁸ Mañ bērā bio quīrācuīta ũrī pananadua. AbaΛba wārāda cawaibΛrΛ, Ācōrēba auḏuara cawabiya. BaribΛrΛ adua bΛba cawa bΛda crīchaibΛrΛ idjia crīcha bΛ sida Ācōrēba jāriya.

Jesu ēberārā idjima zepedada

Mateo 12:46-50; Marco 3:31-35

¹⁹ Ewari aba Jesu papaba, idji djabarā biḏa idjira acΛde wāsidaa. BaribΛrΛ poya araa jūēnaē basía ēberārāda zocārā duanΛ bērā.

* **8:16** *Mērā nūmΛnacao.* Griego bedeede bΛ bΛa: “cΛda edre bΛdacao.”

20 Mañ carea ãcΛrΛba idjía jarasidaa:

-BΛ papara, bΛ djabarã sída dajadaare panΛa.
 ãdjia bΛ acΛde ze panΛa.-

21 Jesuba jarasia:

-Ãcõrẽ bedea ùrĩnapeda ïjã beada mñ papaa id-
 jaba mñ djabarãa.-

Jesuba amene bogozoara tumabida

Mateo 8:23-27; Marco 4:35-41

22 Ewari aba Jesuba idji ume nĩbabadarãa nãwã jarasia:

-Amene wa quĩrãrẽ wãnadrΛ.-

Ara mañda jãbade badodapeda wãsidaa.

23 ChãbΛdade Jesura cãĩ basia. Mãwã bΛde nãùrãda dji cãbãyã puá nũmesia. Mañ bẽrã jãbara baidoba biru bæebodõsia. Abeda minijĩchiade panasidaa.

24 Mañ carea Jesura ãrãmanapeda nãwã jarasidaa:

-¡Jaradiabari, Jaradiabari, dadjirãra
 barrubodõdaa!-

Jesura pirabaripeda nãùrãa, baido bogozoa bida jarasia tumanamãrẽã. Ara mañda jũma tuma nũmesia.

25 Mañbe idji ume nĩbabadarãa nãwã jarasia:

-Bãrãba ïjã panΛra ¿sãwãsi?-

BaribΛrΛ idji ume nĩbabadarãba ne wayaaba cawa crĩchadaẽ basía. Ara ãdjiduba iwídi du-
 anesidaa:

-¿NañgΛra caida jãwã bΛ? Idji bedeara nãùrãba,
 baido bogozoa bida ïjãbadaa.-†

† 8:25 Salmo 107:28-30.

*Jesuba jai zocãrã äyã jΛretada**Mateo 8:28-34; Marco 5:1-20*

26 Amene chãnapeda Gerasa druade jũesidaa.‡
Gerasara Galilea amene wa quĩrãrẽ ÐΛΛ.

27 Jesu drua ÐadobΛrΛde ēberã mañ purudebemada idjima zesia. Mañ ēberãra jai bara ÐΛda dãrãbΛrΛ basía. Idjia cacuade ni cãrẽ sida jΛca basía. Dede bida Ðaca basía, ãtebΛrΛ beudarã tΛbaribada uriade Ðabadjia.

28 Idjia Jesu unuside Ðiasia. Mañbe Jesu quĩrãpita chĩrãborode cobepeda jĩgua jarasia:

–Jesu, ãcõrẽ dji Dromaara ÐΛ Warra, ¿cãrẽ cãrẽã mΛra mĩã sē ÐΛ? ¡MΛ djuburia mΛra biẽ ÐΛrãdua!–

29 Jaiba mãwã jarasia Jesuba mañ ēberã cacuadebemada ēdrΛmãrẽã jara Ða bẽrã. DãrãbΛrΛ basía mañ jaiba ēberãra biẽ o erobΛda. Dewararãba dji ēberãra carenaba jΛnapeda quĩrãcuiteda wagabadjidamĩna carenara tucuapeda ēberã neẽmaa jaiba edebadjia.

30 Mañne Jesuba idjía iwidiisia:

–¿BΛra casa trã jarabada?–

Idjia panusia:

–MΛra Cãbana abadaa.–§

Idjia mãwã jarasia ãdjira ēberã cacuade bio cãbana panΛ bẽrã.

31 Mañne ãdjia Jesua bedea djuburiasidaa uria dau cΛre ÐΛdaa diabuerãmãrẽã.*

‡ **8:26** *Gerasa.* Griego bedede ãcΛrΛ cartade “Gadara” ÐΛ ÐΛ.

§ **8:30** *Cãbana.* Griego bedede “Legiõ” ÐΛ ÐΛ. Mañba jara ÐΛ sei mil sordaorãda. *

8:31 *Uria dau cΛre ÐΛdaa.* Griego bedede ÐΛ ÐΛ “abismo.” Mama ãcõrẽba jairãra cawa o ÐΛcãrĩa. Apocalipsi 9:1-3; 20:1-3.

32 Māwā panΛne ādji caita eya zaquede chinada zocārā ne co duanasidaa. Mañ carea jairāba Jesua bedea djuburiasidaa mañ china cacuade idu eda wābimārēā. Mañne Jesuba iduaribisia.

33 Ara mañda jairāra ēberā cacuadebemada ēdrΛdapeda china cacuade eda wācuasidaa. Mañbe cawaēne chinara pirapodapeda perawadeba daidu tēūcuadapeda nābΛrΛ quinisidaa.

34 Mañ unusidade dji china waga pananara daupera pira wāsidaa. Ādjia unupedadara purude beaa, puru jīga beaa bida nēbΛrΛsidaa.

35 Ēberārāba acΛde zesidade dji ēberā jai zocārā erobadara Jesu caita chūmΛda unusidaa. Quirā bapeda cacuade jābadara jā basia. Mañ carea ēberārāra dauperasidaa.

36 Dji unupedadaba nēbΛrΛsidaa sāwābΛrΛ idjira biasida.

37 Mañba jūma Gerasadebemarāra ne wayadapeda Jesua bedea djuburiasidaa ādji druadebemada āyā wāmārēā. Ara mañda Jesura wayacusa jābade badopedā Galileadaa wāsia.

38 Wāi naēna ēberā jai bara badaba Jesua bedea djuburiasia idji ume wāi carea. BaribΛrΛ Jesuba nāwā jarasia:

39 –Diguidaa wāpeda jūmarāa jaradua Ācōrēba bΛ ume ne waiβΛa odada.–

Ara mañda ēberāra idji purudaa wāsia. Mama jūmarāa nēbΛrΛsia Jesuba idji ume ne waiβΛa odada.

Jesuba wērācau ārēbabiāda
Mateo 9:18-26; Marco 5:21-43

40 Galilea druade ēberārā cābana panΛba Jesura jļā panasidaa. Idji jūēside ādjirāba bio capipia edasidaa.

41-42 Maļne ēberā Jairo abadada idjima zesia. Maļ Jairoa judiorā dji jΛrebada dede dji boro basía. Idjia cauda ababe erobasia doce poa bΛda. Maļ wērācaura jūācāyā nūmasia. Jairoa Jesu jīrū caita cobepeda bedeā djuburiasia idji diguidāa wāmārēā.

Ara maļda Jesura wāsia baribΛrΛ wābΛrΛde ēberārāba idjira pēsua eropanasidaa.

43 Ādjirā tāēna wērā doce poa oamiaba jida bΛda nībasia. Maļ wērāba nēārā diabadarāa idji paratarā jūma diadoasia,† baribΛrΛ ni abaΛba poya biabidaē basía.

44 Wērāra jēdaareba zepeda Jesuba cacuade jļ bΛ ide maārī tāsia. Ara maļda oara poasia.

45 Maļne Jesuba iwīdīsia:

–¿Caiba mļra tāsi?–

Jūmarāba panusidaa tānaē panΛda. Maļ carea Pedroba jarasia:

–Jaradiabari, ēberārāba bΛra pēsua eropana. ¿Sāwā bΛa iwīdi bΛ caiba bΛra tāsida?–‡

46 BaribΛrΛ Jesuba jarasia:

–AbaΛba mļra tāsia. Mļa cawa bΛa mļ ΛbΛadeba idjira biasida.–

47 Wērāba ođara poya mērāēda cawada bērā ne wayaaba ure nūmΛda wāpeda Jesu jīrū caita chīrāborode cobesia. Maļbe jūmarā quīrāpita idjia

† 8:43 Maļ wērāba nēārā diabadarāa idji paratarā jūma diadoasia. Griego bedeade λcΛrΛ cartade maļra neā. ‡ 8:45 ¿Sāwā bΛa iwīdi bΛ caiba bΛra tāsida? Griego bedeade zocārā cartade maļra neā.

jarasia cārē cārēã Jesura tāsida idjaba ara maãba biasida.

⁴⁸ Maãne Jesuba jarasia:

–Cau, wārāda biaida ãjãna bērã b̄ara biasia. Necai wãdua.–

⁴⁹ Wadi mama beɗea pan̄ane Jairo deɗeba aba zepeda Jairoa nãwã jarasia:

–B̄ caura jaidasia. Jaradiabarira waa mĩã sērãdua.–

⁵⁰ Maã ũrĩside Jesuba jarasia:

–Ne wayarãdua. B̄aa soɗeba ãjãib̄r̄ã, idjira ãrēbaya.–

⁵¹ Jairo dede jũepeda Jesuba Pedroda, Santiagoda, § Juaãda, dji wērãcau zezada, dji papa sida eɗa edesia. Waa dewarada eɗa wãbiẽ basía.

⁵² Maãne ēberārāda dji wērãcau carea aujĩã duanasidaa. Maã carea Jesuba jarasia:

–Jĩārãnadia, naã wērãcaura beuẽ b̄aa, āteb̄r̄ã cãĩ b̄aa.–

⁵³ Maã carea ēberārāba Jesumaa ac̄ɗapeda ipidasidaa, wērãcaura wārāda beusida cawa panana bērã.

⁵⁴ Barib̄r̄ã Jesuba dji wērãcau j̄awade jidapeda jarasia:

–iCau zaque, pirabaridua!–

⁵⁵ Mãwã jarab̄r̄ãde wērãcaura ãrēbapeda pirabarisia. Maãbe Jesuba jarasia wērãcaura ne cobidamãrēã.

⁵⁶ Maã unusidade djibarirāba cawa crĩchadaẽ basía. Barib̄r̄ã Jesuba ādjía jarasia ni ab̄aa jararãnamãrēã.

§ 8:51 Maã Santiagora tr̄ã jarabadaa Jacobo.

9

*Jesuba idji ume nĩbabadarã diabueda**Mateo 10:5-15; Marco 6:7-13*

¹ Jesuba idji ume nĩbabadarã doce panΛra ābaa trΛpeda ΛΒΛada diasia jaida āyā jΛretadamārēã idjaba cacua biē ðea sida biabidamārēã.

² Mañbe ādjía jarasia:

–Ācōrēra dji Boro bai carea zebΛrΛda jarade wānadia idjaba cacua biē ðeada biabidadia.–

³ Wāni naēna Jesuba ādjirā jarasia:

–Bārā wābΛdade ni cārē sida ederānadia. Bardonada, buchacada, codida, parata sida ederānadia. Cacuada jΛ panΛ awa ededadia.

⁴ Djārā purude jūēnapeda abalba bārāda bia edasira mañ deðebemada āyā wārānadia aba purudeba ēdrΛbΛdadaa.

⁵ BaribΛrΛ puruba bārāda bia edaēbΛrΛ mamaΛba ēdrΛdadua. ĒdrΛbΛdade egoro pora bārā jīrūne ðΛra jārāpetadadia. Mañba cawabiya ādjia Ācōrē igara panΛ carea idjia cawa oida.–

⁶ Ara mañda wānapeda puru ðeaza jarasidaa Ācōrēra ādji Boro bai carea zebΛrΛda. Mañ ðeada bia jaradia panΛne cacua biē ðeada biabicuabadjidaa.

*Herodeba Jesudebema ũrĩna**Mateo 14:1-12; Marco 6:14-29*

⁷ Herodeda Galilea druadebema boro basía. Mañ Herodeba jūma Jesuba o ðΛda ũrĩsia.* Idjia cawa crĩchaē ðasia ĀcΛrΛba nāwā jara panΛ bērā:

–Borocuebari Juañda Ārēbasia.–

* **9:7** Mañ Herodera Antipa trΛ jarabadjidaa.

⁸ Mañne dewararāba jara panasidaa:

-Elíada waya dadjirā tāēna zesia.-

Dewararāba jara panasidaa:

-Ācōrēneba bedeabari naēna ḥadada ĩrēbasia.-

⁹ Mañ carea Herodeba jarasia:

-Māa Borocuebari Juaāra oḥá tλ beabisia.

Māēteara za jara panara ¿caida māwā ḥλ?-

Mañ carea Jesura unu quĩrā ḥasia.

Jesuba mil juesuma audu ne cobigada

Mateo 14:13-21; Marco 6:30-44; Juaā 6:1-14

¹⁰ Jesuba diabuedarā jēda zesidade ādjia opedadada jūma nēbλrλsidaa. Māwānacarea Jesuba ādjirāra Betsaidá puru caita ēberā neēmaa edesia.

¹¹ Baribλrλ ēberārāba idjira mama ḥλda cawadapeda araa wābλrλsidaa. Mañne Jesuba ādjirāra bia edapeda jaradia ḥesia Ācōrēra ādji Boro bai carea zebλrλda. Mañ bedeā bia jaradia ḥλde dji cacua biē quedeara biabicuasía.

¹² Queubλrλde Jesuba doce edadarāra idjimaā wānapeda jarasidaa:

-Ēberārāa jaradua puru ḥeamaā idjaba de ḥeamaā wānamārēā. Mamabλrλ poya cāinia idjaba codida nēdodia. Namara ne neēa.-

¹³ Jesuba jarasia:

-Bārābλrλ ne cobidadua.-

Baribλrλ ādjirāba panusidaa:

-Dairāba ne nēdode wānaēbλrλ, nañ ēberārā cābana panara poya ne cobidaēa. Paāda juesumabe idjaba bedada umébe eropanλa.-

¹⁴ Mama panara umaquĩrā awa mil juesuma panasidaca ḥλa. Mañ bērā Jesuba idji ume nĩbabadarā nāwā jarasia:

-Ãdjirãa jaradadua cincuenta awara awara egode chũpanenamãrẽã.-

15 Idji ume nĩbabadarãba idjia jarada quĩrãca osidaa. Ëberãrãra jũma chũpanesidaa.

16 Jesuba pañ juesuma panara, beda umé panã sida idji jawade edapeda bajãnaa acãpeda Æcõrẽa bia jarasia. Mañbe cõrãcuapeda idji ume nĩbabadarãa jarasia jedecadãamãrẽã.

17 Jũmarãda ne codapeda jawũãsidaa. Dji adubadada jarã pesidade doce jamara birasidaa.

Pedroba Jesudebema jarada

Mateo 16:13-28; Marco 8:27-9:1

18 Ewari aba Jesura ëberãrãnebemada äyã wãpeda Æcõrẽa iwidiã basia. Idji ume nĩbabadarãda arima panasidaa. Æcõrẽa iwidiãdacarea Jesuba ädjia nãwã iwidiãsia:

-¿Ëberãrãba mãra caiada a panã?-

19 Ædjirãba panusidaa:

-Acãrãba jara panãa bãra Borocuebari Juaãda. Dewararãba jara panãa bãra Elíada. Dewararãba jara panãa bãra naẽnabema Æcõrẽneba bedeabari badada ãrẽbapeda jawã bãda.-

20 Mañne idjia waya iwidiãsia:

-Bãrãba mãra ¿caida crĩcha panã?-

Pedroba panusia:

-Bãra Æcõrẽba ëdrã edabari diai jaradaa.-

21 Jesuba bio jara bãsia maãgãra ni abããã jararãnamãrẽã.

22 Mañ awara jarasia:

-Mã, Nañ Djara Edadara bio bia mĩgãida bãã. Purudebema bororãba, sacerdote bororãba, dadji

judiorã ley jaradiabadarã bida m̃ra igaradapeda beabidia. BaribΛΓΛ m̃ra ewari ũbeade ĩrēbaya.–

23 Jesuba jūmarãa jarasia:

–AbaΛba m̃da ēpē quĩrĩã ÞΛbΛrΛ, idjia o quĩrĩã ÞΛra igarapeda ewariza bia mĩgai carea Þaida ÞΛa.† Maļbe m̃ra ēpēida ÞΛa.

24 AbaΛba naļ ējũãne bia Þaida jΛrΛ ÞaibΛrΛ, jĩrũare bia Þaēa. BaribΛΓΛ abaΛda m̃ carea beuibΛrΛ Ācōrē ume ewariza zocai Þaya.

25 Bio crĩchadadua: ēberãda naļ ējũãne ne jūma erobΛde beupeda tΛbΛ uruadāa wāibΛrΛ, ¿idjia erobadaba carebaica?

26 AbaΛba m̃ra, m̃ beĊea sida adua ÞΛada aibΛrΛ, m̃, Naļ Djara Edada ΛÞΛa bara zebΛrΛde maļ ēberãra adua ÞΛada aya. Maļ ewaride m̃ Zeza Ācōrē ΛÞΛa bara idjaba idji bajãnebema nezocarã ΛÞΛa bara zeya.

27 M̃a wãrãda jaraya: ĩcΛrΛ nama panΛ beudi naēna Ācōrēba m̃ra jūmarã Boro ÞΛdada ebuda ununia.–‡

Jesu quĩrã awara nũmena

Mateo 17:1-8; Marco 9:2-8

28 Mãwã jaradacarea ocho ewari ÞΛde Jesura eyade ĩtaa Ācōrēa iwidide wãsia. Pedroda, Juaļda, Santiago sida edesia.

† 9:23 *Bia mĩgai carea Þaida ÞΛa.* Griego beĊeade nãwã ÞΛ ÞΛa: “Idji crura atau eĊeida ÞΛa.” ‡ 9:27 *Ebuda ununia Ācōrēba m̃ra jūmarã Boro ÞΛdada.* Ebuda ÞΛēa cãrēda ununida. ĩcΛrΛmaarã jara ÞΛa Jesu quĩrã awara nũmeinebemada ununida. Dewararãmaarã jara ÞΛa Jesu ĩrēbaidebemada, idji bajãnaa wãinebemada, wa Ācōrē Jaure zeidebemada ununida.

29 Mama Jesuba Ācōrēa iwidi bΛde idji quĩrādarrara dorrodorroa nūmesia. Idjia cacuade jĀ bΛ sida totroaba dorrodorroa nūmesia.

30 Cawaēne ēberāda umé odjadapeða Jesu ume bedeasidaa. Aba Moise basía. Dewarabemara Elía basía.

31 Ādji sida Ācōrē quĩrāwārēāneba dorrodorroa panasidaa. Ādjia beða panasidaa Jesu JerusaleĀne beaðidebemada.Š

32 Māwā bΛde Pedrora dewararā sida bio daupea panasidamīna cāinaē basía. MaĀne Jesura dorrodorroa bΛda idjaba ēberā umé idji caita panΛ sida unusidaa.

33 MaĀ ēberārā Jesu ume pananada wābΛdade Pedroba Jesua jarasia:

–Jaradiabari, bio bia bΛa दौरa nama panΛda. De zaqueda ūbea odia: aba bΛ itea, aba Moise itea idjaba aba Elía itea.–

Pedrora māwā bedeasia ni cārē sida cawaē bērā.

34 Māwā bΛde jĀrārāda edaa zepeda ādjirāra ānēbari edasia. MaĀ carea ādjira bio ne wayasidaa.

35 Ara māwābΛrΛde beðeada jĀrārāne ūrīsidaa. MaĀba nāwā jarasia:

–NaĀdrΛ mĀ Warraa. MĀa idjira edasia. Idjia jara bΛra ūrīnada.–*

36 MaĀ beða chupeaðacarea Jesura iduba nūmΛda unusidaa. Ādjia unupeaðara dārāsidaa ni abΛa nēbΛrΛðāē panΛda.

Š 9:31 Jesu JerusaleĀ beaðidebemada. Griego beðeade bΛ bΛa: “Jesu wāinebemada.” * 9:35 Isaía 42:1. Idjira edasia. Griego beðeade ĀCARΛ cartade nāwā bΛ bΛa: “Idjira bio quĩrīā bΛa.”

Jesuba warra jai bara bΛ biabida

Mateo 17:14-21; Marco 9:14-29

³⁷ Nurēma eyadeba edaa zesidade ēberārā zocārāba Jesura acΛde zesidaa.

³⁸ Mañne abΛba nāwā jīgua jarasia:

–Jaradiabari, mΛ djuburia mΛ warrada acΛdua. MΛra waa warra neē bΛa.

³⁹ Idjira jai bara bΛa. Maλba cawaēne idjira biabibaria, wawabibaria, idjaba yedaa cōpepea nūmebibaria. Idjia mΛ warrara idu bΛcaa.

⁴⁰ MΛa bΛ ume nībabadarāa jarasia jaira āyā jΛretaadamārēā, māwāmīna poyadaē basía.–

⁴¹ Mañ carea Jesuba panusia:

–jBārāba Ācōrēra ĩjānacaa! jBārāra dji cadjiruarāa! Bārāba ĩjānamārēā ¿aba sāλbe mΛa droai? BΛ warrara namaa enedua.–

⁴² Warrara Jesumaa wābΛrΛde jaiba egode bæbipeða biara wawabisia. BaribΛrΛ Jesuba jaira āyā jΛretasia. Warrara biabipeða dji zezaa diasia.

⁴³ Ācōrē bΛadeba māwāna unusidade jūmarāba cawa crīchadaē basía.

Jesuba waya idji beuidebema jarada

Mateo 17:22-23; Marco 9:30-32

Idjia o bΛ carea ēberārāba wadibida bio crīcha duanΛne Jesuba idji ume nībabadarāa jarasia:

⁴⁴ –MΛa bārāa jarabΛrΛra bio quīrācuīta ũrīnada. MΛ, Nañ Djara Edadara abΛba ēberārāa jidabiya.–

⁴⁵ BaribΛrΛ ādjirāba cawadaē basía cārē cārēā Jesura māwā bedeabΛrΛda. Ācōrēba wadibida ādjirāa cawabiē basia. Mañne ādjia Jesua iwididida waya panasidaa.

¿Caida dji dromaara bai?

Mateo 18:1-5; Marco 9:33-37

⁴⁶ Māwā panane ara ādjiduba bedea duanesidaa caida dji dromaara bai cawaya.

⁴⁷ Baribara Jesuba maāra cawada bēra warra zaqueda edapeda idji caita nūmasia.

⁴⁸ Maāne nāwā jarasia:

–Bariduaba mā ījā baḏeba warrarāda bia edaibara, māda bia edabara. Idjaba mā bia edabara mā Diabuedada bia edabara. Bārānebema dji edaara quirura Ācōrē quīrāpita dji dromaara ba.–

Dadjirā dji quīrūera dadjirāare ba

Marco 9:38-40

⁴⁹ Maābe Juaāba nāwā jarasia:

–Jaradiabari, daiba ēberāda unusidaa ba trāneba jaida āyā jareta ba. Baribara dadjirā ume nībaca bēra daiba idjā jarasidaa waa māwā orāmārē.–

⁵⁰ Jesuba jarasia:

–Bārāba māwā jaradiē panasidaa. Dadjirā dji quīrūera dadjirāare ba.–

Jesuba Juaā, Santiago sida quēāna

⁵¹ Jesu bajānaa wāi ewari jūēbodosite wārāda Jerusaleānaa wāida crīchapeda wāsia.

⁵² Wābaraḏe ācāda Samaria druadaa na di-abuesia. Puru zaquede jūēnapeda sāma cānida jarasidaa.

⁵³ Baribara mā puruḏebemarāba cawasidaa Jesura Jerusaleānaa wābara. Mā carea idjira bia edaḏe basia.

⁵⁴ Mā bēra Juaāba, Santiago bida Jesua jarasidaa:

-Dai Boro, Eliaba oda quĩrãca ¿Ãcõrẽa iwidiidica tλbλ urua bajãneba diabuebλrλba ãdjirãra jũma quenamãrẽã?–†

⁵⁵ Jesuba ãdji acλpeda quẽãsia. [Nãwã jarasia:

-Bãrãra ¿cãrẽ cãrẽã mãwã bedeã panλ?‡

⁵⁶ Mã, Naã Djara Edaðara zeẽ bλa ãberãrã biẽ bλi carea ãtebλrλ ze bλa ãdrλ edai carea.-]§
Maãbe dewara puruðaa wãsidãa.

Jesu ãpẽni carea zarea bλa

Mateo 8:19-22

⁵⁷ Ode wãbλdade abaλba Jesua jarasia:

-Jaradiabari, bλ wãbλrλza mãra bλ ume wãya.-

⁵⁸ Jesuba jarasia:

-Usa pãra de bara bλa, ãbana sida de bara bλa, baribλrλ mã, Naã Djara Edaðara sãma cãi sida neẽ bλa.-

⁵⁹ Maãne Jesuba dewara ãberãa jarasia:

-Mã ume zedua.-

Dji ãberãba panusia:

-Mã Boro, bλ ume wãi naẽna idu mã zezada tλbaribidua.-*

⁶⁰ Jesuba idjía jarasia:

-Beu bearãba beuðarãra tλbaridida panλa. Baribλrλ bλa ãberãrã jarade wãdua Ãcõrẽra ãdji Boro bai carea zebλrλda.-

⁶¹ Maãne dewaraba Jesua jarasia:

† **9:54** 2 Rey 1:9-16. *Eliaba oda quĩrãca*. Griego bedeade λcλrλ cartade mãra neẽa. ‡ **9:55** Griego bedeade bλ bλa: “Bãrãba ¿cãrẽ jauredeba mãwã jara panλ?” § **9:56** Griego bedeade λcλrλ cartade bedeã corchete de bλra neẽa. * **9:59** *Idu mã zezada tλbaribidua*. Maãba griego bedeade naã crĩcha sida dia bλa: “Mã jãida bλa aba mã zeza jaidabλrλðaa.”

–Mā sīda bΛ caidū wāya, baribΛΛΛ naārā māl
ēberārāmaa jarade wāida bΛA.–

⁶² Jesuba panusia:

–AbΛda trajade wāpeda waya jēda crīchaibΛΛΛ,
idjira bia bΛēa Ācōrē purude trajai carea.–

10

Jesuba setenta ēberārā diabueda

¹ Māwānacarea dadi Boro Jesuba idji ēpē beada
setenta edasia Ācōrē bedea jarade wānamārēā.*
Idji wāida bΛ puruza umé uméa wābisia.

² Ādjirāa nāwā jarasia:

–Zocārāba māl bedeara ĩjāni carea panΛA. Maļ
ēberārāra néu wai bΛA waraga tabΛ quīrāca beea.
BaribΛΛΛ dji ewabadarāda zocārāēbe panΛA. Maļ
bērā Néu Djibaría iwīdidadua ewabadarāda idji
néumaa diabuemārēā.

³ ĩWānadua! Māla bārāra ēberā cadjirua tāēna di-
abue bΛΛΛA. Ādjirāba bārāra biē odia usa cadrΛbaba
oveja zaque orrabari quīrāca.

⁴ WābΛdade buchacada, parata sīda ederānadua.
Bārāba ĩrūne jΛbadara dewara ederānadua.
Wānane ni abΛΛ ume ode bedearānadua.

⁵ Dede eda wābΛdade maļ dedebemarāa nāwā
jaradadua: “Ācōrēneba necai pananadua.”

⁶ Maļ dedebemarāba bārāda necai edadibΛΛΛ,
bārāba bedeapedada quīrāca ādjirāra necai pana-
nia. Necai edadaēbΛΛΛ, ādjirāra necai pananaēa.

⁷ Bārāra necai edadibΛΛ, maļ dede panenadua.
Deza cāirānadua. Bārāba o panΛbari ne edadida

* **10:1** *Setenta.* Griego bedede ΛCΛΛ cartade bΛ bΛA “setenta y dos.”

panΛ bēřã mama panΛmisa ãdjia diabΛdara codadua.

⁸ Purude jũebΛdade ēberārãba bārãda bia edaēibΛrΛ, ãdjia bārãa diabΛdara codadua.

⁹ Mañ awara dji cacua biē beara biabicuadadua. ãdjia nãwã jaradadua: “Ãcõrēra bārã Boro bai carea zebΛrΛa.”

¹⁰ BaribΛrΛ purude jũebΛdade ēberārãba bārãda bia edaēaēbΛrΛ, ãdjia nãwã jaradadua:

¹¹ “Nañ purudebema pora dai jĩrũnebemada bārã quĩrãpita jãrãpetabΛdaa unubidĩ carea ãcõrēba cawa oida. Bio cawaēadua ãcõrēra dji Boro bai carea zebΛrΛda.”

¹² Mañ bēřã mãa jaraya: ãcõrēba cawa oi ewaride idjia mañ purura wetara cawa oya Sodomanebema ēberārã cawa oi cãyãbara.†

Jesuba idji ãjãē bea puru quẽãna

Mateo 11:20-24

¹³ ¡Coraziñnebemarãra, Betsaidadebemarã sida mĩã djuburi beaa ãcõrēba cawa oi bēřã! Mãa ne ununaca bārã tãēna odara Tirode, Sidoñne bida odabara, mañ purudebemarãba isabe cad-jiruada igaradapeda ãcõrēda ãjãcasidãa. Mañ carea tΛbΛ porade chũpanecasiãa idjaba sopusadebema jãbadara jãcasidãa.

¹⁴ Mañ bēřã ãcõrēba cawa oi ewaride Tirodebemarã idjaba Sidoñnebemarã cãyãbara bārãra wetara cawa oya.

† **10:12** Genesi 18:16deba aba 19:29daa.

15 ¿Capernauĩnebemarãra bajãnaa wãnica? ¡Wãnaẽa! ¡Ãcõrẽba bãrãra beudarã panabadamaa ðatabueya!-‡

16 Maĩbe idji ume nĩbabadarãa jarasia:

-Bãrã bedea ïjã ðaba mĩ bedeada ïjã ðaa. Bãrã igara ðaba mĩda igara ðaa. Idjaba mĩ igara ðaba mĩ Diabuedada igara ðaa.-

Jesuba setenta diabueda jẽda zepedada

17 Jesuba setenta diabuedara jẽda bio ðasrida zesidaa. § Maĩbe ãdjia Jesua nãwã jarasidaa:

-¡Dai Boro, ða trĩneba jairã äyã jaretabada ãdjirãba ïjãbadaa!-

18 Maĩ carea Jesuba ãdjia jarasia:

-Mãe, mĩa unu ðasia diaurura bajãneba baa purepurea quĩrãca ðaebada.

19 Mãa bãrãa ðabada diasia diauru poyadamãrẽã idjaba dama ãrã, drusõrẽ ãrã bida poya tagadamãrẽã. Ni cãrẽ bida bãrãra poya biẽ oẽa.

20 Baribada ababe ðasridadiẽ panãa bãrãba jairã äyã jaretabada ãdjia ïjãbada bẽrã, ãtebada biara ðasridada panãa Ãcõrẽba bãrã trĩrã bajãne ða erobã bẽrã.

Jesu ðasridada

Mateo 11:25-27; 13:16-17

21 Mãwã bedea panãne Jesura Ãcõrẽ Jauredeba bio ðasrida nũmesia. Maĩ bẽrã Ãcõrẽa nãwã jarasia:

-Zeza, ðara bajãnebema Boroa idjaba naĩ ëjũãnebema Boroa. Ba ne adua ðea mĩa

‡ 10:15 *Beudarã panabadamaa.* Griego bedeade ðá ðaa “Hades.”

§ 10:17 *Setenta.* Griego bedeade ãcaãã cartade ðá ðaa “setenta y dos.”

jaradiadara cawabiða bĕrĕ mĕa bĕra bia jaraya. Ne cawa beaa bĕa cawabiĕ basĭa. Mĕĕ, Zeza, bĕa mĕwĕ o quĭrĭĕsia.

22 Mĕ Zezaba mĕa ara idjidebemada jŭma cawabisia. Ni abaĕba adua panĕa mĕ, dji Warrara sĕwĕ bĕda; aba mĕ Zezabĕra cawa bĕa. Ara mĕ quĭrĕca ni abaĕba adua panĕa mĕ Zezara sĕwĕ bĕda; ababe mĕ, dji Warrabĕra cawa bĕa. Mĕa abaĕa mĕ Zezada cawabisira, mĕ ĕberĕ biða cawaya.-

23 Maĕbe idji ume nĭbabadarĕra awara edepeda nĕwĕ jarasia:

-Bĕrĕra bio bia panĕa mĕa o bĕda unu panĕ bĕrĕ. Dewaraba unusira mĕ ĕberĕ sida bio bia baya.

24 Wĕrĕda zocĕrĕ Ācĕrĕneba bedeabadarĕba, ĕberĕrĕ bororĕ biða bĕrĕba unu panĕda unu quĭrĭĕ panasidaa, baribĕra ununaĕ basĭa. Idjaba bĕrĕba ŭrĭ panĕra ŭrĭ quĭrĭĕ pananamĭna ŭrĭnaĕ basĭa.-

Samariadebema ĕberĕ bia

25 Ewari aba Jesu wĕrĕda ne cawa bĕ cawaya judiorĕ ley jaradiabarida piradrĕpeda nĕwĕ iwidisia:

-Jaradiabari, ĕmĕa cĕrĕda oida bĕ Ācĕrĕ ume ewariza zocai bai carea?-

26 Jesuba panusia:

-Ācĕrĕ leyde ĕcĕrĕda bĕ bĕ? ĕBĕmaarĕ cĕrĕda jara bĕ?-

27 Judiorĕ ley jaradiabariba panusia:

-Jŭma bĕ sodeba, jŭma bĕ jauredeba, jŭma bĕ ĕbĕadeba idjaba jŭma bĕ crĭchaĕeba bĕ Boro

Ācōrēra quĩrĩãdua.* Idjaba djārāra quĩrĩãdua ara bΛdji quĩrĩã bΛ quĩrãca.-†

28 Mañne Jesuba jarasia:

-BΛa aride panusia. Mañ quĩrãca bΛa osira ewariza Ācōrē ume zocai baya.-

29 BaribΛrΛ judiorã ley jaradiabariba ara idjida jipa bΛda unubi quĩrĩãsia. Mañ carea Jesua iwidisia:

-BaribΛrΛ djārã a bΛde ¿caida jara bΛ?-

30 Jesuba panusia:

-Ewari aba ēberãda Jerusaleñneba Jericoðaa wãsia. WãbΛrΛde ne drΛabadarãba idjira jidadapeda bio puodapeda beuda quĩrãca tabΛsidaa. Idjia erobadara jũma jārĩnapeda wãsidaa.

31 Mãwã bΛde sacerdoteda abari ode zesia. Dji ēberãra tabΛda ununamĩna wãyã wãsia.

32 Ara mañ quĩrãca Levideba yõnada mañ ode zesia.‡ Idjia biða ēberã tabΛda ununamĩna wãyã wãsia.

33 Mañare ēberã Samariadebemada mañ ode zesia. Dji ēberã tabΛ unuside sopuasia.

34 Araa wãpeda dji ēberã cacua cõãdrΛcuapedadara olivo dragaba, uva ba biða soapeda wuaba bΛrasia. Mañbe idji burro ãrã bΛpeda cãibada dedaa edesia. Mama dji ēberãra biara carebasia.

35 Nurẽma Samariadebemaba de djibaría paratada diapeda nãwã jarasia: “Idjira bio carebadua.§ Za mãa diada parataba araēbΛrΛ,

* **10:27** Deuteronomio 6:5. † **10:27** Levitico 19:18. ‡ **10:32** Levideba yõpedadaba Ācōrē de dromane carebadjidada.

§ **10:35** *Paratada*. Griego bedede bΛ bΛa “dos denarios.”

bΛ parataba carebadua. Mǎ jēda zebΛrΛde bΛ parata bΛdara mǎa jūma jēda diaya.”-

³⁶ Mǎwā nēbΛrΛpeda Jesuba iwīdisia:

-Ēberā ūbeabemaba dji ne drΛabadaba puopedadara unusīdaa. BΛmaarā ħsǎǎgΛba idjira quīrīāsi?-

³⁷ Maǎne judiorā ley jaradiabariba panusia:

-Dji quīrā djuburiadaba.-

Jesuba idjía jarasia:

-Ara maǎ quīrāca djārāra quīrīādua.-

Jesu Marta dedaa wāna

³⁸ Nocodaa wābΛdade puru zaquede jūēsīdaa. Mama wērā Marta abadada babadjia. Maǎ Martaba Jesura idji dede bia edasia.

³⁹ Martaba djabawērāda erobasia Maria abadada. Mariara Jesu jīrū caita chūmasia idjia jaradia bΛ ūrī carea.

⁴⁰ Mǎwā bΛde Martara jΛwa tābΛra bΛ bērā sobiē besia. Jesu caita wāpeda jarasia:

-Jaradiabari ħbΛmaarā bia bΛca mǎ djabawērāba mǎra carebaē bΛda? Idjía jaradua mǎ carebamārēā.-

⁴¹ Jesuba jarasia:

-Marta, Marta, bΛa ne zocārā oida bΛ carea jūmawāyā crīcha bΛa.

⁴² BaribΛrΛ ħĀcōrē bedea ūrīda biara bΛēca? MaǎgΛda Mariaba o bΛa. Ni abaΛba idjía maǎra ocara bΛada adaēa.-

11

Ācōrēa iwīdīdīdebema
Mateo 6:9-15; 7:7-11

1 Ewari aba Jesuba Ācōrēa iwidi b̄asia. Māwānacarea idji ume n̄babari ab̄aλba nāwā iwidiisia:

-Dai Boro, daiba Ācōrēa aride iwidiidi carea jaradiadua Juaλba idji ume n̄babadarāa jaradiada quīrāca.-

2 Jesuba jarasia:

-Bārāba Ācōrēa iwidi b̄ada nāwā bedeadua: Dai Zeza bajāne b̄λ, jūmarāba b̄ara wayadida panλa.*

Daiba quīrā panλa b̄ara jūmarā Boro bai carea isabe zeida. [Idjaba quīrā panλa naļ ējūānebemarāba b̄λa quīrā b̄ara odida bajānebemarāba obada quīrāca.]†

3 Cođira ewariza daia diadua.

4 Daiba cadjirua opeđadara quīrādoadua djārāba dai biē opeđadara quīrādoabada quīrāca.

Daira idu cadjiruade b̄ebirādua, āte b̄ara cad-jiruadebemada ēdrλ b̄λdua.‡

5 Idjaba Jesuba nāwā jarasia:

-Āībērā bārānebemaba ariquētra dji biamaa wāpeda nāwā jaraiscada: “Ache, m̄la paļda ūbea diadua.

6 Naļ diamasi ab̄λda cawaēne m̄ dede jūēsia barib̄ara ne cobi carea m̄la neē b̄λa.”

7 Maļne dji eda b̄λba nāwā panuiscada: “Ache, m̄iā sērādua. M̄ dede eda wābadara jūātrλ ero b̄λa. Daira jūma cλdade duanλa, m̄ warrarāra cāi duanλa. Maļ bērā m̄la ni cārē siđa poya diaēa.”

* **11:2** *Bajāne b̄λ.* Griego bedeadē λc̄ara cartade māra neēa.

† **11:2** Griego bedeadē λc̄ara cartade bedea corchetede b̄ara neēa.

‡ **11:4** *Āte b̄ara cadjiruadebemada ēdrλ b̄λdua.* Griego bedeadē λc̄ara cartade māra neēa.

⁸ M̄la jaraya: idjia pāra diaēa b_Λ ume dji bia bērā, āteb_ΛΓ_Λ diaya b_Λa m̄iã sē b_Λ bērā.

⁹ M̄la jaraya: ara māl quĩrāca Ācōrēa iwidi pananadua; mālne idjia bārā diaya. Idjia di-amārēã j_ΛΓ_Λ pananadua; mālne ununia. Dede eda wābadama_Λb_Λa tr̄xnadua; mālne dji eda wābadara ewaya diai carea.

¹⁰ Dji iwidi b_Λaba edaya. Dji j_ΛΓ_Λ b_Λaba unuya. Dji tr̄l̄ b_Λ itea dede eda wābadara ewaya ne diai carea.

¹¹ Warraba pāl iwidi b_ΛΓ_Λde ¿dji zezaba mōgarada diaica?§ Warraba beda iwidi b_ΛΓ_Λde ¿dji zezaba damada diaica?

¹² Warraba ne ãm̄l̄da iwidi b_ΛΓ_Λde ¿dji zezaba drusōrēda diaica?

¹³ Bārā dji cadjiruarāba bārā warrarāa ne biada dia cawa pan_Λb_ΛΓ_Λ, ¿bārā Zeza bajāne b_Λba idji Jaureda dji iwidi pan_Λa diaēca?–

Jesu biē jarapedada

Mateo 12:22-30; Marco 3:20-27

¹⁴ Ewari aba Jesuba jaida āyã j_Λretasia. Māl jaiba ēberāda quĩrāme cara erobasia. Jai ēdr_Λđacarea dji ēberāra bedeasia. Māl unusidade ēberārāba cawa cr̄ichadaē panesidaa.

¹⁵ Barib_ΛΓ_Λ ãc_ΛΓ_Λba jarasidaa:

–Jãl Jesuba jaira āyã j_Λretabaria, jairã boro Beelzebúba māl _Λb_Λada diađa bērā.–

¹⁶ Mālne Jesu Ācōrēneba ze b_Λ cawaya dewararāba idjia iwidi sidaa ne ununacada omārēã.

¹⁷ Barib_ΛΓ_Λ Jesuba ādji cr̄ichara cawa ĩada bērā nãwã jarasia:

§ 11:11 ¿Pāl iwidi b_ΛΓ_Λde...mōgarada diaica? Griego bedede ãc_ΛΓ_Λ cartade mālra neã.

-Abari druadebemarãda ara ãdjiduba djõ pananibΛΓΛ, ãduba dji quininia. Ara mañ quĩrãca abari dede beada djõ pananibΛΓΛ dãrã pananaẽa.

18 Bãrãba jara panΛa mΛa jaira Beelzebú ΛbΛadeba ãyã jΛretabarida. Mañ carea mΛa bãrãa iwidiya: Satanada ara idji jairã ume djõ baibΛΓΛ çsãwã idjia poya bΛra dãrã erobai?

19 Bãrãmaarã mΛa Beelzebúdeba jairãda ãyã jΛreta bΛa. Mãwãra bãrã êpẽ beaba çcaideba jaira ãyã jΛretabada? ãdjirãba cawabidia bãrãba ãĩ crĩcha panΛda.

20 BaribΛΓΛ ãcõrẽ ΛbΛadeba mΛa jairãda ãyã jΛreta bΛbΛΓΛ, ãcõrẽba bãrãa unubi bΛa idjira jũesida bãrã Boro bai carea.

21 Ëberã mẽsrã bΛba djõbada necoba bio waga erobΛbΛΓΛ, idjia erobΛra ni abΛΛba poya drΛadaẽa.

22 BaribΛΓΛ idji cãyãbara ãberã ΛbΛara bΛda zepeda idjira poyaibΛΓΛ, idji djõbada necora jãrĩya. Mañbe jũma idjia erobađara jãrĩpeda dji biarã ume jedecaya.

23 Mãare bΛẽra mΛ ume dji quĩrũa. MΛ ume ãberãrã careba jΛΓΛ peẽ bΛba dji jΛΓΛ pedara ãjĩzoabibaria.

Jai jẽda zeda

Mateo 12:43-45

24 Ëberã cacuadebemada ãdrΛdacarea jaira ãjũã põãsa ewaraga bΛde ãnãũĩ carea jΛΓΛ babaria. Ònuẽ bẽrã idjiduba nãwã jarabaria: “Mãdji bađamaa jẽda wãya.”

25 JũebΛΓΛde mañ ãberã sora de bia ima bΛ quĩrãca unubaria. Ne jũma bia nũmeada unubaria.

26 Mañbe siete jai idji cāyābara cadjiruara beada mañ ēberāmaa enepeda dji ēberā sode eda panebadaa. Mañ bēra dji ēberāra idji naārā bada cāyābara wetara biē bebaria.-

¿Cairāda wārāda bia bea?

27 Jesuba māwā jara bΛde wērā ēberārā tāēna bΛba jīgua jarasia:

-iBΛ toda idjaba ju dawada wērāra bio bia bΛa!-

28 BaribΛΓΛ Jesuba jarasia:

-Mañ cāyābara Ācōrē bedea ūrīnapeda ijā obadarāda biara beaa.-

Jesuba Jonánebema jarada

Mateo 12:38-42; Marco 8:12

29 Ēberārā zocārā idjima zebΛda unuside Jesuba jarasia:

-Idibema ēberārāra dji cadjiruarāa. Bārāba mĭra bajāneba ze bΛda cawadēi carea quīrīā panΛa mĭa ne ununacada oida. BaribΛΓΛ mĭa ne ununacada oēa. Bārāba ababe Joná māwāna quīrāca ununia.

30 Joná māwānaba Ninivedebema ēberārāa cawabisia idjira Ācōrēneba ze bΛda.* Mā, Nañ Djara Edadara ara mañ quīrāca māwāya idibemarāba cawadamārēā Ācōrēneba ze bΛda.

31 Salomoñ ewaride Sabá druadebema borora wērā basía. Idjira drua tΛmΛba zesia Salomoñ necawaa ūrī carea.† BaribΛΓΛ nañ ewaride Salomoñ cāyābara dji dromaara bΛda nama bΛmĭna bārāba ijānaē panΛa. Mañ carea Ācōrēba cawa oi ewaride mañ wērāba pirabaripeba bārāra biē jaraya.

* 11:30 Joná 3:3-4. † 11:31 1 Reye 10:1-13.

³² Ācōrēba cawa oi ewaride Ninivedebemará sida pirabaridapeda idibemarára biē jaradia.‡ Jonába jarada ūrīsideade ādjirāba cadjiruada igaradapeda Ācōrēmaa zesidaa. BaribΛrΛ bārāba nama aba eropanΛa Joná cāyābara dji dromaara bΛda. Māwāmīna ĩjānācaa.

Daura dadji cacuadebema ĩbīrā

Mateo 5:15; 6:22-23

³³ Ni abΛba ĩbīrāda coadapeda mērā nūmΛnācaa wa epedeco droma edre bΛdācaa. ĀtebΛrΛ ĩtΛ dji ĩbīrā bΛbadade nūmΛbadaa dji dede eda zebΛdarāba ĩnaa ununamārēā.

³⁴ BΛ daura ĩbīrā quīrāca bΛa. Maļ bērā bΛ dauda bia bΛbΛrΛ, ĩnaane bΛa. BaribΛrΛ bΛ dauda biē bΛbΛrΛ, pāīmane bΛa.

³⁵ Maļ carea bio quīrācuīta bΛdua. BΛa ĩnaa quīrāca crīcha bΛra pāīmanebemasicada.

³⁶ BaribΛrΛ bΛda wārāda ĩnaane bΛbΛrΛ, pāīmane ni maārī bida bΛēbΛrΛ, wārā bedeara ebuda cawaya ĩbīrāba bio ĩna erobΛ quīrāca.-

Jesuba pariseorā biē jarada

Mateo 23:1-36; Marco 12:38-40; Luca 20:45-47

³⁷ Jesuba māwā jaradacarea pariseo abΛba idjira edosia idji ume ne code wāmārēā. Ara maļda Jesura maļ ēberā dedaa wāpeda ne coi carea chūmesia.

³⁸ BaribΛrΛ Jesu ne coi naēna jΛwa sΛgΛē basía ādjia obada quīrāca. Maļ unuside pariseoba cawa crīchaē basía.

³⁹ Maļne Jesuba idjía jarasia:

‡ 11:32 Joná 3:1-10.

-Bārã pariseorãba tazara, epedeco sida ãrãbemada quĩrãcuíta sãgãbadaa, baribãrã bārã sode ne jũmada awuabadaa idjaba cadjirua sida crĩchabadaa.

⁴⁰ Bārãra crĩcha neẽ panã quĩrãca panabaria. ¿Dji ãrãbema odaba dadji so sida oẽ basica?

⁴¹ Sobiadeba ne neẽ quedearãa bārãba eropanãnebemada diađadua. Mãwãbãrã wãrãda bārãra bia sãgã beadia.

⁴² ¡Bārã pariseorã mã djuburi beaa ãcõrẽba cawa oi bẽrã! Bārãba menta queduada, ruda queduada, idjaba nẽudebema sida die ewabãdaza aba ãcõrẽa diabadaa. Mãwãmĩna djãrã ume jipa odaca idjaba ãcõrẽra quĩrĩãnacaa. Bārãba ãcõrẽa ne diabãda awara ¿cãrẽ cãrẽã mã sida odaẽ panã?

⁴³ ¡Bārã pariseorã mã djuburi beaa ãcõrẽba cawa oi bẽrã! Bārãra judiorã dji jãrebada dede ãdjira dji dromarã chũmebadae chũme quĩrĩãbadaa. Mã awara purude nĩnane quĩrĩãbadaa eberãrãba wayaadeba “mẽrã” adida.

⁴⁴ ¡Mã djuburi beaa ãcõrẽba bārãra cawa oi bẽrã! Bārãra bẽwãrã joupedađa ejuã quĩrãca beaa. § Dji boromeada neẽ bẽrã dji ãrã wã duanãba adua panãa bẽwãrãda tãga panãda. Ara mã quĩrãca bārãba obadara eberãrãba epẽbadaa baribãrã ãdjia adua panãa mãneba cadjirua obãdada.-

⁴⁵ Mãne judiorã ley jaradiabari abããba Jesua jarasia:

§ 11:44 Griego bedeađe ãcãrã cartade mã versĩculode naã sida bã bãa: “Pariseorã, dadjirã ley jaradiabadarã, bãrã dji biaca bearã.”

–Jaradiabari, mǎwǎ jarabΛΓΛde dairǎ sida biē jara βΛa.–

⁴⁶ Maǎ carea Jesuba idjía jarasia:

–iJudiorǎ ley jaradiabadarǎ, bǎrǎra mǐǎ djuburi beaa Ācōrēba cawa oi bērǎ! Bǎrǎba ne poya odiē beada ēberǎrǎa obibadaa. BaribΛΓΛ mǎwǎ odamǎrēǎ bǎrǎba ni maǎrǐ bida carebadacaa.

⁴⁷⁻⁴⁸ iBǎrǎra mǐǎ djuburi beaa Ācōrēba cawa oi bērǎ! Bǎrǎ drōǎ naēnabemarǎba Ācōrēneba bedeabadarǎda beasidaa. Maǎbe ādji tΛbaripedadama bǎrǎba λrλbemada bia quiruda obadaa. Mǎwǎ o panΛneba unubibadaa bǎrǎ drōǎ naēnabemarǎba opedadada bia unubadada.

⁴⁹ Maǎ carea Ācōrēba idji necawaadeba nǎwǎ jarasia: “Mǎneba bedeabadarǎda idjaba mǎa di-abuedarǎ sida bǎrǎ israelerǎmaa wǎbiya. Maǎne λcΛΓΛ beadia idjaba dewararǎda biē odi carea ēpēnia.”

⁵⁰⁻⁵¹ Ācōrēba idibema ēberǎrǎra cawa oya bǎrǎ drōǎ naēnabemarǎba jūma idjideba bedeabadarǎ beapedada carea. Mǎē, mǎa jaraya: naǎ ējūǎ odadeba λtaa beapedadarǎ carea Ācōrēba bǎrǎra cawa oya; Abel beapedada carea, Zacaria beapedada carea idjaba jūma dewararǎ beapedada carea bida. Zacariara Ācōrē de dajadaare dji animarǎ babue diabada caita beasidaa.*

⁵² iJudiorǎ ley jaradiabadarǎ, bǎrǎra mǐǎ djuburi beaa Ācōrēba cawa oi bērǎ! Bǎrǎba ēberǎrǎa Ācōrēra idu wǎrǎda cawabidacaa. Bǎrǎba adua panΛa Ācōrēra wǎrǎda sǎwǎbΛΓΛ βΛda. Maǎ awara

* **11:50-51** Abel. Genesi 4:3-10. Zacaria. 2 Cronica 24:17-25.

dewararãba cawa quĩrĩã panΛ sida bãrãba idu cawabidacaa.-

⁵³ Jesu êdrΛdacarea pariseorãba, judiorã ley jara-diabada bida caicayadeba Jesua auđuara zarea beada iwidi panesidaa.

⁵⁴ Adjia quĩrĩã panesidaa Jesuba ãĩ panuida idji biẽ jaradi carea.

12

Pariseorãba biẽ obadadebema

¹ Mãwã panΛne ëberãra bio zocãrã ãbaa powua nũmesia. Bio pësua nũmΛ bẽrã djãrãra tΛ chãbari duanasidaa. Mañne Jesuba naãrã idji ume nĩbabadarãa nãwã jarasia:

-Pariseorã harina êsãbibarida quĩrãcuitadadua. Adjirãra dji biaca beaa.

² Ne jũma mẽrã odara ãcõrẽba cawabiya. Dadjia cawadaẽ panΛra mẽrã beẽa.

³ Bãrãba pãĩmane jarapedadara ëberãrãba ãnaane jũma ùrĩnia. Bãrã diguida djãrã cΛwΛrΛ caita jara-pedada sida abaΛba de ãrãba jĩgua jaraya jũmarãba cawadamãrẽã.-

¿Caida wayadida panΛ?

Mateo 10:26-31

⁴ Mã dji biarã, mãã bãrãa jaraya: nañ cacua beabadarãda wayarãnadua, adjia beapedadacarea waa poya odaẽ bẽrã.

⁵ Mãã bãrãa jaraya caidrΛ wãrãda wayadida panΛda. Bãrãba wayadida panΛa nañ cacua beapeda poya dadji jaure tΛbΛ uruadãa diabueida bΛdrΛ. Mãã wãrãda jaraya idjidrΛ wayadida panΛa.

⁶ Ībana zaqueda juesuma nēdoēi carea parata pichida umē diabadaa. BaribΛΓΛ Ācōrēba Ībanara jūma wagabaria.

⁷ Mañ awara Ācōrēba cawa bΛa bārāba budara jūmasāwā eropanΛda. Ācōrēba bārāra ĩbana zocārā panΛ cāyābara biara waga bΛ bēra ne wayadiē panΛa.

Jesu carea quĩrā peraiē bΛa

Mateo 10:32-33; 12:32; 10:19-20

⁸ Mĭa naĭda jaraya: abΛba ēberārā quĩrāpita mĭda ĩjā bΛada aibΛΓΛ, Ācōrē nezocarā bajānebema quĩrāpita mĭ, Nañ Djara Edadaa idjira mĭreana aya.

⁹ Ara mañ quĩrāca abΛba ēberārā quĩrāpita mĭda adua bΛada aibΛΓΛ, Ācōrē nezocarā bajānebema quĩrāpita mĭa idjira adua bΛada aya.

¹⁰ AbΛba mĭ, Nañ Djara Edadada biē jaraibΛΓΛ, Ācōrēba maĭra quĩrādoaya. BaribΛΓΛ abΛba Ācōrē Jaureda biē jaraibΛΓΛ Ācōrēba maĭra quĩrādoaeā.

¹¹ Bārāda mĭ ĩjā panΛ carea judiorā dji jarebada dedaa, wa dji cawa obadarā quĩrāpita, wa dji bororāmaa cawa oē edeēibΛΓΛ, sopuarānada sāwā bedeadida.

¹² Cawa obΛdade Ācōrē JaurebΛΓΛ bārāa cawabiya cārēda jaradida panΛda.-

Ne bara bΛdebema ne jara bΛ

¹³ Mañne ēberārā tāēna bΛba nāwā jarasia:

-Jaradiabari, mĭ djabaa jaradua dai zezadēba edadada mĭa biē diamārēā.-

¹⁴ BaribΛΓΛ Jesuba idjía jarasia:

-Ache, ¿caiba mĭra bΛsi bārā nēbΛra cawa omārēā?-

15 Mañne idjia jūmarãa jarasia:

–¡Quĩrãcuíta beadaua! Paratada awua bearãnadua. Parata bara bΛdeba dadjira zocai bācaa.–

16 Mañne Jesuba ne jara bΛdeba nãwã jaradisia:

–Ëberãda basia bio ne bara bΛda. Mañ ãberãba ne udara bio zausia.

17 Mañ carea nãwã crĩchasia: “¿Mļa sãwã oi? NaļgΛra wagai carea neẽ bΛa.”

18 Mañbe crĩchasia: “Nãwã oya. Mļa ewada wagabari dera ãgapetapeda waibΛara oya. Mama eða ne jūma mļa erobΛra wagaya.

19 Mãwãnacarea ara mļdjiduba jaraya: mļa waga erobΛra poa zocãrã droaya. Jãñbe bio necai baya. Mļdjia quĩrã bΛda co baya idjaba bΛsrida baya.”

20 BaribΛrΛ Ācõrẽba idjia jarasia:

“¡BΛra crĩcha neẽ tabΛa! Ara naļ diamasi bΛra beuya. Mañbe bΛa waga erobΛra ¿cai itea bei?”

21 AbaΛba naļ ãjũãnebemada auðuara edaida crĩcha bΛbΛrΛ, baribΛrΛ Ācõrẽnebemada mãcua crĩchaẽ bΛbΛrΛ, mañ quĩrãca mãwãya.–

Ācõrẽba idjiderã wagabaria

Mateo 6:25-34

22 Mañ carea Jesuba idji ume nĩbabadarãa jarasia:

–Bãrã sãwã beadida, codi careabemada, cacuađe jłni careabema sida jūmawãyã crĩcharãnadua.

23 Dadji zocai baida djico cãyãbara biara bΛa. Dadjida dadji cacuađe jłbada cãyãbara biara bΛa.

24 AcΛdadua, ĩbanara ne udacaa idjaba ewadacaa. Ne wagabada de sida odacaa. BaribΛrΛ

Ăcōrēba ādjira ne cobibaria. ¿Bārāra ĩbana cāyābara biara beaēca?

²⁵ Jūmawāyā crīcha bΛdeba ni abaΛda dārāara zocai baēa.*

²⁶ Dārāara zocai baēbΛrΛ, ¿cārē cārēā codira, cacuade jΛbada sīda jūmawāyā crīchabada?

²⁷ AcΛdadua nepōnōda sāwā waribarida. Nepōnōra trajaca idjaba wuara cacaa. BaribΛrΛ mĀa jaraya: dadji drōāenabema boro SalomoĀra bio ne bara badamīna nepōnō quīrāca quīrāwārēā djioa basía.†

²⁸ Idi chirua mēā unubadara nurēma babuebadamīna Ăcōrēba wadibida pōnōbibaria. MaĀ bērā ¿idjia biara bārāba jĀnamārēā diaēca? MaĀgΛra ¿sāwāērā poya ĩjānaē?

²⁹ MaĀ carea ababe codi careabemada, dodi careabema sīda jΛrΛrānadua. Jūmawāyā crīcharānadua.

³⁰ Jūma maĀgΛra naĀ ējūānebemarāba jΛrΛbadaa, baribΛrΛ bārā Zeza Ăcōrēba cawa bΛa bārāba cārēda erobeadi panΛda.

³¹ MaĀ bērā Ăcōrēra bārā Boroda bΛdadua. MaĀne idjia jūma maĀgΛra diaya.-

Nebia bajāne erobaidebema

Mateo 6:19-21

³² Bārāra cābana panĀēmīna ne waya bearānadua. Ăcōrēba quīrīāna bērā bārāra bia pe erobesia.

³³ MaĀ carea bārāba erobeadebemada nēdobuedapeda ne neē quēdeaa diadadua. Nebiada bajāne erobeadi careabΛrΛ jΛrΛdadua.

* **12:25** *Dārāara zocai baēa.* AcΛrΛmaarā maĀba jara bΛa “drasoara wariđaēa.” † **12:27** 1 Reye 10:4-7, 23-25.

Bajãnebemara jõcaa. Chimia bida cocaa. Ne drΛabadarã bida poya drΛadacaa.

³⁴ Bãrãmaarã dji biara bΛara sodeba awuabadaa.

Nezoca biadebema

³⁵⁻³⁶ Nezoca bia quĩrãca ãcõrẽba jara bΛara ãjã odi carea beadadua.‡ Nezoca biaba ãbĩrãda coa erobabaria idji boro zebΛrΛde bia edai carea. Quima edabΛda bΛsrĩdaa o panΛmaΛba zepeda dji boroba trãbΛrΛde nezoca biaba ara maΛda dede eda wãbadara ewaya.

³⁷ Nezocaba jãã bΛda dji boroba unune zeibΛrΛ, wãrãda maã nezocara bio bia baya. Mãa wãrãda jaraya: ara maãda idji borora nezoca quĩrãca djiopeda idji nezocara ne cobarima chumebiya ne cobĩ carea.

³⁸ Nezoca biaba ariquẽtra, ãsabodode bida dji borora jããya. Dji boroba idji jãã bΛda unune zeibΛrΛ maã nezocara bio bia baya.

³⁹ Naãda cawadadua: de djibariba ne drΛabarira sããbe zeida cawa bΛbara, cãíé bacasia ni cãrẽ sida drΛabi amaaba.

⁴⁰ Ara maã quĩrãca bãrã bida jãã beadadua. Bãrãba mã, Naã Djara Edada zeẽda crĩcha panΛne zeya.-

Nezoca umé panΛneba ne jara bΛ

Mateo 24:45-51

⁴¹ Pedroba Jesua iwidisia:

-Dai Boro, ¿maãgΛara bΛa dairãa jara bΛca, wa jũmarãa jara bΛ?-

⁴² Jesuba panusia:

‡ **12:35-36** *Ïã odi carea beadadua.* Griego beedeade nãwã bΛ bΛa: "CΛrrara bio trãjã cobãdadua."

–Nezocaba crĩcha cawaadeba jipa o ʙabʙʙʙ, de djibariba idji dede ʙea nezocarãra mañ nezoca jʙwaeda ʙʙya ãdjia codira aride diamãrẽã.

⁴³ Nezocaba mãwã o ʙʙda idji boroba unune zeibʙʙʙ, idjira bio bia ʙaya.

⁴⁴ Mãa wãrãda jaraya: dji boroba jũma idjia erobʙʙʙ mañ nezoca jʙwaeda ʙʙya.

⁴⁵ Baribʙʙʙ mañ nezocaba idji sođe m̃ boro zeira dãrãyana aibʙʙʙ, waabema nezocarãda, nezoca wërãrã sida biẽ o ʙeya, ʙʙsrida ne cobada ewarida o ʙeya idjaba ituaba beu nĩbaya.

⁴⁶ Abeda idji boro zeida jããé ʙaya. Mãwã ʙʙde idji borora cawaẽne zeya. Mañ nezocara bio cawa opeđa dji iñanaca ume biẽ ʙaya.

⁴⁷ Nezocaba idji boroba obi ʙʙra cawa ʙʙda oẽbʙʙʙ, dji boroba mañ nezocara dji cãbãyã uya.

⁴⁸ Baribʙʙʙ nezocaba adua ʙʙdeba dji boroba jara ʙʙ ãi osira mañ nezocara mãcua uẽa. Wãrãda ãcõrẽba ʙʙʙʙʙ waiʙʙʙ dia ʙʙa idji itea ođamãrẽã. Dji waiʙʙʙara edadarãba idji itea waiʙʙʙara ođida panʙʙʙ.–

Jesu carea nẽbʙʙra odjaidebema

Mateo 10:34-36

⁴⁹ Mãra zesia nañ ẽjũã cawa oi carea. § Ara nawena mãwã obʙʙʙbara bio bia ʙacasia.

⁵⁰ Baribʙʙʙ naãrã m̃ra bio bia mĩgaida ʙʙa.* Mañ carea bio sopua ʙabaria aʙa mañ ewari jũebʙʙʙdaa.

§ **12:49** Griego bedeadẽ nãwã ʙʙ ʙʙa: “Mãra zesia tʙʙʙ uruada nañ ẽjũãnaa batabuei carea.” * **12:50** Mãra bio bia mĩgaida ʙʙa. Griego bedeadẽ nãwã ʙʙ ʙʙa: “Mãra wađi borocueida ʙʙa.”

51 ¿M̃a ēberārã ābaa necai b̃li carea zesida cr̃cha pañca? M̃a jaraya mañ carea zeē b̃la, āteb̃r̃ ze b̃la ēberārãda ābaa bia panar̃namārẽã.

52 Namãba λ̃taa abari dedebemada m̃ carea dji quĩrũda beadia. Juesuma pañne umebemada dewara ũbea pañ ume dji quĩrũda beadia.

53 Dji zezada dji warra ume dji quĩrũda beadia. Dji warrada dji zeza ume dji quĩrũda beadia. Dji papada dji cau ume dji quĩrũda beadia, dji cauda dji papa ume dji quĩrũda beadia. Dji p̃c̃r̃da dji āigu ume dji quĩrũda beadia. Idjaba dji āigura dji p̃c̃r̃ ume dji quĩrũda beadia.

Ewari s̃wã baida cawa jarabada

Mateo 5:25-26; 16:1-4; Marco 8:11-13

54 Mañ awara Jesuba ēberārã nãwã jarasia:

-Bārãba j̃r̃r̃ p̃imada λ̃m̃dau bæbariare unub̃dade jarabadaa cuera zeida. Mañne wārãda cuera zebaria.

55 Barib̃r̃ nãur̃da ējũã p̃õsa ewaraga b̃lareba puásira jarabadaa ewarira bio j̃w̃r̃ã baida.† Mañne ewarira wārãda j̃w̃r̃ãbaria.

56 Bārã dji biaca bearãba ewari quĩrãra cawa pañm̃na Āc̃r̃ba nañ ewaride o b̃ra cawadaca.

57 Bārãba ¿s̃wãērã poya cawadaca cār̃da jipa b̃da?

58 B̃ dji quĩrũba b̃da ēberārã cawa obarimaa edeib̃r̃, w̃b̃dade jũma odua ibiadi carea. M̃wã oēb̃r̃ idjia b̃ra dji cawa obari j̃w̃de b̃ya. Mañbe dji cawa obariba b̃ra dji zarraa jidabiya preso b̃m̃r̃ã.

† 12:55 Ējũã p̃õsa ewaraga b̃lareba. Griego bedede b̃ b̃la: “Surdeba.”

⁵⁹ M̃a jaraya: b̃ara j̃amabemada ēdr̃ẽa ãba b̃la diaida b̃a parata j̃uma diab̃rãdaa.-

13

Ãcõrẽmaa zedaẽb̃rã beudia

¹ M̃aw̃a pañne ēber̃r̃ãba Jesua jarasidaa ãc̃rã Galileadebemar̃ba animar̃ã Ãcõrẽa babue dia pañne Pilatoba ãdjir̃ãra quenabisida.

² Mã carea Jesuba jarasia:

-Mã ēber̃r̃ãra bia m̃iga beupedada b̃er̃ã ç̃b̃ãr̃ãba cr̃icha pañca ãdjia wetara cadjiruara obadjidada waabema Galileadebemar̃ba obada c̃ãỹãbara?

³ M̃a jaraya: m̃aw̃ãéa. Barib̃rã b̃ãr̃ãba cadjirua obadara igaradapeda Ãcõrẽmaa zedaẽb̃rã b̃ãr̃ã sida beudia.

⁴ Siloede de ãta draso b̃ada dieciocho ēber̃r̃ã ãr̃ã baeside j̃uma beusidaa. M̃aw̃a beupedada b̃er̃ã ç̃b̃ãr̃ãba cr̃icha pañca ãdjia wetara cadjiruara obadjidada waabema Jerusalẽne beaba obada c̃ãỹãbara?

⁵ M̃a jaraya: m̃aw̃ãéa. Barib̃rã b̃ãr̃ãba cadjirua obadara igaradapeda Ãcõrẽmaa zedaẽb̃rã, b̃ãr̃ã sida beudia.-

Higojõ zaucaðebema ne jara b̃a

⁶ Mãbe ne jara b̃aðeba Jesuba ãdjir̃ãa ñaw̃ã jara-diasia:

-Èber̃ãba idji néude higojõ bacuruda erobasia. Ewari ãba mã bacuru zau b̃a cawaya ac̃de w̃asia barib̃rã zauẽ basia.

⁷ Mã carea djibariba idji néu wagabaríã ñaw̃ã jarasia: “Nã bacuru zau b̃a cawaya nãba poa ũbea ac̃de ze b̃a barib̃rã zaucaa. Mã b̃er̃ã

biara bΛa tutabueida. ¿Cārē cārēã bacuru zaucada erobai?”

⁸ BaribΛrΛ dji néu wagabariba jarasia: “Mā boro, biara bΛa poa aba jĵānida. Mā dji carrade egorora bogajupeða ne bΛya. Āībērã maĵba zauisicada.

⁹ Za zei poade zausira idu bΛya. ZauēbΛrΛ tutabueya.”-

Ānāũbada ewaride Jesuba wērã biabida

¹⁰ Ānāũbada ewaride Jesuba judiorã dji jΛrebada dede jaradia basia.

¹¹ Mama wērãda basia. Maĵ wērãra dieciocho poa jaiba ejūrēã erobasia. Maĵ bērã poya jipa jĵrũca basia.

¹² Jesuba idji unuside caita trĵpeða nāwã jarasia:

-Wērã, bΛ cacua biē bΛdebemada biadua.-

¹³ Māwã jarapeða Jesuba idji jΛwara ĵrĵ bΛsia. Ara maĵda wērãra jipa ĵta nũmepeða Ācōrēã bia jarasia.

¹⁴ BaribΛrΛ Jesuba ĵnāũbada ewaride biabida bērã dji jΛrebada dedebema borora quĩrũsia. Maĵne jũmarã nāwã jarasia:

-Ānāũbada ewari awara sei ewarida eropanΛa trajadi carea. MaĵgΛ ewaridebΛrΛ zedadua bārãra biabidamārēã. BaribΛrΛ ĵnāũbada ewaridera zerãnadua.-

¹⁵ Maĵ carea Jesuba jarasia:

-¡Bārãba jaradiabada quĩrãca oðacaa! ¿Ānāũbada ewaride bārã pacada wa burroda ěrãnapeda baido dode ededacaca?

¹⁶ Māwã baibΛrΛ ¿biē bΛca naĵ wērãra, diauruba dieciocho poa biē erobaðadebemada ĵnāũbada

ewaride biabida? ¿Idji sida Abrahañneba yõnaẽca?–

17 Jesuba mañ jaraside idji biẽ jara panara bio perasidaa, baribarara idjia ne bia o ða carea purura bio ðasrida panasidaa.

Mostaza tadebema ne jara ða
Mateo 13:31-32; Marco 4:30-32

18 Mañbe Jesuba jarasia:

–Ãcõrẽba eberãrã pe erobara ¿cãrẽ quĩrãca ða?

19 Mostaza ta quĩrãca ða. Eberãba mañ tada idji eñũane úsia. Tunupeða warisia aba bacuru waitabe nũmebaradaa. Mañ bẽrã ïbanara dji jawatede de ocuade zesidaa.–

Pañ eẽsãbaridebema ne jara ða
Mateo 13:33

20 Mañ awara jarasia:

–Ãcõrẽba eberãrã pe erobara ¿cãrẽ quĩrãca ða?

21 Pañ eẽsãbari quĩrãca ða. Mañ pañ eẽsãbarira wẽrãba maãrĩ edapeða harina waibade abuesia. Mañbe bio puerapeða chũmasia aba jũma eẽsãbaradaa.–

Eda wãbada pẽsua ða
Mateo 7:13-14, 21-23

22 Jerusaleñnaa wãbarade Jesuba puru waibade, puru zaquede biða jaradisia.

23 Mañne abalba idjia iwidiisia:

–Mã Boro, ¿Ãcõrẽba zocãrãẽbe eðra edaica?–
Jesuba panusia:

24 –Ne jũma oðadua dji eda wãbada pẽsua ðade eda wãni carea. Wãrãda eda wãni carea beara zocãrã panla baribarara poya jũma eda wãnaẽa.

25 De djibariba dji eda wābadara jūātrΛ nūmΛnacarea dji dajada panΛba ewamārēã nāwā trΛ jaradia: “Dai boro, dai boro, ewadua.” BaribΛrΛ de djibariba panuya: “MΛa bārāra unucaa idjaba sāmabemada adua bΛa.”

26 Dji dajada panΛba nāwā jaradia: “Dairāra bΛ ume ābaa ne cosidaa, idjaba bΛa dai purude jaradia nībaside arima panasidaa.”

27 Mañne idjia bārāa jaraya: “MΛa bārāra unucaa idjaba sāmabemada adua bΛa. Cadjirua obadarā, āyā wānadua.”

28 Bārā dji dajada beara aujīã panania idjaba puaba quida ĩchia panania. Abrahañda, Isada, Jacoboda idjaba Ācōrēneba bedeabadarā sida Ācōrē purude ununia, baribΛrΛ bārāda Ācōrēba idu edaa wābiēã.

29 Mañ ewaride drua āībemarāda ãmādaud odjabariareba, ãmādaud bæebariareba, jΛwa acΛareba, jΛwa aradeba bida zedia. Mañgarāra Ācōrē purude ne co chūpanenia.

30 Mañne dji jīrūarebemada dji nabemarāda beadia, dji nabemarāda dji jīrūarebemada beadia.-*

Jesu Jerusaleñ carea sopuada

Mateo 23:37-39

31 Mañ ewaride ãcΛrΛ pariseorāda zedapeda Jesusa jarasidaa:

–Namabemada isabe wādua. Herodeba bΛra bea quīrīã bΛa.-†

32 Mañne Jesuba ādjía jarasia:

* **13:30** Dji jīrūarebema abΛrΛde judiorāda jara bΛa. Dji nabemarā abΛrΛde judiorāda jara bΛa. † **13:31** Mañ Herodera Antipa trΛ jarabadjidaa.

-Jãã ēberã usa pã quĩrãca b̄la nãwã jarade wãnadua:‡ “Nane, nu biða m̄la cacua biē beara, jai bara bea sida biabicuaya. M̄la oida b̄ara ewari ũbeade jũma o erobaya.”

³³ Barib_{ΛΓΛ} idi, nu, nu nurēma biða ode nĩbaya Jerusalēne jũēi carea. Ācōrēneba bedeabadarãda Jerusalēne beabada b̄erã mama wãida b̄la.

³⁴ ¡Jerusalē, Jerusalē, b̄rãba Ācōrēneba bedeabadarãda beabadaa! ¡Ācōrēba diabuedarã sida mōgaraba tabari beabadaa! M̄la b̄arima zocãrã b̄rãra ābaa pe eda quĩrã basia eterre wērãba idji warrarã i edre edabari quĩrãca. M̄wãmĩna b̄rãba quĩrãnaē basía.

³⁵ Maã carea Ācōrēra waa b̄rã ume baēa. B̄rãba m̄ra waa ununaēa aba m̄ bia edab_Λadaa. Maã ewaride nãwã jaradia: “¡Bio bia b̄la dadji Ācōrē trãneba zeb_{ΛΓΛ}ra!”-

14

Jesuba ēberã ogoro b̄la biabida

¹ Anãũbada ewaride Jesura pariseo dji droma dede ne code wãsia. Maãne dewara pariseorãba bio a_Λ panasidaa idjia biē oi cawaya.

² Jesu caita ēberã ogoro b̄la basia.

³ Jesuba judiorã ley jaradiabadarãa, pariseorãa biða nãwã iwidisia:

-¿B̄rãmaa bia b̄ca ãnãũbada ewaride cacua biē beara biabida?-

‡ **13:32** *Jãã ēberã usa pã quĩrãca b̄la.* Crĩchada ũbea dia b̄la: ēberã crĩcha cawa b̄da, ēberã cadr_Λa b̄da, wa ēberã siriē b̄da.

4 BaribΛΓΛ ãdjirãba ni cãrẽ sida jaradaẽ basía. Mañ carea Jesuba dji cacua biẽ bΛra jidapeda bi-abipeda diguida wãbisía.

5 Mañbe Jesuba ãdjía jarasia:

–Λnãũbada ewaride bãrã warrada wa pacada baido juebada uriade baesira ¿ara mañda errebari ãdrΛ edadaẽca?–*

6 BaribΛΓΛ ãdjirãba ni cãrẽ sida panunaẽ basía.

Edaara baidebema

7 Jesuba unusia ne code zepedadarãda bugue dji droma bea careabemane chũmebΛdada. Mañ carea Jesuba ne jara bΛdeba ãdjía nãwã jarasia:

8 –Ëberãba quima edabΛΓΛde bΛa bΛsriẽda ne code wãmãrẽã jaraibΛΓΛ, dji droma chũmebadama chũmerãdua. ãĩbẽrã bΛ cãyãbara dji dromaara bΛda jũẽisicada.

9 Mãwãra djibariba bΛa jaraya: “Ãyã wãdua. Za bΛ ãberãda nama chũmeya.” Mãwã obΛΓΛde bΛra bio quĩrã peraya dji edaara bea ume chũmei bẽrã.

10 Mañ bẽrã bΛda edodibΛΓΛ dji edaara beama chũmedua. Mãwãra bΛ edodaba unubΛΓΛde nocoãaa trãpeda jaraya: “Zedua, nama dji dromarã ume chũmedua.” Mãwã bΛ edodaba jũma dji chũmea quĩrãpita bΛra dji dromada unubiya.

11 Bariduada dji dromaara ba quĩrã bΛbΛΓΛ ãcõrẽba edaara bΛya. Ababba ara idjida edaara bΛibΛΓΛ ãcõrẽba dji dromaara bΛya.–

12 Mañbe Jesuba idji edoãaa nãwã jarasia:

–BΛa ãberãrã ne code trãbΛΓΛde bΛ dji biarãda, bΛ djabarãda, bΛ ãberãrã sida trãrãdua. Ne bara bea

* 14:5 Warra. Griego bedeadẽ λCΛΓΛ cartade “burro” bΛ bΛa.

bΛ caita panabada sida tr̃rãdua. Ædjirãda tr̃ibΛrΛ dewara ewaride ãdjia ãberãrã tr̃bΛrΛde bΛ sida tr̃nia. Mãwã bΛa oðabari ne edaya.

¹³ Mañ bërã bΛa ãberãrã tr̃bΛrΛde biara dji ne neẽ beada, dji nΛcanΛca beada, jĩrũ biẽ beada, dauberrea bea sida tr̃cuadua.

¹⁴ MãwãbΛrΛ wãrãda bΛra bio bia baya. Ædjia ni cãrẽ sida bΛa poya diadaẽ bërã, dji jipa bea ãrëbabΛda ewaride Æcõrëba bΛa nebiada diaya.–

Ne cobada waibΛadeba ne jara bΛ

Mateo 22:1-10

¹⁵ Jesu ume chũpanΛba mañ ãrĩsidade abΛba jarasia:

–Æcõrẽ purude ne cobΛda ãberãra bio bia beadia.–

¹⁶ Mañ carea Jesuba idjía jarasia:

–Ewari aba ãberãba ãbaa ne codi waibΛada obΛrΛ bërã zocãrã jarasia ãbaa ne codida.

¹⁷ Djico wiboðode djibariba idji nezocaa nãwã jarade wãbisia: “Zedadua, djicora wisia.”

¹⁸ BaribΛrΛ ãberãrãba wãna amaaba jarasidaa jΛwa tãbΛra panΛda. AbΛba jarasia: “Aretewa mΛa ãjũãda nãdosia. Mañda acΛde wãida bΛ bërã poya wãéa. Mã djuburia mañ carea biẽ cr̃charãdua.”

¹⁹ Dewaraba jarasia: “MΛa aretewa pacada die nãðoda bërã poya wãéa. Mañ pacada acΛde wãbΛrΛa wãrãda bia bea cawaya. Mã djuburia mañ carea biẽ cr̃charãdua.”

²⁰ Mañne dewaraba jarasia: “MΛra aretewa quima edada bërã poya wãéa.”

21 Dji nezocara jêda wãpeda ãdjia jarapedadara de djibaríá jarasia. Mañ carea djibarira bio quĩrũpeda idji nezocaa jarasia: “Purudaa isabe wãdua. Mañbe dji ne neé beada, dji jĩrũ bié beada, dji dauberrea beada, dji nΛcanΛca bea sida jũma zebicuadua.”

22 Dji nezocaba mãwã odacarea jarasia: “BΛa jarada quĩrãca mã osia, mãwãmĩna wadi dera bari cobΛa.”

23 Mañ carea de djibariba idji nezocaa waya jarasia: “Puru jĩga o beaza wãdua. Ëberãrãda unusira isabe zebicuadua mã dera bio bira cobemãrẽã.

24 Mãa jaraya: mãa naãrã trãcuadarãba mãa waiβΛa djubidara ni mããrĩ bida codaẽa.”-

Jesu êpẽira zarea βΛa

Mateo 10:37-38

25 Ëberãrãda Jesu caidũ zocãrã nĩbabadjidãa. Mañ carea Jesuba ãdjimaa acΛpeda nãwã jarasia:

26 -AβΛaba mãda êpẽ quĩrĩã βΛβΛΓΛ, naãrã bio crĩchaida βΛa. Idji djibarirãda, quimada, war-rarãda, djabarãda, djabawẽrãrãda, wa idji zocai βaida mã cãyãbara biara quĩrĩã βΛβΛΓΛ, poya mã ume nĩbaẽa.

27 Bia mĩga bai carea βΛẽβΛΓΛ, poya mã ume nĩbaẽa.†

28 AβΛaba de waiβΛada o quĩrĩã βΛβΛΓΛ, naãrã quĩrãcuita crĩchaida βΛa idjia erobΛ parataba jũma pãrãi cawaya.

† 14:27 Mã carea bia mĩga bai carea βΛẽβΛΓΛ. Griego bededeade nãwã βΛ βΛa: “AβΛaba idji crura atau edeẽβΛΓΛ.”

29 Āibērā de jīrū joudacarea cawaisicada poya pārāéda. Dewararāba mañ ununapeda nāwā ipida jaradia:

30 “¿Jāñ acheba aba poya oi quĩrāca nañ dera jāwā jΛwa osica?”

31 AbaΛ druadebema boroba sordaorāda die mil erobΛbΛrΛ, mañne dewara druadebema boroda veinte mil sordaorā bara idji ume djōne zeibΛrΛ, djōni naēna ¿idjia quĩrācuita crīchaēca poyai cawaya?

32 Idjia poyaēda cawasira dewarabema wadi tΛmΛ bΛde ¿ΛcΛrΛ diabueēca idji ume bedede wānamārēā?

33 Ara mañ quĩrāca mñ ēpēni naēna bārāba bio crīchadapeda ne jūma igaradi carea beadaēbΛrΛ mñ ume poya nĩbadaēa.

Tāda cΛyaa jōibΛrΛ

Mateo 5:13; Marco 9:50

34 Wārāda tāra bio bia bΛa, baribΛrΛ cΛyaa jōibΛrΛ ¿sāwā wayacusa cΛya bei?

35 Mañ tāra egorode jīāpoi carea ni animarā ācaca ĀrΛ bΛi carea abeda biē bΛa. Biara bΛa batabuedida. ¡Dji cΛwΛrΛ bara bΛba quĩrācuita ũrīdua!-

15

Oveja aduadadebema ne jara bΛ

Mateo 18:10-14

1 Ewari aba Romanebema boro itea parata jΛrΛ pebadarāda, cadjirua obadarā sida Jesuba jaradia bΛ ũrīni carea zesidaa.

2 Mañ carea pariseorāba, judiorā ley jaradia-badarā bida idjira nāwā biē jarasidaa:

-Idjia cadjirua obadarãda bia edapeda ãdji ume ne cobaria.-

³ Mañ carea Jesuba ãdjía ne jara bΛdeba nãwã jarasia:

⁴ -AbΛba cien oveja erobΛdebemada aba aduaibΛrΛ ¿sãwã oi? ¿Dji 99 panΛra ãjũã ewaraga bΛde amepeda dji aduadada jΛrΛde wãéca aba unubΛrΛdaa?

⁵⁻⁶ Unusira idji equiade edapeda bio bΛsrídaa diguídaa edeya. Mañbe idji dji biarãra, idji caita panabadarã sída trΛcuapeda jaraya: “Bãrãra mñ ume bΛsrídadadua. Mñ oveja aduadara unusia.”

⁷ Ara mañ quĩrãca mñã bãrãa jaraya: 99 jipa bea carea bajãnebemarãra bΛsrídadadamĩna, biara bΛsrídadadaa ëberã aba cadjirua obarida Æcõrẽmaa zebΛrΛde.-

Parata torro aduada

⁸ Wẽrãba parata torro die erobΛdebemada aba aduaibΛrΛ, ¿ĩbĩrã coapeda idji dera bio imaéca aba dji parata unubΛrΛdaa?

⁹ Unusira idji dji biarãra, idji caita panabadarã sída trΛcuapeda jaraya: “Zedadua, mñ ume bΛsrídadadua. Mñ parata aduadara unusia.”

¹⁰ Mñã jaraya ara mañ quĩrãca cadjirua obarida aba Æcõrẽmaa zebΛrΛde Æcõrẽra bajãnebema nezocarã ume bio bΛsrídadadaa.

Warra cadjiruade nĩbadadebema ne jara bΛ

¹¹ Mañ awara Jesuba jarasia:

-Ëberãda basia. Mañ ëberãba warrada umé erobasia.

¹² Ewari aba dji tẽãbemaba dji zezaa jarasia: “Zeza, bΛa erobΛdebema mñã edaida bΛra mñã

diadua.” Mañ carea dji zezaba erobara ãdjiza diasia.

¹³ Dãrãéne dji tēãbemaba edadara jūma nēdobuepeda tΛmΛ dewara druadaa wāsia. Mama ne jūma cadjiruada o ðesia aba dji parata jōbΛΓΛdaa.

¹⁴ Ni cãrē sida neē bedacarea mañ druade jarraba waibΛada zesia. Mañ bërã warrara bio jarra babadjia.

¹⁵ Mañ carea idjira mañ druadebema ne bara bΛ ãberãmaa traju jΛrΛde wāsia. MañgΛba chinada idjia wagabisia.

¹⁶ Bio jarra baða bërã chinaba co panΛnebemada idjia biða co quĩrĩã babadjia. Mãwãmĩna ni abaΛba idjia diaðaca basia ne comãrẽã.

¹⁷ Mañbe cawasia biẽ oda bërã mãwã bΛda. Mañne ara idjiduba jarasia: “Mã zeza itea trajabadarãra bio ne cobadaa mañne mãra nama jarrababa beuboda.

¹⁸ Biara bΛa ara nawena idjimaa wãida. Jũenacarea mãa idjia jaraya: Zeza, wãrãda mãa ãcõrẽ quĩrãpita, bΛ quĩrãpita biða cadjiruada osia.

¹⁹ Mañ bërã biara bΛa mãra waa bΛ warraada aẽda. ÅtebΛΓΛ mãra bΛ nezocada bΛdua.”

²⁰ Ara mañda dji zezamaa wāsia.

Dji zezaba idjira tΛmΛ zebΛΓΛda unusia. Mĩã djuburi unupeða idjimaa pira wāsia. Idjira bΛrΛpeda uridarraðe isõsia.

²¹ Mañne dji warraba jarasia: “Zeza, wãrãda mãa ãcõrẽ quĩrãpita, bΛ quĩrãpita biða cadjiruada osia. Mañ bërã biara bΛa mãra waa bΛ warraada aẽda.”

²² BaribΛrΛ dji zezaba idji nezocarãa jarasia:

“Djio biyaara quiruda edadapeda idjía j̄lbidadua. Idji j̄lwađe sortijada j̄lbidadua. Mañ awara j̄rũne j̄lbada sida j̄lbidadua.

23-24 Mañbe paca zaque boreguea b̄lda beadadua ne codi carea. j̄b̄sridada odia! Mñ warrara beu badada ãrēbasia; adua badada dadjirāba waya unusidaa.” Mañbe bio b̄srida duanesidaa.

25 Mañne dji djaba nabemara traja badada diguida zeb̄r̄l basía. De caita j̄ũeb̄r̄lde ũr̄isia chiru zá pan̄lda idjaba cari duan̄lda.

26 Mañ carea nezoca aba tr̄lpeda iwidisia cãrē cãrēã mãwã o pan̄l cawaya.

27 Dji nezocaba jarasia: “B̄l zezaba paca zaque boreguea b̄lda beabisia b̄l djabada jēda bia zeda bērã.”

28 Mañ ũr̄iside quĩrũpeda dji dede eda wã quĩr̄iãé basía. Mãwã b̄lde dji zezara idjima wãpeda bedea djuburiasia eda wãmãrēã.

29 Mañne dji warra nabemaba dji zezaa jarasia: “Ewari ze nũm̄aza m̄ra b̄l itea bio trajabaria. B̄la jarab̄r̄lra jũma o b̄baria. Mãwãm̄ina wadibida b̄la chiwatu zaqueda aba bida m̄la diacaa m̄l dji biarã ume ābaa b̄srida ne codi carea.

30 Barib̄r̄l b̄ldji warraba b̄l paratara wērãrã audua bea ume jũma cosia. Mañbe b̄lmaa zeb̄r̄lde b̄la idji itea paca zaque boreguea b̄lda beabisia ābaa b̄srida ne codi carea.”

31 Mañne dji zezaba jarasia: “Warra, b̄lra ewariza m̄l ume b̄baria. Jũma m̄la erob̄lra b̄lrea.

32 Barib̄r̄l bia b̄la b̄l djaba waya dadjima zeb̄r̄l carea b̄sridada odida. Idjira beu badada

ãrëbasia; adua bæðada dadjirãba waya unusidaa.”-

16

Parata cawa obaridebema ne jara b_Λ

¹ Jesuba idji ume nĩbabadarãa nãwã jarasia:

-Ëberã bio bara b_Λba nezoca dji dromada erobasia. Mañne ãCARΛba dji boroa jarasidaa mañ nezocaba idji paratara ãi o b_Λda.

² Mañ carea dji boroba idjira trãpeda nãwã quẽãsia: “B_Λa m_Λ parata ãi o b_Λra m_Λa ùrĩsia. B_Λa sãwã oðara cartade ac_Λbidua. M_Λa b_Λra batabueya.”

³ Mañ ùrĩside nezocaba ara idjiduba jarasia: “M_Λ boroba m_Λra batabueb_Λra. ¿Jãñbe m_Λa sãwã oi? M_Λra traju zarea oi carea ãb_Λaẽ b_Λa; mañ awara bio pera baya djãrãa ne iwidi carea.

⁴ M_Λa cawa b_Λa sãwã oida m_Λ wãi naëna. Mãwãra dewararãba m_Λra ãdji dede bia edaëia.”

⁵ Ara mañda idji boroa diadi bara bæada abã abã trãcuasia. Dji naãrãbemaã iwidiisia: “¿B_Λa jũmasãwã m_Λ boroa diaida b_Λ?”

⁶ Mañba panusia: “M_Λa olivo dragada mil galoñ diaida b_Λa.”* Mañne nezocaba jarasia: “Mãëteara isabe chũmepeda b_Λ cartade b_Λ b_Λra quĩrã awara odua. B_Λdua b_Λa quinientobe diaida b_Λda.”

⁷ Mañbe dewaraã iwidiisia: “¿B_Λa jũmasãwã diaida b_Λ?” Mañba panusia: “M_Λa trigoda cien ã diaida b_Λa.”† Nezocaba jarasia: “B_Λ cartade b_Λ

* **16:6** *Mil galoñ.* Griego bedeade b_Λ b_Λa “cien barril.” Mañ jëda diai carea mil ewari trajaida basia. † **16:7** *Cien ã.* Mañ jëda diai carea 2500 ewari trajaida basia.

hara quĩrã awara odua. B̄λdua b̄λa ochentabe diaida b̄λda.”

⁸ Nezoca cadjiruaba m̄awã oda carea dji boroba jarasia idjira crĩcha cawa h̄λda. W̄arãda Ācõrẽ ēberãrã cãyãbara naλ ējũãnebemarãba ne edadi carea ādji abaricarã ume biara crĩcha cawaadeba obadaa.‡

⁹ Ara maλ quĩrãca m̄λa b̄arãa jaraya: naλ ējũãnebema parataba zocãrã ēberãrãda carebaadua. M̄awã b̄arã dji biarãda zocãrã eropanania. Maλbe b̄arã beub̄λdade bajãne bia edadia.§

¹⁰ Abaλba maãrĩ erob̄λda bia o cawa h̄λb̄λr̄λ, waib̄λa erob̄λ s̄ida bia o cawa b̄aya. Idjaba maãrĩ erob̄λda bia ocab̄λr̄λ, waib̄λa erob̄λ s̄ida bia oca b̄aya.

¹¹ Ara maλ quĩrãca b̄arãba naλ ējũãnebema nebiada jipa odaēb̄λr̄λ ¿Ācõrẽba bajãnebema nebiada b̄arã diaica?

¹² Idjaba Ācõrẽba naλ ējũãne diadada b̄arãba jipa odaēb̄λr̄λ ¿idjia b̄arã itea bajãne erob̄λra diaica?*

¹³ Ni abaλ nezocaba poya idji boroda umé erobaēa. Umé erob̄λb̄λr̄λ aba biara quĩrĩãya. Aba ēp̄eya maλne dewarabemara igaraya. Ara maλ quĩrãca ne bara bai awua h̄λba poya Ācõrẽda ēp̄ēa.-

‡ **16:8** Ācõrẽ ēberãrã. Griego bedede h̄λ h̄λa “λnaanebema war-rarã.” § **16:9** B̄arã beub̄λdade. Griego bedede h̄λ h̄λa: “B̄arã parata j̄ob̄λr̄λde.” Bajãne bia edadia. Maλba aĩb̄erã jara h̄λa: “Ācõrẽba b̄arãba bajãne bia edaya.” * **16:12** Griego bedede nãwã h̄λ h̄λa: “B̄arãba djãrãneda aride odaēb̄λr̄λ, ¿caiba b̄arãa ne diai?”

14 Jesuba jara b̄ara pariseorāba jūma ūrī duanasidaa. Ādjirāra parata awua bea b̄erā isudapeda ipidasiḁaa.

15 Mañne Jesuba ādjirāa jarasia:

–Bārāra dewararā quīrāpita ēberā bia quīrāca panabadaa. Barib_{ΛΓΛ} Ācōrēba cawa b̄_Λ bārāra wārāda sāwā b̄eada. Ēberārāba bia unubadara Ācōrēba bia unucaa.

Ācōrē puruḁebema

16 Juañ zeī naēna Ācōrēba Moisea diada leyda, Ācōrēneba beḁeabadarāba b̄_Λpedada siḁa dadjirāba eropanasidaa. Mama_Λba λta daiba beḁea bia Ācōrē puruḁebemada jaradia pan_Λ. Wārāda ēberārāba ne jūmada o pan_Λ Ācōrē puruḁebemarāda b̄eadi carea.

17 Barib_{ΛΓΛ} Ācōrēba diada leyra ni maārī biḁa jōéa. Bajāda idjaba nañ ējūā siḁa jōichaara b̄_Λ.

Jesuba mīā amaira biē b̄_Λada ada

Mateo 19:1-12; Marco 10:1-12

18 Ēberāba idji quimada amapeda dewara wērāda edaib_{ΛΓΛ} daunema b̄_Λ. Idjia amana wērāda dewara umaquīrāba edaib_{ΛΓΛ} mañ umaquīrā siḁa daunema b̄_Λ.

Lazaro idjaba ēberā bio bara b̄ada

19 Ēberāda b̄asia bio bara b̄ada. Idjira ewariza wua pursupursuaba idjaba dji biara b̄_Λ lino caḁaba djiobadjia. Mañ awara ne cobada dro-mada ewariza obadjia. Mañ ēberāra nañ ējūāne bio bia basia.

20 Mañne ãberã ne neẽ quiru Lazaro abadada ðasia. Lazarora ne bara ð_Λ dede eda wãbadama egode ðabadjia. Idjira bio chãdaida ðasia.

21 Idjia ne bara ð_Λ ne cobadadeba jurrudada co quĩrã ðabadjia. Mañne usaba zedapeda idji chãdara senebadjidaa.

22 Mãwã pan_Λne dji ne neẽ queraðara jaidasia. Ara mañda bajãnebema nezocarãba idjira Abrahañ ð_Λmaa edesidaa. Mãwãnacarea dji ne bara ð_Λ sida jaidasia. Mañbe idjira t_Λðarisidaa.

23 T_Λð_Λ uruade bia mĩga ð_Λde ne bara ðadaba Abrahañda, Lazaro ume ãbaa pan_Λda t_Λm_Λba un-usia.†

24 Mañ carea jĩgua jarasia: “Zeza Abrahañ, mñ quĩrã djuburia Lazarora diabuedua. Idji j_Λwa jĩwĩnĩra baidoba begueapeda mñ quĩrãme begueade zebidua. Nañ t_Λð_Λ uruade mñra bio bia mĩga ð_Λ.”

25 Barib_{ΔΓΛ} Abrahañba panusia: “Poya dia-bueẽa. Warra, quĩrãnebadua ð_Λ zocai ðaside ne jũmane bia ðasida, barib_{ΔΓΛ} Lazarora biẽ ðasia. Idira Lazarora necai ð_Λa, mañne ð_Λra bio bia mĩga ð_Λ.”

26 Mañ awara uria dau c_Λre ð_Λda dadjirã ãsi ð_Λa. Mañ ðãrã ð_Λmaa wã quĩrã ðea sida poya wãnaẽa. Idjaba jãma_Λba ni a_ð_Λda poya daimaa zedaẽa.”

27-28 Mañne ne bara ðadaba jarasia: “Zeza Abrahañ, mãẽteara mñ quĩrã djuburia Lazarora mñ zeza diguidaa diabuedua mñ djabarã juesuma pan_Λa jaramãrẽã nama sãwã ð_Λda. Mñ quĩrãẽ ð_Λa ãdjirã sida nama bia mĩgade zedida.”

† 16:23 T_Λð_Λ urua. Griego bedede ð_Λ ð_Λa “Hades.”

29 BaribΛΓΛ Abrahaλba idjía jarasia: “Ãcõrẽba Moisea diada leyda, Ãcõrẽneba bedeabadarãba bΛpedada sida ãdjirãba eropanΛa. MaλdrΛ ãjãnida panΛa.”

30 Maλne dji ãberãba panusia: “Zeza Abrahaλ, maλgΛ carea ãjãnaẽa. BaribΛΓΛ abΛΛ beudada ãrẽbapeda ãdjimaa jarade wãibΛΓΛ, ãdjia cadjiruara igaradapeda ãjãnia.”

31 BaribΛΓΛ Abrahaλba jarasia: “Ãcõrẽba Moisea diada leyra, Ãcõrẽneba bedeabadarãba bΛpedada sida ãjãnaẽbΛΓΛ, beuda ãrẽbadaba jarabΛΓΛ sida ãjãnaẽa.”-

17

*Ãcõrẽba cadjirua obadarã cawa oya
Mateo 18:6-7, 21-22; Marco 9:42*

1 Jesuba idji ume nĩbabadarãa jarasia:

-Ëberã cadjiruade bæbibadara baraa. Maλra ewariza mãwã baya baribΛΓΛ ne cadjirua obibari ãberãda mãã djuburi bΛa.

2 Bariduaba dji dromaẽ quedeada cadjiruade bæbibΛΓΛ, Ãcõrẽba maλ ãberãra bio cawa oya. Maλ cawa oira bio zarea bai bẽrã biara bΛa maλ ãberã ochirude yuda ãnapeða pusade batabuedida.

3 Maλ bẽrã quĩrãcuita bæadadua. BΛ djababa bΛda biẽ oibΛΓΛ, idjira quẽãdua. Idjia biẽ oðada igaraibΛΓΛ maλ oðara quĩrãdoadua.

4 Abari ewaride idjia bΛda b̄arima siete biẽ oibΛΓΛ, maλbe b̄arima siete bΛmaa wãpeda mãã biẽ oðara quĩrãdoaduada aibΛΓΛ, idjia oðara quĩrãdoadua.-

Daia biara ãjãbidua

⁵ Mañne Jesuba edadarãba idjía jarasidaa:

-Daira carebadua biara ñjãni carea.-

⁶ Jesuba jarasia:

-Mostaza ta djuburi quiru quĩrãca bãrãba maãrĩ bida ñjã panãbara, za ðã bacurua bã carrara ãũtapeda pusade ðade wãduada abãdade ara maãda bacuruba bãrã beðeara ñjãcasia.

Nezocaba oida bã

⁷ Bã nezocada ãjũãne traja ðapeda wa oveja waga ðapeda zedacarea çbãa idjía jaraica “chũmedua ne comãrẽã”?

⁸ Mãwã jaraëa. ãtebãrã jaraya: “Ara nawena ne djudua. Mañbe djiopeda mãmaa enedua coi carea. Mañbebãrã bãra ne coida ðãa.”

⁹ Bãa jaradara bã nezocaba oda bẽrã çbãa idjía bia ðãada aica? Mãwã oëa idjia oida ðãdrã oda bẽrã.

¹⁰ Ara mañ quĩrãca bãrãba oëida panãra jũma osidara nãwã jaradida panãa: “Daira dji nezoca edaara queðeaa; ababe daiba oëida panãdrã osidaa.”-

Die ëberãrã aida bara beada

¹¹ Mãwãnacarea Jesura Galileadeba Jerusaleãnaa wãsia. Wãbãrãde Samaria druade jũene wãsia.

¹² Puru zaquede jũebãrãde die ëberã aida bara beada idjima zesidaa. Baribãrã caita jũenaë basía.

¹³ Jesua nãwã jĩgua biasidaa:

-jãradiabari, Jesu, dairãra quĩrã djuburiadua!-

¹⁴ Jesuba ãdji unuside nãwã jarasia:

-Sacerdoterãmaa wãnadua bãrã biapedadara acãdamãrẽã.-*

* 17:14 Levitico 14:1-32.

Ara maãda ãdjira wãbΛΓΛsidaa. WãbΛdade abeda biacuasidaa.

¹⁵ Maã unuside aba Æcõrëa jĩgua bia bedea bΛda Jesumaa jëda zesia.

¹⁶ Egode b̄arru cobepeda Jesua bio bia bΛada asia idji biabida carea. Maã ëberãra Samariadebema basía.

¹⁷ Jesuba idjía iwídisia:

-¿Dji biapedadara die panΛëca? Waabema nuevera ¿sãma panΛ?

¹⁸ Naã judioë awara ¿ni abΛada Æcõrëa bia bedeade jëda zeë basica?-

¹⁹ Maãne Jesuba dji ëberãa jarasia:

-Pirabaripeda necai wãdua. BΛa wãrãda ïjãna bërã biasia.-†

Æcõrë jũmarã Boro baidebema

Mateo 24:23-28, 36-41

²⁰ Pariseorãba Jesua iwídisidaa:

-¿Æcõrë jũmarã Boro bebΛΓΛda sãlbe ununi?-

Maãne Jesuba panusia:

-Æcõrë jũmarã boro bebΛΓΛde ni cãrë sida ununaëa.

²¹ Maã bërã poya jaradaëa: “Dadjirã Borora nama bΛa” wa “awuá bΛa.” ÆtebΛΓΛ Æcõrëra ëberãrã sodebΛΓΛ dji boroda bebaria.-‡

²² Maãbe Jesuba idji ume nĩbabadarãa nãwã jarasia:

-Ewari zareada zeya. Maã ewaride bãrãba mã, Naã Djara Edadara maãrĩ biëda unu quĩrãña, baribΛΓΛ ununaëa.

† **17:19** *Biasia.* Griego bedeade maã bedeaba idjaba jara bΛa “ëdrasia.” ‡ **17:21** *Ëberãrã sodebΛΓΛ.* Griego bedeade maãba idjaba jara bΛa “bãrã tãenabΛΓΛ.”

23 Mañne ãcãrãba jaradã idjira nama ðada wa awuá ðada. Baribãrã acãde wãrãnadua. Ædjira ëpërãnadua.

24 Baa purewa edabãrãde jũma nañ ëjũãra ãnabaria. Ara mañ quĩrãca mñ, Nañ Djara Edada zebãrãde jũmarãba ununia.Š

25 Baribãrã mañ ewari jũei naëna mñra bio bia mĩgaida ðaa. Idjaba idibema ëberãrãba mñra igaradida panãa.

26 Nañ Djara Edada zeï ewarira Noé ewaride ðada quĩrãca ðaya.

27 Mañ ewaride ëberãrãra ne co duanabadjia, mñã cãĩ duanabadjia, idjaba dji caurãra quima diacua duanabadjia. Mãwã duanabadjia aba Noé jãba dromane ðadobãrãdaa. Mãwãnacarea dopapada zepeða ëberãrãra jũma nãbãrã quinisidãa.*

28 Lo ewaride bida ara mañ quĩrãca ðasia. Æberãrãra ne co duanabadjia, ne nêdo duanabadjia, ne nêdobue duanabadjia, de o duanabadjia idjaba ne u duanabadjia.

29 Baribãrã Lo Sodomaneba ëdrãdacarea bajãneba tãbã uruada cue quĩrãca zesia.† Mañgãba dji ëberãrãra jũma bá quenasia.‡

30 Mñ, Nañ Djara Edada zebãrã ewaride ara mañ quĩrãca mãwãya.

31 Mañ ewaride dji de ãrã ðãra idji dede eda wãie ðaa ne edai carea. Dji peade ðãra diguidãa ne jãrãde wãie ðaa.

Š 17:24 Nañ Djara Edadara zebãrãde. Griego bedeadẽ ãcãrã cartade ababe ðã ðaa “Nañ Djara Edadara.” * 17:27 Genesi 6:5-17; 7:6-24. † 17:29 Tãbã urua. Griego bedeadẽ ðã ðaa: “Tãbã urua, azupre bara.” ‡ 17:29 Genesi 18:20deba aba 19:25daa.

³² Lo quima sãwãnada quĩrãnebadadua. §

³³ Barĩduaba naĩ ĩjũãne bia bai carea jΛΓΛ bΛbΛΓΛ aduaya. BaribΛΓΛ ne jũmada aduaibΛΓΛ, Ācõrẽ ume ewariza zocai baya.

³⁴ Mãa jaraya: maĩ ewaride abari cΛdade umé panania.* Maĩne Ācõrẽba aba edeya baribΛΓΛ dewarabemara beeya.

³⁵ Wẽrãrãda umé ne ba panania. Maĩne Ācõrẽba aba edeya baribΛΓΛ dewarabemara beeya.

³⁶ Ēberãda umé ādji néude panania. Maĩne Ācõrẽba aba edeya baribΛΓΛ dewarabemara beeya.-†

³⁷ Ādjirãba Jesua iwidisidaa:

-¿MaĩgΛra sãma mãwãĩ?-

Jesuba panusia:

-Jũmarãba cawa panΛa āgoso powua nũmΛma ne beudara tabΛda. Ara maĩ quĩrãca jũmarãba cawadãa.-

18

Pẽdra wẽrãba mã sãna

¹ Jesuba ne jara bΛdẽba jaradisia Ācõrẽa sãnaĩ iwididida panΛda.

² Nãwã jarasia:

-Puruđe cawa obarida basia. Idjia Ācõrẽda, ĩberã sida wayaca basia.

³ Ara maĩ puruđe pẽdra wẽrãda basia. MaĩgΛra dewara ume nẽbΛra bara basia. Maĩ bẽrã ewariza wãbadjia cawa obariba carebamãrẽã.

§ **17:32** Genesi 19:26. * **17:34** *Maĩ ewaride.* Griego bedẽade “diamasi” bΛ bΛa. † **17:36** Griego bedẽade λcΛΓΛ cartade versículo 36 neãa.

4-5 BaribΛΓΛ wābΛΓΛZA cawa obariba idjia jara bΛra ũrĩ quĩrĩāca basía. Māwāmĩna jūmawāyā mĩā sē bΛ bērā ara idjiduba jarasia: “Māa Ācōrēda, ēberā sida wayacaa. BaribΛΓΛ naļ wērāra baridua ze bΛ bērā mļ sēbi naēna idjia iwidi bΛra oya.”-

6 Maļbe Jesuba jarasia:

-Bārāba dji cawa obari jipaē bΛba jarađara ũrĩsidaa.

7 Ācōrēba edadarāba diamasi āsa bida quĩrā djuburia iwidi panΛne ųidjia jipa o bΛdeba carebaēca? ųDārāica panui carea?

8 Māa jaraya: wārāda dārāēne Ācōrēba carebaya. BaribΛΓΛ mļ, Naļ Djara Edada zebΛΓΛde ųnaļ ējūāne wadi mļ bedea iļā panΛda unune zeica?-

Pariseo idjaba Romanebema boro itea parata jΛΓΛ pebari

9 ΛcΛΓΛba ara ādjidrΛ jipaara bēada crīcha panasidaa. Maļ carea dewararāda igarabadjidaa. Jesuba ādjirāa ne jara bΛdeba nāwā jarasia:

10 -Ēberāda umé Ācōrē de dromanaa ewari iwidiēde wāsidaa. Aba pariseo basía. Dewarabemara Romanebema boro itea parata jΛΓΛ pebari basía.

11 Pariseo āta nūmΛba ara idjidebemada nāwā jarasia: “Ācōrē, mļa bļa bia jaraya mļra dewararā quĩrāca bāca bērā. Ādjira ne drΛabadaa, cadjirua obadaa, daunemabadaa. Idjaba mļra jari bΛ Romanebema boro itea parata jΛΓΛ pebari quĩrāca bΛēa.

12 Domiaza bārima umé ne codaca ewarida obaria, idjaba die edabΛΓΛza mļa bļa aba diabaria.”

13 Mañne Romanebema boro itea parata jΛΓΛ pebarira jīga nūmasia. BaribΛΓΛ bajānaa acΛē basía. ĀtebΛΓΛ sopuadeba idji so λΓλ upeða jarasia: “Ācōrē, mλra quīrā djuburiadua. Mλa jūmawāyā cadjiruada obaria.”

14 Mλa bārāa jaraya: pariseo cāyābara mañ ēberāra diguidaa wāsīde Ācōrē quīrāpita jipa basia. Bariduada dji dromaara ba quīrā bΛbΛΓΛ Ācōrēba edaara bΛya. AbaΛba ara idjida edaara bΛibΛΓΛ Ācōrēba dji dromaara bΛya.-

Jesuba warra zaquerā bia jara bΛda

Mateo 19:13-15; Marco 10:13-16

15 Mañne λCΛΓΛba ādji warra zaquerāda Jesuma enesīdaa idji jΛwada λΓλ bΛpeda bia jara bΛmārēā. Jesu ume nībabadarāba mañ unusīdade djibarirāda quēāsīdaa.

16 BaribΛΓΛ Jesuba warrarāra trλcuapeda idji ume nībabadarāa jarasia:

-Idu warra zaquerāra mλmaa zebīdadua, Ācōrēba pe erobΛdebemara ādjirā quīrāca panΛ bērā.

17 Mλa wārāda jaraya: warra zaqueba idji zeza ēpēbari quīrāca abaΛba Ācōrēda ēpēēbΛΓΛ, mañ ēberāra Ācōrēba pe erobaēa.-

Parata bara bΛ Jesu ume bedēada

Mateo 19:16-30; Marco 10:17-31

18 Ēberā dji droma bΛba Jesua iwīdisia:

-Jaradiabari bia, Ācōrē ume ewariza zocai bai carea ζmλa cārēda oida bΛ?-

19 Jesuba idjīa jarasia:

-¿Cārē cārēã m̃ra dji biaada a bΛ? Ni abaΛda dji biaēa, ababe Ācōrēdra dji biao.

²⁰ BΛa cawa bΛa Ācōrēba obi bΛ bedeara. Nāwã jara bΛa: daunemarãdua, mĩã bearãdua, ne drΛarãdua, sewadeba djārãra biē jararãdua, bΛ zezara bΛ papa sida wayadua.-*

²¹ Dji ēberãba panusia:

-Cũdra edaΛba m̃a jũma maŕgΛra o bΛa.-

²² Mañ ũrĩpeda Jesuba idjía jarasia:

-Wađi bΛa ne aba oida bΛa: bΛa ne erobΛra jũma nēdobuepeda dji paratara ne neē quedeaa diadua. Māwã nebiada bajãne erobaya. Mañbe m̃ ume nĩbade zedua.-

²³ Mañ ũrĩside dji ēberãra bio sopuasia bio bara bΛ bērã.

²⁴ Jesuba idjira māwã bΛda unuside nãwã jarasia:†

-Wārãda bio zarea bΛa ēberã ne bara bΛba Ācōrēra idji Boroda bΛi carea.

²⁵ Ne bara bΛba Ācōrēra idji Boroda bΛi cãyãbara cameyoda āguja uriade eda wãichaara bΛa.-

²⁶ Mañ ũrĩpedadaba iwidisidaa:

-Māwãra Ācōrēba ¿caidra ēdra edai?-

²⁷ Jesuba panusia:

-Ēberãba poya ocara Ācōrēmaara oicha bΛa.-

²⁸ Mañne Pedroba jarasia:

-BΛ ēpēni carea daiba ne jũmada amesidaa.-

²⁹⁻³⁰ Jesuba ādjía jarasia:

-M̃a wārãda jaraya: abaΛba Ācōrēda idji Boro bΛi carea idji deda, djibarirãda, djabarãda,

* **18:20** Exodo 20:12-16. † **18:24** *Idjira māwã bΛda.* Griego bedede ãcΛrΛ cartade m̃ra neēa. Idjaba ãcΛrΛ cartade bΛ bΛa: “Idjira sopua bΛa.”

quimada, warrarã sida ameibΛΛ, idjia amena cãyãbara nañ ewaride bio auɖuara edaya. Idjaba jĩrũarebema ewaride ãcõrẽ ume ewariza zocai baya.-

Jesuba idji beaɖidebema waya jaraɖa

Mateo 20:17-19; Marco 10:32-34

³¹ Jesuba doce edaɖarãra awara edepeda jara-sia:

-ãcõrẽneba bedeabadarãba mñ, Nañ Djara Edaɖadebemada cartade bΛsidaa. Dadjirã Jerusaleñe jũebΛdade ãdjia bΛpedadara jũma mãwãya.

³² ΛcΛΓΛba mñra judiorãéa jida diadia. Mñra ipida biẽ jaraɖia idjaba mñ quĩrãdarrara idodia.‡

³³ Mañbe mñra uɖapeda beadia. BaribΛΛ ewari ùbeade mñra ãrẽbaya.-

³⁴ MañgΛdebemada ãdjirãba ni maãrĩ bida cawadaẽ basía. ãdjia cawa crĩchadaẽ bẽrã adua panasidaa idjia cãrẽda jara bΛda.

Jesuba dauberrea bΛ biabida

Mateo 20:29-34; Marco 10:46-52

³⁵ Jesu Jerico puru caita jũebΛΓΛde ãberã dauberrea bΛda o icawa parata iwidi bΛda chũmasia.

³⁶ Idjia ãberãrã bΛga zebΛdada ùrĩside iwidi sia cãrẽ cãrẽã mãwã duanΛda.

³⁷ Mañne ãcΛΓΛba jarasidaa:

-Jesu Nazaredebemada zebΛΛ bẽrã bΛga duanΛa.-

³⁸ Mañ carea dauberrea bΛra jĩgua biasia:

-jJesu, Davideba zeda, mñra quĩrã djuburiadua!-

‡ **18:32** Isaía 50:6; 53:5.

39 Idjira Jesu nocoare wābΛdarāba quēāsidaa chupeamārēē. BaribΛrΛ jīguaara biasia:

-jDavideba zeda, mλda quīrā djuburiadua!-

40 Mañ ūrīside Jesura nūmesia. Mañbe dauberrea bΛra caita enebipeda iwīdisia:

41 -¿Cārēda quīrīā bΛ mλa oida?-

Dauberrea bΛba panusia:

-Mλ Boro, mλ dauba unuida quīrīā bΛa.-

42 Jesuba jarasia:

-Unu bedua. BΛa ĩjāna bērā biasia.-

43 Ara mañda unu bēpeda Jesu caidu nībade wāsia. Idjia Ācōrēra bio bia jara nībasia. Mañ unupedarā bida Ācōrēra bia jara panesidaa.

19

Zaqueoba Jesu ununa

1 Jesura Jerico purude jūēpeda wāyā wābΛrΛ basía.

2 Mama ēberā Zaqueo abadada basia. Mañ Zaqueora Romanebema boro itea parata jΛrΛ pebadarā boro basía. Bio ne bara basia.

3 Idjia Jesura unu quīrīā basia. BaribΛrΛ ēberā maārī quiru bērā ēberā powua nūmΛba poya unuē basia.

4 Mañ bērā Jesu wābΛrΛ na pira wāpeda sicomoro bacurude λtΛ wāsia.

5 Māwā bΛde Jesura arima jūēsia. Mañbe λtaa acΛpeda jarasia:

-Zaqueo, isabe edaa zedua. Idi mλra bΛ dede cāīne wāya.-

6 Ara mañda Zaqueora bΛsrida edaa zepeda Jesura idji dedaa edesia.

7 Mañ ununapeda jūmarāba Jesudebemada nāwā biē beḏea duanesidaa:

–Jāñ Jesura ēberā cadjirua obari dede cāñe wāsia.–

8 Idji dede Zaqueora Jesu quĩrāpita nūmepeda jarasia:

–Mā Boro, ne neē quedearāa māa erobΛdebemada ēsadra diaya. Mañ awara sewadeba djārāneda auḏu edaḏabari māa ḅarima quĩmārē jēda diaya.–

9 Jesuba idjía jarasia:

–Idi Ācōrēba ḅara, ḅΛ ēberārā sida ēdrΛ edasia, Abrahaḅba ĩjāna quĩrāca ḅΛa ĩjā ḅΛ bērā.*

10 Wārāda mā, Nañ Djara Edaḏaba dji adua ḅeada ēdrΛ edai carea jΛrΛḏe zesia.–

Paratadeba ne jara ḅΛ

Mateo 25:14-30

11 Jesura Jerusaleñ caita ḅΛ bērā dji arima duanḅa crīcha panasidaa ara mañ ewaride Ācōrēra ādjirā Boro bai carea zeida. Jesuba jara ḅΛra ũrī panΛ bērā ne jara ḅΛḏeba nāwā jarasia:

12 –Ēberā dji dromada tΛmΛ dewara druadaa wāsia jūmarā boroba idjira ara idji druadebema boroda ḅΛmārēā. Idjia crīchasia māwānacarea jēda zeida.

13 Wāi naēna idji nezocarāda die trḅpeda paratada waiḅΛa ādjiza diasia.† Mañne jarasia: “Mā neēmisa nañ paratara waribiddua.”

* **19:9** *Abrahaḅba ĩjāna quĩrāca ḅΛa ĩjā ḅΛ bērā.* Griego bedeade ḅΛ ḅΛa: “ḅΛra Abrahaḅ warra bērā.” † **19:13** *Paratada waiḅΛa.* Griego bedeade ḅΛ ḅΛa “diez minas.” Mina aba edai carea cien ewari trajaida ḅasia.

14 Barib_{AR} idji druadebemarāba idjira bio quĩrāma pan_Λ bēřā, ēberārāda diabuesidāa jūmarā boroa nāwā jaradāmārēā: “Daiba quĩrĩēē pan_Λ idjira dai boro baida.”

15 Māwāmīna dji boroda besia. Jēda zedacarea idji nezocarāra trācuasia idjia parata diađara waribisida cawaya.

16 Maļne aba na zepeda jarasia: “Mā boro, b_Λ parata diađara m_Λā bārima die auđu waribisia.”

17 Maļ carea dji boroba jarasia: “Bia b_Λa, nezoca bia. M_Λā maārī diađara b_Λa aride ođa bēřā m_Λā b_Λ j_Λwaeda die puruda b_Λya.”

18 Dewara nezocada zepeda jarasia: “Mā boro, b_Λa parata diađara m_Λā bārima juesuma auđu waribisia.”

19 Maļ carea dji boroba jarasia: “M_Λā puruda juesuma b_Λ j_Λwaeda b_Λya.”

20 Maļbe dewara nezocada zepeda jarasia: “Mā boro, b_Λa parata diađara nama b_Λa. M_Λā wuade b_Λrā waga erobasia.

21 Māwā osia b_Λra waya b_Λ bēřā. M_Λā cawa b_Λa b_Λa quĩrā djuburiacada djārāneda edai carea. Maļ awara djārāba upedađara ewabaria.”

22-23 Maļ carea dji boroba jarasia: “Nezoca cadjirua, ara b_Λdjia jara b_Λdeba ebuda b_Λa m_Λā jaradara oē basida. B_Λa m_Λra māwā b_Λda bio cawa basib_{AR} ħcārē cārēā parata wagabada dede m_Λ paratara b_Λde wāé basi? Māwā ođabara m_Λ paratara dji eabada sida edacasia.”

24 Maļbe dji boroba dji arima duanāa jarasia: “Idjia erob_Λra jārīnapeđa dji die erob_Λa diađadua.”

25 Ædjirãba jarasidaa: “BaribΛΓΛ, dai boro, idjia die erobΛa.”

26 Dji boroba jarasia: “Mãa jaraya: dji aride obaría mãa auɖuara diaya, baribΛΓΛ dji aride ocaa mãa mããrĩ diada sida jãrĩya.

27 Maã awara mã Ædji boro baida quĩrĩãé pana-nara enenapeda mã quĩrãpita quenanaɖua.”–

Jesu Jerusaleãne jũena

Mateo 21:1-11; Marco 11:1-11; Juaã 12:12-19

28 Mãwã jaradacarea Jesura nocoɖaa Jerusaleãnaa wãsia.

29 WãbΛΓΛde Betpague puru idjaba Betania puru caita Olivo eyade jũesia. Maãbe idji ume nĩbabadarãda umé puruɖaa diabuesia.

30 Ædjía nãwã jarasia:

–Puru quĩrãpe bΛɖaa wãnaɖua. JũebΛɖade bãrãba burro zaqueda ununia. Maã burro zaque ãrã wadi ni abΛɖa wãnaca. Ærã edaɖapeda enenaɖua.

31 Maãne abΛba bãrãa cãrẽ cãrẽã jãwã Ærã panɖa iwidibΛΓΛ jaradadua: “Dadji Boroba quĩrĩã bΛa.”–

32 Ara mãɖa wãnapeda Jesuba Ædjía jarada quĩrãca unusidaa.

33 Burro Ærã panΛne djibariba Ædjía iwidisia:

–¿Cãrẽ cãrẽã mã burrorã jãwã Ærã panΛ?–

34 Ædjirãba panusidaa:

–Dadjirã Boroba idjimaã edebisia.–

35 Ara mãɖa burrorã Jesumã edeɖapeda Ædjia cacuade jã panΛra burro ãrã bΛsidaa. Maãbe Jesura ãrã chũmΛnapeda edesidaa.

36 Jesu wãbΛΓΛ nocoare Æberãrãba cacuade jã panΛra tōcua wãsidaa idji bia edaɖi carea.

37 Jesu Olivo eyadeba edaa wāi carea bΛde jūma idji ume nīnaba Ācōrēa jīgua bia bedea duanesidaa. Bio bΛsriēa panasidaa Jesuba ne ununacada ādji quīrāpita o baēa bērā.

38 Ādjirāba jara duanasidaa:

¡Bio bia bΛa jūmarā Boro Ācōrē trāneba zebΛrΛra!‡
 ¡jāābeberΛΛ dadjirāra Ācōrē ume necai duania!
 ¡Bajāne BΛra dji Dromaara bΛa!

39 Mañ carea ācΛrΛ pariseorā arima duanΛba Jesua jarasidaa:

–Jaradiabari, ¡bΛ ume nībabadarāra chupeabidua!–

40 BaribΛrΛ Jesuba ādjía jarasia:

–Mā wārāda bārāa jaraya ādjirāda chupeadibΛrΛ mōgarada bΛgaēia.–

41 Jesu nocōdaa wābΛrΛde Jerusaleñ puruda unusia. Mañ puru carea jīāsia.

42 Mañne jarasia:

–¡BΛa cawabΛrΛbara naāgΛ ewaride caideba bΛra necai baيدا! BaribΛrΛ dau bΛrá bΛ quīrāca bΛ bērā bΛa maāgΛra poya cawaēa.

43 Mañ bērā ewari aba bΛ dji quīrūra bΛ ume djōne zedia. BΛra jūrā edadapeda bΛ icawa mōgarara egoro sida boromea buedia ni abaΛda ēdrΛrānamārēā.

44 BΛ egode baebibΛdade jūma bΛ ēberārāra quenania. § Ādjirāba ni abaΛ mōgarara dewara mōgara ārā bedaēa. Māwā oēia Ācōrēba ēdrΛ edamārēā diabuedara bΛa cawadaē bērā.–

‡ 19:38 Salmo 118:26. § 19:44 Jeremia 29:3-4.

Jesuba ne nēdobuebadarã äyã jΛrecuadã

Mateo 21:12-17; Marco 11:15-19; Juañ 2:13-22

⁴⁵ Jesu Ñcõrẽ de droma dajadaare jũebΛrΛde Ñcõrẽa diadi careabema nēdobuebadarãda unusia. Ne nēdo bea sida zocãrã duanasidaa. Jesuba jũma ãdjirãra äyã jΛretacuasia. Nãwã jarasia:

⁴⁶ –Ñcõrẽ Bedeade nãwã bΛ bΛa: “Mã dera dji iwidibada dea.” BaribΛrΛ bãrãba “ne drΛabadarã mĩrũbada uria” quĩrãca eropanΛ.*

⁴⁷ Jesuba ewariza Ñcõrẽ de droma dajada jara-dia bΛbadjia. Mañne sacerdote bororãba, judiorã ley jaradiabadarãba, eberãrã dji droma bea bida idjira bea quĩrãã panasidaa.

⁴⁸ BaribΛrΛ poya beadaẽ basía jũmarãba idji bedeara ewariza ùrĩ panΛ bẽrã.

20

¿Cai trãneba Jesuba jaradia bΛ?

Mateo 21:23-27; Marco 11:27-33

¹ Ewari aba Jesuba Ñcõrẽ de droma dajada eberãrãa bedea bia Ñcõrẽ ãdjirã Boro baiðebemada jaradia basia. Mañne sacerdote bororãda, judiorã ley jaradiabadarãda, judiorã dji dromarã sida zesidaa.

² Ñdjirãba Jesua nãwã iwidisidaa:

–Daia jaradua, bΛa nama o bΛra ¿caiba obi bΛ?–*

³ Jesuba ãdjía jarasia:

–Mã bida bãrãa iwidíya. Panunadua.

* **19:46** *Mã dera dji iwidibada dea.* Isaía 56:7. *Ne drΛabadarã mĩrũbada uria.* Jeremia 7:11. * **20:2** *BΛa o bΛra.* Mañba jara bΛa Jesuba ne nēdobuebadarã äyã jΛrecuadada, cacua biẽ bea biabidada, idjaba purua jaradia bΛda.

4 ¿Caiba Juaãra diabuesi borocuemãrẽã?
¿Ëberãba wa Bajãne Ðaba?–

5 Maãne ara ãdjiduba jara duanesidaa:

–Bajãne Ðaba diabuesiada adibara idjia jaraya:
“Maãda ¿cãrẽ cãrẽã ãjãnaẽ basi?”

6 Baribara ëberãba diabuesiada adibara, puruba
dadjirãra mōgaraba tabari beadia. Purumaarã
Juaãra ãcõrẽneba bedeabari basia.–

7 Maã bẽrã ãdjirãba nãwã panusidaa:

–Daiba adua panaba caiba diabuesida.–

8 Maã carea Jesuba jarasia:

–Mãẽteara mãa bida bãrãa jaraẽa caiba mãa jãwã
obi bada.–

Djãrã néu acabadadebema ne jara ba

Mateo 21:33-44; Marco 12:1-11

9 Mãwãnacarea Jesuba ëberãrãa ne jara bada
nãwã jarasia:

–Ëberãda basia. Maã ëberãba uvada idji ëjũãne
úsia. Maãbe idji néura ãcara ëberãrã jawaeda basia.
ãdjirã ume bedea basia néu zaubara de jũmasãwã
idjia diadida panaba. Maãbe tara wãpeda mama
dãrãsia.

10 Uva jara idji nezocada aba diabuesia
néudebema idjia diadida panara edade wãmãrẽã.
Baribara néu acã panaba dji nezocara puodapeda
jeda jaretabuesidaa ni cãrẽ sida diadaẽ.

11 Maã carea dewara nezocada diabuesia.
Baribara maãga sida puodapeda biẽ jaradapeda
jeda jaretabuesidaa ni cãrẽ sida diadaẽ.

12 Maã carea dewarada diabuesia, baribara
maãga sida bio puodapeda ãyã jaretabuesidaa.

13 Mañ carea néu djibariba ara idjiduba jarasia: “¿Jãlbe mña sãwã oi? Mñ warra bio quĩrĩã ðada ãdjimaa diabueya; ãibẽrã idjidrΛ wayadísicada.”

14 Mãwãmĩna idji néu acΛ panΛba dji warra unubΛdade jarasidaa: “Jari uruba dji zezaba erobΛra jũma edaya. ¡Idjira beatadia! MãwãbΛrΛ dji ëjũãra dadjirã itea beya.”

15 Ara mañda dji warrara néu ãi ededapeda beasidaa.

Bãrãmaarã néu djibariba ¿sãwã obá?

16 Araa wãpeda ãdjirã jũma quenapeda idji néura dewararãa acΛbiya.-

Dji arima beaba mañ ùrĩsidade jarasidaa:

-Biara ðaa ãcõrẽba mañgΛra idu mãwãbiẽda.-

17 BaribΛrΛ Jesuba ãdjimaa acΛpeda jarasia:

-Mãẽteara ¿cãrẽ cãrẽã ãcõrẽ Bedeade nãwã ðΛ ðΛ?

De obadaba mõgara igarapedadara dji biara ðada ðesia.†

18 Bariduada mañ mõgara ãrã ðaeibΛrΛ abeda jũma ðΛgΛzoaya, idjaba mañ mõgarada abaa ãrã ðaeibΛrΛ dji ëberãra pepedea tabeya.-‡

19 Sacerdote bororãba, judiorã ley jaradiabadarã bida cawasidaa Jesuba mañ jara ðãdeba ãdjirãda biẽ jarasida. Jesura jida quĩrĩã panasidaa baribΛrΛ puruda waya panasidaa.

¿Romanebema boro itea parata jarΛ pebΛdade diadida panΛca?

Mateo 22:15-22; Marco 12:13-17

20-21 Mañbe judiorã dji dromarãba ãcΛrΛ diabuesidaa Jesuda quĩrãcuita acΛdamãrẽã.

† 20:17 Salmo 118:22. ‡ 20:18 Isaías 8:13-15.

Maḷgḷrāba Jesu biē bedēabḷrḷda ũrīsidara ara maḷda jidaḷpeda ādji druadebema boro jḷwade diadida crīcha panasidaa. Ēberā biarā quīrāca wānapeda Jesua nāwā iwīdisidaa:

–Jaradiabari, daiba cawa panḷa bḷa jipa jara-diabarida. Bḷra ni abaḷare bacada, ātebḷrḷ wārā bedea Ācōrē odebemada jūmarāa jaradiabarida.

²² Māēteara daia jaradua, Romanebema boro itea parata jḷrḷ pebḷdaza ḷdadjī judiorāba diadida bia bḷca wa biē bḷ?–

²³ Baribḷrḷ Jesuba cawa bḷasia idjira nēbḷrade bḷdi carea māwā panḷda. Maḷ bērā jarasia:

–[ḷBārāba cārē cārēā mḷra biē bedēabi quīrīā panḷ?]§

²⁴ Mḷa parata pichida aba acḷbidadua. ḷCai quīrādarrada naḷ paratade bḷ? ḷCai trḷda bḷ?–

Ādjirāba panusidaa:

–Romanebema borodēda.–

²⁵ Maḷ carea Jesuba ādjīa jarasia:

–Māwā baibḷrḷ Romanebema borodera Romanebema boroa diadadua, idjaba Ācōrēnera Ācōrēa diadadua.–

²⁶ Ādjirāba Jesura jūmarā quīrāpita poya biē bedēabidaē basía. Ātebḷrḷ idjia jarada carea bio cawa crīchadaē bērā abēda chupea duanesidaa.

Beudarā ĩrēbadidebema Jesuba jarada

Mateo 22:23-33; Marco 12:18-27

²⁷ Māwā panḷne ḷcḷrḷ saduceorāda idjimaa zesidaa. Saduceorāba ĩjānacaā beupeḷadara ĩrēbadida. Maḷ bērā Jesua nāwā iwīdisidaa:

§ **20:23** Griego bedēade ḷcḷrḷ cartade bedea corchetede bḷra neā.

28 -Jaradiabari, Moiseba dadjirã itea bΛsia ēberãda warra neē bΛde jaidaibΛrΛ, idji djababa dji pēdra wērãra edaida bΛda dji djaba jaidada itea warra unui carea.*

29 Ewari aba djabarãda siete panasidaa. Dji nabemada quima edasia, baribΛrΛ warra neē jaidasia.

30 Mañ carea dji djaba idjiarebemaba dji pēdra wērãra edasia baribΛrΛ idji sida warra neē jaidasia.

31 Mañ carea dji ũbeabemaba edasia baribΛrΛ idji sida warra neē jaidasia. Jūma dji djabarãba mañ wērãra edasidaa baribΛrΛ warra neē jaidasidaa.

32 Māwānacarea dji wērã sida jaidasia.

33 Mañ siete djabarãba abari wērãda edasidaa. Māwãra ãrēbadi ewaride ¿sããgΛba idjira erobei?-

34 Mañ carea Jesuba panusia:

-Nañ ējũãne ēberãra quima edabadaa idjaba quima diacuabadaa.

35-36 BaribΛrΛ ēberãrã Ācõrēba bia unu bΛda ãrēbada. Mañne ãdjirãra quima edadaēa ni quima diadaēa. Waa beudaēa. Ādjirãra Ācõrē bajãnebema nezocarã quĩrãca beadia. Ārēbapedada bērã Ācõrē warrarãa.

37 Mañ awara Moiseba bacuru zaque uruga nūmΛnebemada cartade bΛside cawabisia beudarãra ãrēbadida. Idjia Ācõrēra nãwã trã jarasia: Abrahañ Ācõrē, Isa Ācõrē, idjaba Jacobo Ācõrē.†

38 Idjira beu bea Ācõrēēa ãtebΛrΛ zocai bea Ācõrēa. Ācõrēmaarã jūmarãda zocai bea.-

* 20:28 Deuteronomio 25:5-10. † 20:37 Exodo 3:2-6.

39 Mañ carea λcλrλ judiorã ley jaradiabadaba Jesua jarasidaa:

–Bλa aride panusia, Jaradiabari.–

40 Jesuba jũma bia panuna bẽrã dewararãba iwididida wayasidaa.

Ãcõrẽba ãdrλ edabari diai jaradara ¿cai warra?

Mateo 22:41-46; Marco 12:35-37

41 Mañbe Jesuba ãdjía iwidisia:

–¿Sãwãẽrã ãberãrãba jara panλ ãcõrẽba ãdrλ edabari diai jaradara Davi warrada?

42-43 Daviba Salmo cartade nãwã jarasia:

Dadjirã Boroba mñ boroa jarasia: mñ jλwa araare chũmedua aba bλ ume dji quĩrũrã mñλa bλ jλwaeda bλbλrλdaa.‡

44 ãcõrẽba ãdrλ edabari diai jaradada Daviba mñ Boroada asibλrλ, ¿sãwã Davi warra bai?–

Jesuba judiorã ley jaradiabadarã biẽ jarada

Mateo 23:1-36; Marco 12:38-40; Luca 11:37-54

45 Jũmarãba ùrĩ duanλne Jesuba idji ume nĩbabadarãa jarasia:

46 –Judiorã ley jaradiabadadebemada quĩrãcuíta beadadua. ãdjirãba djio nẽbλa beada jλ awua beaa. Mañ awara purude nĩnane quĩrĩãbadaa ãberãrãba wayaadeba “mẽrã” adida. Judiorã dji jλrebada dede ãdjira dji dromarã chũmebadade chũme quĩrĩãbadaa; ãbaa ne cobλdade bida ara mañ quĩrãca obadaa.

47 Pẽdra wẽrãrãba erobeara jũma jãrĩbadamĩna dji biarãda crĩchabidi carea jũmarã quĩrãpita dãrã

‡ 20:42-43 Salmo 110:1.

Ãcõrẽa iwidibadaa. Mañ carea Ãcõrẽba ãdjirãra biara cawa oya.-

21

Pẽdra wẽrãba Ãcõrẽa ne diada
Marco 12:41-44

¹ Mãwã bΛde Jesuba unusia ne bara beaba Ãcõrẽ de dromane ne dia panΛda.

² Mañne unusia pẽdra wẽrã ne neẽ quiruba parata eɗaara quiruda umé diabΛrΛda.*

³ Mañ carea Jesuba jarasia:

-Mãa wãrãda bãrãa jaraya: jãñ pẽdra wẽrã ne neẽ quiruba auɗuara diasia jũmarãba diapedada cãyãbara.

⁴ ãdjirãba dji adubadadrΛ diasidaa, baribΛrΛ wẽrã ne neẽ quiruba ne coi carea erobadada jũma diasia.-

Ãcõrẽ de droma jũma ãrĩni Jesuba jarada
Mateo 24:1-28; Marco 13:1-23

⁵ ΛcΛrΛba jara duanasidaa Ãcõrẽ de dromara mõgara biya queɗeaba o cobΛcãdada idjaba eberãrãba Ãcõrẽ itea nebia edepedadaba biya cobΛcãdada. Mãwã panΛne Jesuba ãdjia jarasia:

⁶ -Bãrãba nama unu panΛra ewari aba jũma ãrĩnia. Nañ mõgara capedadara jũma toɗogozoaya.-

⁷ Mañ bẽrã ãdjia Jesua nãwã iwidisidaa:

-Jaradiabari, Ãcõrẽ de dromara ¿sãlbe toɗogozoai? ¿Cãrẽneba cawadi mañ ewarira caita bΛda?-

* **21:2** Parata eɗaara quiruda umé. Griego beɗeade bΛ bΛa “lepta umé.”

8 Jesuba panusia:

-Quĩrãcuíta beaðadua ni abaaaba cūrũgarãnamãrẽã. Zocãrãba jaradĩa ãdjidrã Æcõrẽba êdrã edabari diai jaradada. Mañ awara dji ewarira bio caita baada adia. Mãwãmĩna ãdjirãra êpẽrãnadua.

9 Bãrãba ũrĩnia puruda dewara puru ume djõ duanda idjaba ara ãdjiduba djõ duanda, baribara dauperarãnadua. Mañgara jũma mãwãida ba. Baribara jĩrũarebema ewarira ara mãda jũẽẽa.-

10 Mañ awara Jesuba jarasia:

-Abaa puruda dewara puru ume djõnia; abaa druadebema borora dewara druadebema boro ume djõnia.

11 De uremia minijĩchiada baraya, puru zocãrãne jarrabada zeya, idjaba cacua biẽ baída quĩrãtanoa odjacuaadia. Mañ awara bajãne ununaca baada ununia. Mãba eberãrãra bio ne wayadia.

12 Baribara mã naẽna bãrãra biẽ odi carea epẽnia. Acara jidadapeda judiorã dji jarebada dede ededia. Mãbe cawa odapeda preso baibia. Idjaba mã ãjã pan carea bãrãra dji dromarã quĩrãpita, dji bororã quĩrãpita bida ededia.

13 Mãne bãrãba mãnebemada ãdjirã quĩrãpita jaradia.

14 Baribara crĩcharãnadua mã ewaride dji bororãa cãrẽda jaradida bãrã bedeade panãda cawabidi carea.

15 Mãbara bãrã crĩcha cawaada diaya bedeade cawadamãrẽã. Mã bẽrã bãrãba jarabada bãrã quĩrãma panaba ni cãrẽ sida poya biẽ jaradaẽa.

16 Ara bārã zezaba, bārã djabarāba, bārã ěberārāba, bārã ume dji biarã biĉa bārāra jida diadia. Māwā bārāra ḶCḶḶḶ quenabidia.

17 Mā ḷjā panḶ carea jūmarāba bārāra quĩrāmania.

18 BaribḶḶḶ bārã jaurera māa ewariza bio waga erobaya.†

19 Maḷ ewari zareade bārāba mā ḷjā panḶda igaradaĕbḶḶḶ, ewariza Ācōrē ume zocai panania.

20 Bārāba ununia sordaorāba JerusaleḶ purura jūrābḶdada. Maḷ unubḶdade cawaĉia dji puru jūma ārĩni ewarira jūĕsida.

21 Maḷne Judea druade ĕeara eyadaa isabe wānada, Jerusaleḷne ĕeara ědrḶdadua, dji puru caita ĕeara puruĉaa wārānada.

22 Maḷ ewaride Ācōrēba idji purura cawa oya.‡ Idji cartaĉe ḶḶpedadara jūma māwāya.

23 Maḷ ewaride wērārã biogoa ĕeara, warra ju dawa eroĕea sida bio mĩā djuburi beĉia. Jūmarāda bia mĩgaĉia Ācōrēba naḷ purura cawa obḶḶḶ bērã.

24 ḶCḶḶḶ necoba quenania, ḶCḶḶḶ drua ĕeaza jida edecuĉia. Maḷne judiorāĕĕba JerusaleḶra ādji jḶwaĉda eropania aba Ācōrēba ḶḶda ewaridaa.§

Naḷ Djara Edada zeidebema

Mateo 24:29-35, 42-44; Marco 13:24-37

25 Bārāba ḷmādaura, jedecora, chĩdau sida quĩrã awara ununia. MaḷgḶba unubiya ewari minijĩchiada zebḶḶḶda.* Maḷ carea naḷ ějūāne

† 21:18 Māa bārã jaurera ewariza bio waga erobaya. Griego bedeaĉe ḶḶḶḶ: “Bārã buĉara ni abaḶda aduaĕa.” ‡ 21:22 Daniel 9:25-27; Osea 9:7. § 21:24 Isaía 63:18. * 21:25 Isaía 13:9-10.

ēberārāra bio dauperadia. Ādjirāba cawa crīchaadaēa pusa quīrū baba dji cābāyā jīgua nūma bēra.

²⁶ Bajāne bea quīrā awara bebadaē ēberārāra bio dauperadia. Naļ ējūāra minijīchia nūmada unu panā bēra abeda āyāba neē baecuadia.

²⁷ Maļnebada mā, Naļ Djara Edada jārāne abada bara zebada idjaba quīrāwārēā dorrodor-roa bada ununia.†

²⁸ Maļ unubadaē bāsrīdadada, bārā ēdrādi ewarira ārā bā bēra.–

²⁹ Maļbe Jesuba ne jara badeba nāwā jarasia:

–Higojōda wa barīdua bacuruda bio quīrācuīta acada.

³⁰ Bacuru itucu nūmebadaē bārāba cawabadaa dārāēne poara zeida.

³¹ Ara maļ quīrāca bārāba jūma maļ unubadaē cawadia Ācōrē jūmarā Boro bai ewarira caita bada.

³² Māa bārāa wārāda jaraya: naļ ewarīdebema ēberārā beudi naēna maļra jūma māwāya.

³³ Bajāra jōya, naļ ējūā sīda jōya baribada māa jaradara wārāda māwāya.

³⁴⁻³⁵ Quīrācuīta beadada Ācōrēra quīrādoada amaaba. Beu nībarānada idjaba naļ djaraba o quīrā bāra orānada. Naļ ējūānebemada jūmawāyā crīcharānada. Quīrācuīta beadaēbada, maļ ewarība bārāra jīdaya animarā jīdabada dji animarā ārā cawaēne baebāri quīrāca. Maļ ewarira jūmarā ārā cawaēne zeya.

³⁶ Maļ carea bio quīrācuīta beadada. Ācōrēa ewarīza iwīdi pananada maļ ewarī

† 21:27 Daniel 7:13-14.

minijĩchiadebemada ědrΛdi carea idjaba mΛ, NaΛ Djara Edada quĩrāpita peradi neĕ panani carea.-

³⁷ Jesuba Ācōrē de droma dajada āsa jaradia ħapeda diamasi Olivo eyadaa wābadjia.

³⁸ MaΛ bērā diapededa ěberārāra Ācōrē de dro-manaa wābadjidaa Jesuba jaradia ħΛ ũrĩni carea.

22

Jesu beadi carea crĩcha jΛrΛ panana

Mateo 26:1-5, 14-16; Marco 14:1-2, 10-11; JuaΛ 11:45-53

¹ PaΛ ěsābari neĕ cobada ewarira caita ħasia. MaΛ ewarira judiorā Egiptodeba ědrΛpedada quĩrānebabada ewari abadaa.

² MaΛne sacerdote bororāba, judiorā ley jaradiabadarā biċa Jesu beadi carea crĩcha jΛrΛ panasidaa. BaribΛrΛ puruda waya panΛ bērā ebuda o quĩrĩāé panasidaa.

³ Māwā ħΛde diauruba Juda Iscariote crĩchara poyasia. MaΛ Judara Jesuba doce edadaċebema ħasía.

⁴ Judara sacerdote bororāmaa, Ācōrē de droma zarrarā dji bororāmaa biċa wāsia. Ādjirāa jarasia sāwābΛrΛ Jesura jidabida.

⁵ MaΛ ũrĩsidade ādjirāra bio ħΛsrīdaċapeda idjia paratada diadiada asidaa.

⁶ Bia ħΛada aċada Judara wāsia. MaΛbe idjia jΛrΛbadjia ěberārā neĕne Jesura jidabi carea.

Jesuba doce edadarā ume ne coċa

Mateo 26:17-29; Marco 14:12-25; JuaΛ 13:21-30; 1 Corinto 11:23-26

7 Pañ ãsãbari neẽ ʙʌ cobada ewarira jũesia. Mañ ewaride judiorã Egiptodeba êdrʌpedada quĩrãnebaði carea oveja zaqueda beadapeda cobadaa.*

8 Mañ carea Jesuba Pedroda, Juañ sida diabuesia mañ cobadara ãdji itea ode wãnamãrẽã. Nãwã jarasia:

-Dadji judiorã Egiptodeba êdrʌpedada quĩrãnebaði carea cobadara jũma ode wãnadua.-

9 Mañne ãdjia iwidisidaa:

-¿ʙʌ sãma quĩrã ʙʌ daiba mañgʌra ode wãnida?-

10 Jesuba panusia:

-Purude eða wãbʌdade bãrãba ununia umaquĩrãba zocoda eronida. Idji caiðu wãnadua idji wãbʌrʌ dedaa.

11 Mañ de djibaría nãwã jaradadua: “Dadjirãa Jaradiabariba nañda iwidibisia: mña, mñ ume nĩbabadarã bida Egiptodeba êdrʌpedada quĩrãnebaði carea cobadara ¿sãma codi?”

12 Mañne idjia ãtaarebema dejã waiʙʌada jũma biya o nũmʌda acʌbiya. Mama odadua.-

13 Wãbʌdade Jesuba ãdjia jarada quĩrãca unusidaa. Ara mañda Egiptodeba êdrʌpedada quĩrãnebaði carea cobadara osidaa.

14 Ne codi bãrã Jesura, idjia diabuedarã sida mesa icawa chũpanesidaa.

15 Mañne ãdjia jarasia:

-Mñ bio bia mĩgai naẽna mña wãrãda nañ cobadara bãrã ume ãbaa co quĩrã basia.

16 Mña bãrãa wãrãda jaraya: nañ codaba waa coẽa aba ãcõrẽba jũma idji eberãrã pe

* 22:7 Exodo 12:1-28.

erobebΛΓΛdaa. Nañ cobadaba jara bΛ jūma mǎwǎnacarea wayacusa coya.–

17 Mañbe tazada idji jΛwade edapeda Ācōrēa bia jarapeda nǎwǎ jarasia:

–Nañra doɔɔdua.

18 Mǎa jaraya: uva b̄ara waa doɔa aba Ācōrēba jūma idji ēberǎrǎ pe erobebΛΓΛdaa.–

19 Mañbe pałda idji jΛwade edapeda Ācōrēa bia bΛada asia. Cōrǎcuapeda ādjía diabΛΓΛde nǎwǎ jarasia:

–Nañra mǎ cacuaa, b̄arǎ carea diabΛΓΛa. Coɔɔdua. Mǎ quĩrǎnebaɔi carea ara nañ quĩrǎca o pananadua.–

20 Ara mañ quĩrǎca ne copeɔadacarea tazara idji jΛwade edapeda jarasia:

–Nañ tazade b̄ara mǎ oa b̄arǎ carea erozoabΛΓΛa. Mǎ oadeba Ācōrēba b̄arǎ ume beɔea djiwiɔɔida bΛbΛΓΛa.†

21 BaribΛΓΛ mǎ jidabira nama mǎ ume ne co bΛa.‡

22 Wǎrǎda mǎ, Nañ Djara Eɔaɔara bia mĩgaida bΛa Ācōrēba jarada quĩrǎca, jbaribΛΓΛ mǎ jidabi ēberǎra bio mĩā djuduri bΛa!–

23 Mañ carea idji ume nĩbabadarǎba ara ādjiduba iwiɔi duanesidaa caibΛΓΛ Jesura mǎwǎ oida.

¿Caida dji dromaara bΛ?

Mateo 20:25-28; Marco 10:42-45

24 Mǎwǎ panΛne ara ādjiduba iwiɔi duanesia caida dji dromaara bΛ cawaya.

25-26 Mañ carea Jesuba ādjía jarasia:

–Ni abaΛba idjira dji dromaara bΛda crĩchaiē bΛa. Nañ ējūānebema bororǎba ādji ēberǎrǎra

† 22:20 Exodo 24:5-8; Jeremia 31:31-34. ‡ 22:21 Salmo 41:9.

jūmawāyā zocabadaa idjaba ādji purura carebabilia abadaa. Baribara bārāra māwā beadiē panā. Dji drōāra bara dji cūdraara ba quīrāca baida ba. Dji borora nezoca quīrāca baida ba.

²⁷ Ēberāmarā ¿caida dji dromaara ba: dji mesađe ne coi carea chūmebarida wa dji ne cobibarida? ¿Dji mesađe chūmebarida dji dromaara baēca? Baribara māra dji dromada bamīna nama bārā tāēna nezoca quīrāca ba.

²⁸ Mā bia mīga beside bārāba mā ume jūma droasidaa.

²⁹ Mā bēra mā Zezaba mā baēca quīrāca mā bārāra dji bororāda bacuaya.

³⁰ Mā puruđe bārāra mā ume ne codia. Bārāra Israeldēba yōpedāda doce puruđebema bororāda beadi bēra bugue biya quedēde chūpanania.-

Pedroba Jesu igaraēana ada

Mateo 26:31-35; Marco 14:27-31; Juañ 13:36-38

³¹ Mā awara Jesuba jarasia:

-Simō, Simō, diauruba Ācōrēa iwidisia bārā mīa sē baēba mā ijā panāra igarabi carea.

³² Baribara mā Ācōrēa iwidisia ba ijā bara igararāmārēā. Māwāmīna igaraya. Baribara ba jēda crīchapeā ba djabarāra carebadua biara ijānamārēā.-

³³ Mā carea Pedroba Jesua nāwā panusia:

-Mā Boro, māra ba ume ababe preso wāida crīcha baēa; ātebara ba ume beuida crīcha ba.-

³⁴ Jesuba idjā jarasia:

-Mā jaraya, Pedro, ara nañ diamasi eterre berui naēna ba barima ūbea māra unucaāda aya.-

Ewari zarea jūēbara

35 Maãbe Jesuba ãdjía jarasia:

–Mãa bãrã parata neẽ, buchaca neẽ idjaba jĩrũne jãbada neẽ diabueside ¿ne care bæsidaca?–§

Ãdjirãba panusidaa:

–Ni cãrẽ sida care bæẽ basía.–

36 Maã carea idjia jarasia:

–BaribΛΛ mãa jaraya: idira parata erobΛbΛΛΛ ededua. Buchaca bara bΛbΛΛΛ mãa sida ededua. Djõbada neco neẽ bΛba idjia cacuade jãbarira nẽdobuepeda aba nẽdodua.

37 Mãa jaraya: Ãcõrẽneba bedeabariba mãnebema bΛdara wãrãda mãwãida bΛa. Nãwã bΛsia: ara idjida ëberã cadjirua quĩrãca idu beabisia.* Mãnebema bΛpedadara wãrãda jũma mãwãya.–

38 Maã carea ãdjirãba jarasidaa:

–Dai Boro, nama djõbada necoda umé eropanΛ.–

Jesuba jarasia:

–Besia. Waa bedearãnadua.–

Jesuba Olivo eyade Ãcõrẽa iwídida

Mateo 26:36-46; Marco 14:32-42

39 Maãbe Jesura wayacusa Olivo eyadaa wãsia idjia obari quĩrãca. Idji ume nĩbabadarã sida wãsidaa.

40 Araa jũesidade Jesuba ãdjía jarasia:

–Ãcõrẽa iwídidadua mã igarada amaaba.–

41 Maãbe Jesura mõgara tabarida bΛ tΛmΛane wãsia. Chĩrãborode cobepeda Ãcõrẽa nãwã iwídisia:

§ 22:35 Luca 10:1-20. * 22:37 Isaía 53:12.

42 -Zeza, bΛmaa bia bΛbΛΓΛ, mΛra idu bia mīgabirādua. BaribΛΓΛ mΛa quĩrĩã bΛ quĩrãca orādua, ãtebΛΓΛ bΛa quĩrĩã bΛ quĩrãca odua.-

[
43 Māwã bΛde bajãnebema nezocaba ΛbΛada idjía diade zesia.

44 Jesura bio sopua bΛ bērã Ācõrēa wetara iwidi basia. Mañne idji jΛara oa quĩrãca egorođaa erozoasia.]†

45 Jesuba Ācõrēa iwidi bapeda jēda wãsia. Mañne idji ume nĩbabadarãra sopuaba cãĩ panΛda unusia.

46 Mañ carea ādjía jarasia:

-¿Cãrē cãrēã bãrãra cãĩ panΛ? Pirabaridapeda Ācõrēa iwidiidua mΛ igarada amaaba.-

Jesu jidapedada

Mateo 26:47-56; Marco 14:43-50; Juañ 18:2-11

47 Wadi Jesu bedea bΛde ēberãrãda zocãrã jũēcuasidaa. Judada ādji nocoare basia. Idjira Jesuba doce edadaēbema basía. Jesu uridarrade isõi carea caita wãsia.

48 Mañne Jesuba idjía jarasia:

-Juda, isõbΛrΛdeba ¿mΛ, Nañ Djara Edadara bΛa jida diaica?-

49 Jesu ume nĩnaba cawasidaa idjira jidadida. Mañ carea nãwã iwidiisidaa:

-Dai Boro, ¿necoba djõnica?-

50 Ara mãwãbΛrΛde ababba sacerdote dji droma nezoca cΛwΛΓΛ jΛwa araarebemada tΛtasia.

51 Mañ carea Jesuba jarasia:

-¡Djõrãnada! ¡Idu bΛđada!-

Ara mañda dji ēberã cΛwΛΓΛra tãpeda anibisia.

† 22:44 Griego bedea de zocãrã cartade mañ umébema versículora neãa.

⁵² Mañbe Jesuba sacerdote bororãa, Æcõrẽ de dromanebema zarrarãa, dji droma ðea zepedadarãa bida nãwã jarasia:

–Bãrãba ¿cãrẽ cãrẽã neco bara, bacuru bara mãra jãwã jidade ze panã? ¿Mãwãra mãra ëberã minijichiaca?

⁵³ Ewariza mãra Æcõrẽ de droma dajada bãrã tãëna ðadamina jidadaca basia. Baribãra ara nawena Æcõrẽba diaurua idu poyabi ðãa. Mãwã bãrãba o quĩrã panãra o panãa.–

Pedroba Jesu unucaada ada

Mateo 26:57-58, 69-75; Marco 14:53-54, 66-72; Juañ 18:12-18, 25-27

⁵⁴ Jesura jidadapeda sacerdote dji droma dedaa edesidaa. Pedroba tãmba ëpẽ nãbasia.

⁵⁵ Mañne ãcãrãba de duãda tãbãda coadapeda caita chũpanesidaa. Pedro sida ãdjirã tãëna chũmesia.

⁵⁶ Mãwã ðãde nezocawẽrã abããba Pedrora tãbã cã chũmãda unupeãa bio acã nũmesia. Mañne jarasia:

–Za ðãra Jesu ume nãbabadjia.–

⁵⁷ Baribãra Pedroba nãwã mẽrãsia:

–Bãra jara ðã ëberãra mãa unucãa.–

⁵⁸ Dãrãëne dewaraba Pedrora unupeãa nãwã jarasia:

–Bãra ãdjidebemada jãwã ðãa.–

Mañ carea Pedroba jarasia:

–Ache, mãwãëa.–

⁵⁹ Mãwãnacarea dewaraba jarasia:

–Wãrãda za ðãra Jesu ume nãbabadjia. Idjira Galileadebemada jãwã ðãa.–

60 BaribΛrΛ Pedroba panusia:

–Ache, mĭa adua bΛa bΛa cārēda jara bΛda.–

Pedro wadibida bedea bΛde eterrera berusia.

61 Ara māwābΛrΛde Jesuba Pedrora jēdaa pΛrrΛga acΛsia. Maĭne Pedroba quĩrānebasia Jesuba idjía jaradara: eterre berui naēna bΛa barima ũbea mĭra unucaada aya.‡

62 Ara maĭda Pedrora āyā wāpeda bio sopuaba jĩasia.

Jesu biē opedada

Mateo 26:67-68; Marco 14:65

63 Maĭne Jesu jida eropanΛ ēberārāba idjira ipida biē jarabadjidaa idjaba puobadjidaa.

64 Jesura quĩrā bΛradapeda ubadjidaa. Maĭne nāwā jarabadjidaa:

–¡Ācōrēneba bedeadua! ¡Daia jaradua caibΛrΛ bΛra usida!–

65 Maĭ awara ne quĩrātanoa jara panΛneba Jesura biē jarabadjidaa.

Jesu dji dromarā quĩrāpita bada

Mateo 26:59-66; Marco 14:55-64; Juaĭ 18:19-24

66 Āsa badacarea purudebema dji dromarāda ābaa dji jΛresidaa. Sacerdote bororāda, judiorā ley jaradiabadarā sida duanasidaa. Maĭbe Jesura ādjirā quĩrāpita enebisidaa. Idjía nāwā jarasidaa:

67 –Dairāa jaradua: ¿bΛra Ācōrēba ēdrΛ edabari diai jaradaca?–

Jesuba panusia:

–Mĭa bārāa jarabΛrΛ sida ĩjānaēa.

‡ 22:61 Luca 22:34.

68 Mañ awara m̃a bārãa cārẽ cārẽã ïjãnaẽ pañda iwidibara panunaẽa. Idjaba m̃ra êdra b̃daẽa. §

69 Baribara idiba ãtaa m̃, Nañ Djara Edadara ãcõrẽ ne jũma poya b̃ jawa araare chũmaya.-*

70 Mañ carea jũmarãba iwidisidaa:

-Mãwã baibara ¿b̃ara ãcõrẽ Warraca?-†

Jesuba panusia:

-Mãẽ, b̃rãba mãwã jara paña.-

71 Mañne ãdjirãba jarasidaa:

-¿Dadjirãba waa cārẽda jara ãdi? ¿Ara idji iteba jara b̃ẽca idjira ãcõrẽ Warrada?-

23

Jesu Pilato quĩrãpita bada

Mateo 27:1-2, 11-14; Marco 15:1-5; Juañ 18:28-

38

1 Ara mañda jũma dji dromarã ãbaa dji jare pañra piradrãpeda Jesura Pilatoma edesidaa.*

2 Mañbe Jesura Pilato quĩrãpita nãwã biẽ jara duanesidaa:

-Dairãba ãr̃sidaa nañ ãberãba dai purura quĩrũbiga b̃da. Romanebema boro itea parata jara peb̃dade idjia diabi ama b̃a. Mañ awara

§ 22:68 *Idjaba m̃ra êdra b̃daẽa.* Griego bedea de ἀγαρά cartade mañra neã. * 22:69 Salmo 110:1; Daniel 7:13-14. † 22:70

Salmo 2:6-7. * 23:1 Romanorã boro Tiberio abadaba Pilator Judea druadẽbema boroda b̃asia. Dji boroda b̃asia poa 26deba aba 36 babara. Judiorã bororãba Jesura Pilatoma edesidaa ãdjia preso beara beacara pañ b̃rã. Aba romanorãba mãwã cawa odida panasidaa.

jara bΛa idjira Ācōrēba ēdrΛ edabari diai jaradada.
Maλba idjira jūmarā boroada a bΛa.-

³ Maλ carea Pilatoba Jesua iwidisia:

-¿BΛda wārāda judiorā boroca?-

Jesuba panusia:

-Māē, bΛa māwā jara bΛa.-

⁴ Maλbe Pilatoba sacerdote bororā, ēberārā arima duanā bida jarasia:

-Māa unuē bΛa naλ ēberāra bedeade bΛda.-

⁵ BaribΛΛ wetara jara duanesidaa:

-Idjia jaradia bΛdeba dai judiorāra quīrūbiga bΛa. Naārā Galilea druade māwā osia idjaba naλ purude bida māwā o bΛa.-

Jesu Herodema edepedada

⁶ Maλ ūrīside Pilatoba ādjia iwidisia Jesura Galileadebema cawaya.

⁷ Mamabemada cawaside Jesura Herodema di-abuesia cawa omārēā.† Herodera Galileade dji boro basia baribΛΛ maλ ewaride Jerusaleλ purude basia.

⁸ Jesura trλ bΛga bΛ bērā dārābΛΛ basia Herodeba idjira unu quīrīā bΛda. Maλ bērā Jesu unuside bio bΛsrīdasia. Idjia unu quīrīā basia Jesuba ne ununacada obΛΛda.

⁹ Herodeba Jesua quīrātanoa iwidisia, baribΛΛ Jesuba ni cārē sida panuē basia.

¹⁰ Sacerdote bororāda, judiorā ley jaradiabadarā sida arima panasidaa. Ādjia Jesura bio biē jara panasidaa.

¹¹ Māwā panΛne Herodeba idji sordaorā bida Jesuda ipīda biē jara duanasidaa. Djio biya

† 23:7 Maλ Herodera Antipa trλ jarabadjidaa.

quiruda Jesua j̄lbidapeda idji carea ipida dua-nasidaa. Māwānacarea Herodeba idjira Pilatoma jēda diabuesia.

¹² Mañ ewarideba ĩtaa Pilatora Herode ume dji quĩrũ badada dji biada panesidaa.

Jesu beadi carea jarapedada

Mateo 27:15-26; Marco 15:6-15; Juañ 18:39-19:16

¹³ Mañbe Pilatoba puru bororāda, sacerdote bororāda, puru sida ābaa tr̄cuasia.

¹⁴ Ādjirāa nāwā jarasia:

–Bārāba m̄maa nañ ēberāra enesidaa jaradi carea idjia purura quĩrũbiga b̄ada; barib̄r̄ bārā quĩr̄pita bio iwididam̄na bedede b̄ada unuēa.

¹⁵ Herode bida idjira bedede b̄ēda ununa b̄erā m̄maa jēda diabuesia. Mañ b̄erā ebuēa b̄a idjira beadiē pan̄ada.

¹⁶ Ababe soaba ubipeēda ēdr̄ b̄aya.–

¹⁷ Poaza mañ ewaride Pilatoba preso beada aba ēdr̄ b̄badjia.‡

¹⁸ Barib̄r̄ j̄ma dji powua n̄m̄ ēberārāba nāwā b̄ia jarasidaa:

–j̄ālḡara beabidua! j̄Barrabádr̄ ēdr̄ b̄adua!–

¹⁹ Mañ Barrabāra preso b̄asia puru quĩrũbigada carea idjaba m̄iā beada carea.

²⁰ Pilatoba Jesuda ēdr̄ b̄ quĩr̄iā b̄ b̄erā purua waya bedeasia.

²¹ Māwām̄na waya j̄gua b̄ia jarasidaa:

–j̄Crude cachi beabidua, crude cachi beabidua!–

²² Mañne Pilatoba waya ādj̄ia jarasia:

‡ 23:17 Griego bedede zocārā cartade mañ versículora neēa.

-¿BaribΛΓΛ nañ ēberāba cārē cadjiruada osi? Idjia cadjiruara oē ʙΛa beadi carea. Mañ bērā soaba ubipeda ēdrΛ ʙΛya.-

²³ BaribΛΓΛ ādjirāra wadibida jīgua ʙia duanasidaa Jesu crude cachi beabimārēā. Mañ awara sacerdote bororāba ara mañ quīrāca jīgua jara duanasidaa aba Pilatoba ījābΛΓΛdaa.Š

²⁴ Mañ bērā Pilatoba ādjirāba jara panΛ quīrāca osia.

²⁵ Barrabāba purura quīrūbigadamīna idjaba mīā beadamīna Pilatoba idjira ēdrΛ ʙΛsia ēberārābΛΓΛ iwīdipeḁada bērā. Mañbe ādjia quīrā panΛ quīrāca Jesura obisia.

Jesu crude cachi ʙΛpedada

Mateo 27:32-44; Marco 15:21-32; Juañ 19:17-27

²⁶ Jesu crude cachidi carea edesidade Cirenenebema Simoāda puruḁaa zebΛΓΛ basía. Jesuba cru eronībaḁara mañ Simoā ataubidapeḁa idji caidu edebisidaa.

²⁷ Ādji caidu ēberārāda bio cābana wābΛda basía. Mañne ācΛΓΛ wērārāda Jesu carea jīā panasidaa.

²⁸ Jesuba ādjimaa acΛpeda jarasia:

-Jerusaleñnebema wērārā, mñ carea jīārānada; ātebΛΓΛ ara bādji carea, bārā warrarā carea biḁa jīānada.

²⁹ Ewari aba ēberārāba jaraḁia: “Bio ʙia ʙea wērārā warra toḁacara idjaba ju dawadacara.”

³⁰ Mañne eyaa nāwā jaraḁia: “Dai ārā ʙaedia.”
Dewara eyaa jaraḁia: “Daira ānā nūmΛdua.”*

Š **23:23** *Sacerdote bororāba.* Griego beḁeade ācΛΓΛ cartade mañra neā. * **23:30** Osea 10:8.

31 Ëberârãba mǎ, bacuru onoa quĩrãca bʌda beadi bʌrʌ,† bacuru pō quĩrãca beara ¿sãwãni?–‡

32 Jesu ume crude beadi carea ëberã cadjiru-arãda umé edesidaa.

33 Ëjũã Boro Bʌwʌrʌ abadama jũesidaa Jesura crude cachi jira bʌsidaa. Dji ëberã cadjiruarã sida crude cachi jira bʌsidaa, aba Jesu jʌwa araare, aba idji jʌwa acʌare.

34 [Mañne Jesuba jarasia:

–Zeza, ãdjia o panʌra quĩrãdoada. ãdjia adua panʌa cãrẽda o panʌda.–]§

Mañ awara sordaorãra ne jemenesidaa Jesuba cacuaa jã baðara sãwã jedecadi cawaya.*

35 Jũma maʌgʌra ëberârãba acʌ duanasidaa. Mañne dji bororãba idjira ipida biẽ jara duanesidaa:

–Dewararãda carebasia.† ãcõrẽba idjida dadjirã ãdrʌ edamãrẽã bʌsibʌrʌ, ¿ara iduba poya ãdrʌẽca?–

36-37 Mañ awara sordaorã arima duanʌba Jesura ipida biẽ jarabadjidaa. ãdjia Jesua uva ba oreguada diade wãnapeda jarabadjidaa:

–Bʌda wãrãda judiorã borobʌrʌ, ara bʌduba ãdrʌdua.–

38 Jesu boro nocoare bedeada cachi jira bʌsidaa cawabidi carea idjira cãrẽ carea beabʌdada.

† **23:31** ãcõrẽba ãdrʌ edabari diai jaradara edaude “bacuru tu-cuã” abadjidaa. Isaia 4:2-6; 11:1-5; Jeremia 23:5-6; 33:14-18; Zacaria 3:8-10; 6:9-13. ‡ **23:31** Ezequiel 15:1-8. § **23:34** Griego bedeade ʌcʌrʌ cartade bea corchetea bʌra neãa. * **23:34** Salmo 22:18. † **23:35** Carebasia. Griego bedeade bʌ bʌa: “ãdrʌ edasia.”

[Griego bedeadē, latiñ bedeadē, hebreode bida] nãwã ðá basia: “Nałgara judiorã boroa.”‡

³⁹ Małne ēberã aba cadjirua oda carea crude cachipedaðaba Jesura nãwã biē jarabadjia:

–Bada wãrãda Ācõrēba ēdra edabari diai jaradabara, badduba ēdrapeda dai sida ēdra baddua.–

⁴⁰ Baribara dewarabemaba idjira nãwã quēãsia:

–¿Ba sida cawa o panamĩna wadibida Ācõrera wayaēca?

⁴¹ Wãrãda dadjira nama jira pananida panla cadjiruada opedaða bẽrã. Baribara za ða ēberãba ¿cãrẽ cadjiruada osi?–

⁴² Małbe idjia Jesua nãwã jarasia:

–Ba jumarã boroda bebaredē mra quĩrãnebadua.–

⁴³ Mał carea Jesuba idjia jarasia:

–Mra wãrãda jaraya: bara nane mla ume bajãne baya.–§

Jesu crude beuda

Mateo 27:45-56; Marco 15:33-41; Juał 19:28-30

⁴⁴⁻⁴⁵ Umatipa łmãdaura quisia. Małba nał ējũara hora ũbea jũma pãima nũmasia. Ācõrẽ de dromane eda wua eat jira bara ēsidra cõã dogosia.*

⁴⁶ Ara małne Jesuba jĩgua jarasia:

–Zeza, mla jaurera ba jwade babara.–†

Mãwã jarapeda iyãdrasia.

⁴⁷ Mał unuside sordaorã boro arima baba Ācõrera nãwã bia jarasia:

‡ **23:38** Griego bedeadē łcra cartade bedea corchetede bara neãa. § **23:43** *Bajã*. Griego bedeadē ðá bla “paraíso.” Mama jipa bea jaidapedadarãra bia duanla. *

* **23:44-45** Exodo 26:31-33.

† **23:46** Salmo 31:5.

–Wārāda nañ ēberāra jipa basia.–

⁴⁸ Jesu crude beabada acade wāpedadaba jūma māwānara ununapeda sopuadeba ādji so ārā u duanada jēda wāsidaa.

⁴⁹ Māwā duanane jūma Jesu unubadarāba, wērārā Galileadeba idji caidu nībapedadarā bida tamaba acā panasidaa.

Jesu tabaripedada

Mateo 27:57-61; Marco 15:42-47; Juañ 19:38-42

⁵⁰⁻⁵¹ Ēberā Jose abadada basia. Idjira Arimatea puru Judea druadebema basia. Ēberā bia basia idjaba jipa basia. Ācōrēra jūmarā Boroda bemārēā jāā basia. Idjira judiorā dji bororānebema basia baribara bedea ausidade bia bāada aē basia. Ādjia opedadara biē unusia.

⁵² Mañ Josera Pilatoma wāpeda Jesu cacuada iwīdisia tbari carea.

⁵³ Mañbe Jesura edaa edapeda borobaba barapeda mōjē uria corodade eda basia. Mañ uria corodade ni abaa bēwārāda wađi bādaca basia.

⁵⁴ Anāūbada ewarira ārā ba bērā judiorāba mañ ewari carea ne jūmada o eropananida panasidaa.

⁵⁵ Acara wērārā Jesu ume Galileadeba zepedadada Jose caidu wāsidaa. Jūēnapeda mōjē corodara unusidaa. Idjaba unusidaa Jesura eda babadada.

⁵⁶ Mamaaba jēda wānapeda ādjirāba bēwārā parabada querada osidaa. Nurēma ānāūsidea Ācōrē leyba jara ba quīrāca.‡

‡ 23:56 Exodo 20:10.

24

Jesu ãrēbada

Mateo 28:1-10; Marco 16:1-8; Juañ 20:1-10

¹ Nabema ewari domianebemane wērārāra diapededa Jesu t̄baripedadamaa wāsidaa. Ādjia bēwārā p̄ar̄abada quera opeḏadara edesidaa. [Ādji ume dewara wērārā sida wāsidaa.]*

² Barib̄ar̄a mōgara waib̄aa dji uria jūātr̄a ḥadara orrocawa cob̄ada unune wāsidaa.

³ Dji uriade eḏa wāb̄adade dadjirā Boro Jesu beuḏara ununaē basía.

⁴ Mañ carea ādjia abeda cawa crīchadaē basía. Cawaēne ādji caita ēberāda umé odjasidaa. Mañ ēberāba cacuade j̄l̄ pan̄ara dorrodorrea ḥasia.

⁵ Mañ carea wērārāra bio dauperab̄adaba eḏaa ḥarrusidaa. Mañne dji ēberārāba ādjia jarasidaa:

–¿Cārē cārēã bārāba zocai ḥada beuḏarā tãēna j̄ar̄a pan̄a?

⁶ Idjira nama ḥāãa ãrēbada bērā.† Wadi Galileade panasidade idjia bārāa jaradara quĩrãnebadadua.

⁷ Idjia nãwã jarasia: “Λc̄ar̄aba m̄l̄, Nañ Djara Edadara ēberā cadjiruarāa jida diadida pan̄a. M̄ra crude beaḏia, barib̄ar̄a ewari ũbeade ãrēbaya.”–‡

⁸ Mañneb̄ar̄a ādjirāba quĩrãnebasidaa Jesuba mãwã jaradada.

* **24:1** Griego bedede ãc̄ar̄a cartade beḏea corchetede ḥara neã.

† **24:6** *Idjira nama ḥāãa ãrēbada bērā.* Griego bedede ãc̄ar̄a cartade mañra neã. ‡ **24:7** Luca 9:22; 18:31-33.

9 Ara maŕda wērārã jēda wānapeda Jesuba edadarã once panŕa, waabemarãa bida ādjia unupedadara nēbŕŕŕsidaa.

10 Maria Magdalenaba, Juanaba, Santiago papa Mariaba, dewara wērārã ādji ume panŕ bida Jesuba edadarãa mãwã nēbŕŕŕsidaa.

11 Baribŕŕŕ wērārãba jara panŕa crīcha neē bŕca bada bērã ādjirãba ĩjãnaē basía.

12 Mãwãmĩna Pedrora ara maŕda Jesu tŕbaripedadamaa pira wãsia. Dji uriade eda acŕside ababe dji bēwārã bŕrá bada wuada unusia. Maŕ carea cawa crīchaē diguidaa wãsia.

Emaú purudaa wãbada ode nĩbapedada

Marco 16:12-13

13 Ara maŕ ewaride Jesu ĩjã beadada umé Emaú puru zaquedaa wãbŕda basía. Maŕ purura Jerusaleŕneba mĩgaē bŕa. §

14 Ādjia jũma Jesu mãwãnanebemada bedea nĩbasidaa.

15 Mãwã bedea nĩnane Jesura caita zepeda ādji ume nĩbasia.

16 Baribŕŕŕ Jesuda mãwã bŕda Ācõrēba ādjia idu cawabiē basía.

17 Maŕne Jesuba ādjia iwidisia:

-¿Bārãba cārēda jara nĩna?-

Maŕ ũrĩsidade nũpanesidaa. Ebuda basia bio sopua panŕda.*

18 Aba Cleopa abadaba panusia:

§ 24:13 *Mĩgaē bŕa.* Griego bedeeade bŕ bŕa “sesenta estadia.” Maŕ tŕmŕra once kilómetro quĩrãca bŕa. * 24:17 *Maŕ ũrĩsidade nũpanesidaa. Ebuda basia bio sopua panŕda.* Griego bedeeade ŕcŕŕŕ cartade bŕ bŕa: “¿Cārē cārēã sopua panŕ?”

-Zocārã Jerusaleãne jũepedadebemaba ¿ababe b_Λab_Λr_Λ adua b_Λca na_Λ ewaride sãwãnada?-

19 Jesuba ãdjía iwiðisia:

-¿Cãrẽnebemada jara pan_Λ?-

Ãdjia panusidaa:

-Jesu Nazaredebemada jara pan_Λa. Idjia odaðeba idjaba jaradaðeba cawabisia idjira Ãcõrẽneba bedeabarida. Ãcõrẽba, puru bida idjira bia unusidaa.

20 Barib_Λr_Λ puru bororãba, sacerdote bororã bida idjira crude cachi beabisidaa.

21 Daiba crĩchasiðaa idjiab_Λr_Λ dadji Israel purura biẽ b_Λdebemada ãdr_Λ b_Λida. Mãwãmĩna idji beapedadara idiba ewari ùbea b_Λa.

22 Barib_Λr_Λ ãc_Λr_Λ wẽrãrã dai tãenabemaba jarapedada carea दौरa wetara cawa crĩchadaẽ panesidaa. Ãdjira idi diapededa idji t_Λbaripedadamaa wãsidaa.

23 Dji bẽwãrãra ununaẽ bẽrã daimaa jarade zesidaa ãdjia bajãnebema nezocarãda unusidada. Maãg_Λrãba ãdjía jarasiðamanaa Jesura ãrẽbasida.

24 Maã carea ãc_Λr_Λ dairãnebemaba ac_Λde wãsidaa. Idji t_Λbaripedadama ara wẽrãrãba jarapedada quĩrãca unusidaa. Barib_Λr_Λ idjida ununaẽ basía.-

25 Maã carea Jesuba ãdjía jarasia:

-jũma Ãcõrẽneba bedeabadarãba jarapedadara bãrãba ijãna ama pan_Λa! jBãrãra crĩcha neẽ pan_Λa!

26 ¿Ãcõrẽba ãdr_Λ edabari diai jaradara dji Dromada bei naẽna bia mĩgaida basieca?-†

† 24:26 Isaía 53:7-12.

27 Mañbe Æcõrẽ cartade idjidebema bΛpedadada jũma cawa jarasia. Moiseba bΛdada, Æcõrẽneba bedeabadarãba bΛpedada sida jũma cawa jarasia.

28 Mãwã nĩnane ãdji wãbΛda purude jũesidaa. Mañne Jesura nocodaa wãbΛrΛ basía.

29 BaribΛrΛ ãdjirã ume ðemãrẽã nãwã bio bedeada djuburiasidaa:

-Ewarira queubodo bẽrã wãrãdua. Dai ume beda.-

Mañ bẽrã ãdji ume besia.

30 Ne cobΛdade Jesuba pañda edapeda Æcõrẽa bia jarasia. Cõrãcuapeda ãdjía diasia.

31 MañnebΛrΛ Æcõrẽba ãdjía idu cawabisia Jesuda mãwã bΛda. BaribΛrΛ Jesura ara mãda nẽbasia.

32 Mañne ãdjiduba nãwã jarasidaa:

-Idjia Æcõrẽ bedeada cawa jara nĩbaside ¿dadjira bio bΛsrida pananaẽ basica?-

33 Ara mãda ãdjira jẽda Jerusaleñnaa wãsidaa. Mañne Jesuba edadarã once panΛra dewararã ume ãbaa dji jΛre panΛda unune wãsidaa.

34 Mañgrãba nãwã jara panasidaa:

-jJesura wãrãda ãrẽbasia! Simoña ara idjida unubisia.-

35 Ara mãda ãdjia bida nẽbΛrΛsidaa ode sãwãpedadada. Ædjia jarasidaa:

-Jesuba pañ cõrãcuaside daiba cawasidaa idjida mãwã bΛda.-

Jesuba edadarãa ara idjida unubida

Mateo 28:16-20; Marco 16:14-18; Juañ 20:19-23

36 Wadibida mañgΛdebema bedeada duanΛne Jesuda ãdji ãsi odjasia. [Mañbe ãdjirã jarasia:

-¡Necai pananadua!-]‡

³⁷ Mañ unusidade ãdjirãra bio dauperasidaa, bẽwãrãda mãwã b̂ada crĩchasida bẽrã.

³⁸ Barib̂ar̂a Jesuba ãdjía jarasia:

-¿Cãrẽ cârẽã bãrãra daupera pan̂a? ¿Cãrẽ cârẽã ãjãnaẽ pan̂a mãra ãrẽbasida?

³⁹ Mã ĵawara, mã jĩrũ sida aĉdadua. Mãda jãwã b̂aa. Mãra tânadua. Jaurera djara neẽ b̂aa, mãne aĉdadua: mãra djara bara b̂aa.-

⁴⁰ Mãwã jarapeda idji ĵawara, jĩrũ sida aĉbisia. §

⁴¹ Mãwãmĩna b̂asridaba ãdjía wadi poya ãjãnaẽ basía. ãdjía abeda cawa crĩchadaẽ basía. Mã carea Jesuba ãdjía nãwã iwidisia:

-¿Bãrãba codira neẽ pan̂aca?-

⁴² Mã carea ãdjirãba Jesua beda badada diasidaa. Urrajõ sida diasidaa.*

⁴³ Ara mãda ãdji quĩrãpita cosia.

⁴⁴ Mãwãnacarea ãdjía jarasia:

-Mã wadi bãrã ume b̂aside jara b̂abadjia mãnebema naẽna b̂apedadara jũma mãwãida b̂ada. Mãra Moiseba b̂asia, ãcõrẽneba bedeabadarãba b̂asidaa, idjaba Salmo cartade bida b̂ã b̂aa.-

⁴⁵ Mãbe Jesuba ãdji crĩchara ewasia ãcõrẽ bedeacawadamãrẽã.

⁴⁶ Nãwã jarasia:

-ãcõrẽ cartade nãwã b̂ã b̂aa: ãcõrẽba ãdr̂a edabari diai jaradara bia mãgaida b̂aa. Beudacarea ewari ãbeade ãrẽbaya.

‡ **24:36** Griego bedeade ἄραρα cartade bedeacorchetede b̂ara neẽa. § **24:40** Griego bedeade ἄραρα cartade mã versículora neẽa. * **24:42** Urrajõ sida diasidaa. Griego bedeade zocãrã cartade mãra neẽa.

47 Małbe idji trλneba idji ijā beaba ēberārāa jaradia cadjiruada igaradapeda Ācōrēmaa zedamārēā. Māwābλrλ Ācōrēba ādji cadjiruara quīrādoaya. Małgλra naārā Jerusaleλ purude jaradapeda jūma puru beaza jarade wānia.

48 Ara bādji dauba mλ māwānara jūma unusidaa.

49 Wārāda mλa bārāmaa mλ Zezaba diai jaradada diabueya. Małra idji Jaurea. Mał bērā bārāra nama Jerusaleλne pananadua aba idji λbλa bajāneba zeida bλ edabλdadaa.-

Jesu bajānaa wāna

Marco 16:19-20

50 Māwānacarea Jesuba ādjirāra Jerusaleλ puru dajadaa Betania caita pe edesia. Małbe idji jλwara λtaa wapeda ādjirāra bia jarasia Ācōrēba careba bamārēā.

51 Māwā bedea bλde Ācōrēba idjira bajānaa edesia.†

52 Ādjirāba Jesua bia bedea pananapeda bio bλsridaa Jerusaleλnaa jēda wāsidaa.

53 Mamaλba λtaa ādjirāra ewariza Ācōrē de droma dajadaare wābadjidaa Ācōrēa bia bedeadicarea.‡

† 24:51 Hecho 1:9-11. ‡ 24:53 Griego bedeadē λcλrλ cartade małare bλ bλa: “Amén.”

Ãcõrẽ Bedea
New Testament in Emberá, Northern
(PM:emp:Emberá, Northern)

copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Emberá, Northern

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Emberá, Northern

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-23

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022

f9d422da-2e22-541c-afc9-8fe7130d391e